

The Project Gutenberg eBook of Kalevala (1835) 2. Osa, by Elias Lönnrot

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kalevala (1835) 2. Osa

Author: Elias Lönnrot

Release date: February 28, 2015 [EBook #48381]

Language: Finnish

Credits: Produced by Jari Koivisto and Tapio Riikonen

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KALEVALA (1835) 2. OSA ***

KALEVALA (1835) 2. OSA

taikka

**Vanhoja Karjalan Runoja
Suomen kansan muinosista ajoista**

Koonnut

Elias Lönnrot

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Helsinki

1835.

Imprimatur.

C. E. Ekelund.

SISÄLLYS:

[Seitsemästoista Runo.](#)

[Kaheksastoista Runo.](#)

[Yheksästoista Runo.](#)

[Kaksikymmenes Runo.](#)

[Yheskolmatta Runo.](#)

[Kahekolmatta Runo.](#)

[Kolmaskolmatta Runo.](#)

[Nejäskolmatta Runo.](#)

[Wiideskolmatta Runo.](#)

[Kuueskolmatta Runo.](#)

[Seitsemäskolmatta Runo.](#)

[Kaheksaskolmatta Runo.](#)

Seitsemästoista Runo.

Lemminkäinen kuulee wäen Pohjolan pitohin joutuwan. Pani kowin pahaksi, kun itse kutsumatta oli. Lähtee kotia ja alkaa kuitenkin valmistellate. Kieltää lähtemästä äiti, monta surmaa matkalla, monta perillä pojallensa pelkääwä. Ensiksi häntä tulisen kokon wahtoawan, jos siitä selwittäisihen, tuliseen hautaan saawan. Siitäki päässeen käärmejoukolta Pohjolan kujilla elikkä susilta ja karhuilta pihalla surmattawan, pääkallon seipähän nenään pantawan. Wähän näistä huoliwa lähtee aiottuansa Lemminkäinen monta neuoa ja warotusta, miten oletellate, emolta saanut. Waeltaa, pääsee surmista, tulee Pohjolaan. Sano Pohjolan emäntä pahoin sattuneen, kun jälempätä ei tullut, juomien wielä panematta, ruokien keittämättä olewan. Kysyy Lemminkäinen mintäpä häntä ei häihin kutsuttu ja waatii ruokaa ja juomaa. Tuoaan wanhaa pilautunutta juomaa, jonka Lemminkäinen rikoista ja eläwistä puhistanut juopi. Pyytää parempata. Pohjolan isäntä ei enämmin suatsewa Lemminkäisen ylpeyttä alkaa häntä laulamalla surmata. Kun mitänä ei sillä woittanut, niin waatii häntä miekoille. Käyään ulos, aletaan miekkain miteltyä tapella, jossa Lemminkäinen ensikawahuksella laskee pään toiselta. Laulaa siitä koko Pohjan pereen hajalle, paitsi emännän, joka häntäki ylewämpi laulo uutta kansaa Lemminkäisen kostoksi.

- Ahti saarella asuwi,
Kauko niemen kainalossa;
Oli pellon kyntämässä,
Wainion wakoamassa,
5. Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen;
Oli korwalta koria,
Kowin tarkka kuulennalta.
Kuuli kutsut kulkewaksi,
10. Ratsut joukon juoksewaksi;
Juohtu juoni mielehensä,
Toinen aiwohon osasi:
Nyt on Pohjola pioissa,
Salajoukko juomingissa.
15. Murti suuta, wäänti päätä,
Murti mustoa hawenta,
Heti heitti kynnöksensä,
Waon keskiwainiolle;
Nousi maasta ratsahille,
20. Kohta lähtewi kotia,
Luoksi ainosen emonsa,
Tykö waltawanhempansa.
Sano tuonne saatuansa,
Sano emolle esinnä:
25. "Oi emoni waimo wanha!
Pane ruoka ruttosesti
Syöä miehen nälkäisen,
Haukata halunalasen.
Lämmitä saloa sauna,
30. Pian piltti riuwuttele,
Jossa mies puhasteleksen,
Sueksen urosten sulho."
Tuop' on äiti Lemminkäisen
Pani ruoan ruttosesti
35. Syöä miehen nälkäisen,
Haukata halunalasen,
Yhen pirtin lämmitessä,
Yhen saunan saapuesssa.
Siitä lieto Lemminkäinen
40. Otta ruokoa rutosti,
Meni saunahan saloa,
Käwi kylpihuonehesen;
Siellä mies puhasteleksen,
Sueksen urosten sulho.
45. Sano tuolta tultuansa:
"Oi emoni waimo wanha!
Tuo tänne sotisopani,
Kanna wainowaatteheni,
Joill' ennen käwin soissa,
50. Hätähäissä häilähtelin."
Emo ennätti kysyä:
"Kunne lähet poikueni?
Metsällenkö wai merelle,
Wai on hirwen hiihantohon,
55. Waiko suurehen sotahan,

- Tasapäähän tappelohon?"
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Oi emoni kantajani!
 En metsälle, en merelle,
 60. Enkä hirwen hiihantohon,
 Enkä suurehen sotahan,
 Tasapäähän tappelohon;
 Lähen Pohjolan pitohin,
 Salajoukon juominkihin.
 65. Tuo mulle sotisopani,
 Wanhat wainowaatteheni,
 Häissä häilyteltäväni,
 Pioissa pieltäväni."
 Emo kielti poikoansa,
 70. Nainen miestänsä epäsi,
 Epäsi kawetta kaksi,
 Kielti kolme Luonnotarta,
 Lähtemästä Lemminkäistä,
 Hyvän Pohjolan pitohin:
 75. "Ei sua kutsuttu sinne,
 Ei tarkon tahotakkana."
 Niin sanowi Lemminkäinen:
 "Koirra kutsuen menewi,
 Hywä ilman lykkelekse;
 80. Tuoss' on kutsut kuunikuiset
 Terässä tulisen miekan,
 Wyöllä kalpani käressä.
 Tuo tänne sotisopani,
 Warsin wainowaatteheni."
 85. Tuop' on äiti Lemminkäisen
 Yhä kielteä käkewi:
 "Ellös lähkö poikueni
 Pimiähän Pohjolahan,
 Monet on kummat matkallasi,
 90. Isot tielläsi imehet;
 Kolm' on surmoa kowinta,
 Kolme miehen kuolemata."
 Niin sanowi Lemminkäinen:
 "Oi emoni kantajani!
 95. Sano surma ensimmäinen,
 Ensimmäinen wiimmenenki."
 Sano äiti Lemminkäisen:
 "Se on surma ensimmäinen:
 Menet matkoa wähäsen,
 100. Pääset tietä päiwäyksen,
 Tulewi tulinen koski,
 Koskessa tulinen luoto,
 Luowossa tulinen loimu,
 Koiwussa tulinen kokko,
 105. Kokolla tuliset kynnet;
 Sillä suu tulin palawi,
 Kita kiiran lämpiäwi,
 Höyhenet tulin waluwi;
 Yöt se hammasta hiowi,
 110. Päiwät kynttä kitkuttawi,
 Tulialle wierahalle,
 Saawalle käkeäwälle."
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Kyllämä siihen keinon keksin,
 115. Mutkan muistan tien osoan,
 Laulan leppäsen hewosen,
 Laulan leppäsen urohon,
 Siwutseni siirtymähän,
 Wieretsi waeltamahan;
 120. Itse sorsana sukellan,
 Elikk' allina alennan,
 Koprasta kokon kynimen,
 Waakalinnun warpahista.
 Sano surma keskimmäinen."
 125. Sano äiti Lemminkäisen:
 "Se on surma toinen surma:
 Menet matkoa wähäsen,
 Toki tietä päiwäyksen,
 Tulewi tulinen järwi,
 130. Järwessä tulinen saari,
 Saarella tulinen sauna,
 Saunassa tulinen hauta,
 Täynnä kuumia kiwiä,
 Palawoita paateroja.
 135. Sinne on saanut sa'an miestä,
 Hukkunut tuhat hewosta."
 Se on lieto Lemminkäinen
 Sanan wirkko, noin nimesi:

- "Kyllämä siihen keinon keksin,
140. Mutkan muistan, tien osoan,
Tee minä lepästä miehen,
Uron hongasta hotasen,
Kylpiäksi kuuman saunan,
Kuuman saunan rautalauan,
145. Wastan rautasen keralla.
Itse lienen löylyn lyöjä,
Alla lautojen asunen;
Sano surma jälkimmäinen."
Sano äiti Lemminkäisen:
150. "Se on surma kolmas surma:
Menet vieläki vähäsen,
Pääset siitä päiwäyksen,
Näkywille Pohjan portin,
Rautausten ulwomille;
155. Aita on lautanen rakettu,
Teräksinen tarha tehty,
Maasta asti taiwosehen,
Taiwosesta maahan asti.
Keihäillä seiwästetty,
160. Witsastettu maan maoilla,
Kääty kirjokäärmehillä,
Sisiliskoilla sielty,
Heitty hännät häilymähän,
Pääkehät kähjäjämhän,
165. Päät ulos, sisähän hännät.
Maass' on toisia matoja,
Pino pitkiä matoja,
Ylös kielin kiehumassa,
Alas hännin häilymässä.
170. Yksi on matonen maassa,
Eessä portin poikki puolin,
Pitempi pisintä hirttä,
Paksumpi patsasta pirtin,
Ylös kielin kiehahtawi
175. Pään waralle Lemminkäisen."
Sano lieto Lemminkäinen:
"Wasta kynnin kyisen pellon,
Wakoelin maan matosen,
Käärmeheisen käännättelin,
180. Aiwan paljahin kätösin;
Ei ole siinä miehen surma,
Eikä kuolema urohon.
Otan kyiset kintahani,
Maan matoset wanttusenä,
185. Joilla konnat kopristelen,
Ilkiät iki puserran;
Kytken kytä kymmenkunnan,
Waljastan sa'an matoja,
Tuo tänne sotisopani,
190. Kanna wainowaatteheni;
Lähen Pohjolan pitohin,
Salajoukon juominkihin."
Se on äiti Lemminkäisen
Aina kielteä käkewi:
195. "Ellös wainen poikuein
Lähkö Pohjolan pitohin,
Mont' oli surmoa matkalla,
Isot tielläsi imehet,
Monta matkasi perillä,
200. Paikalla pahimmat surmat,
Kolme surmoa kowinta,
Kaksi kaikkein kauheinta:
Kulet Pohjolan kujatse,
Astut tietä tanhuatse,
205. Susi on suitsirenkahissa,
Karhu rautakahlehissa,
Suulla Pohjolan weräjän,
Ahin aian kääntimessä.
Susi päälle suimastaksen,
210. Karhu päälle kaimistaksen,
Syönyt on sa'anki miestä,
Tuhonut tuhan urosta,
Saattawi sinunki syöä,
Suuren surmata sukuni."
215. Sano lieto Lemminkäinen:
"Uuhi unna syötäöhön,
Rieskana rewittäöhön,
Waan ei mies pahempikana,
Uros untelompikana.
220. Minua on wyötty miesten wyöllä,
Pantu miesten palkimilla,

- Solmittu uron solilla,
 Jotten warsin jouakkana
 Suuhun Pohjolan susien.
225. Kitahan kirokawetten.
 Suet panen suitset suuhun,
 Karhut rautakahlehisin,
 Sillä sen pahan waellan."
 Aina kieltäwi emonsa:
230. "Ellös lähkö poikueni;
 Tulet Pohjolan tupahan,
 Sariolan salwoksihin,
 Siell' on miehet miekka wyöllä,
 Urohot sota-aseissa,
235. Humalassa hullut kaikki,
 Pahat paljo juotuansa.
 Laulawat sinun polosen
 Omahasi miekkahasi,
 Tekemähäsi terähän,
240. Kantamahan kalpahasi.
 Jo on laulettu hywätki,
 Jalommatki jaksettuna,
 Woituna wäkewämmätki,
 Saati sie waraton warpu,
245. Emon tyhjän tuuwittama,
 Warattoman waapottama,
 Wielä wirrasta wipuma,
 Koskesta kokoelema.
 Sat' on seiwästä mäellä,
250. Tuhat pylwästä pihalla,
 Joka seiwäs päätä täynnä,
 Yks on ilman päätä jäänyt;
 Sinä siihen pantanehet
 Senki seipähän nenähän."
255. Sillon lieto Lemminkäinen
 Otti miekkansa omansa,
 Päin siltahan sysäsi,
 Terin työnti lattiahan;
 Itse kääntywi käessä
260. Kuni tuore tuomen latwa,
 Tahi kaswawa kataja.
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Ei ole miekan mittajoa.
 Eikä kalman katsojoo,
265. Noissa Pohjolan tuwissa,
 Sariolan salwoksissa."
 Otti jousen jouahutti,
 Käsin jousen käännällytti,
 Sanowi sanalla tuolla,
270. Lausu tuolla lausehella:
 "Sen mä mieheksi sanoisin,
 Urohoksi arweleisin,
 Joka jouseni wetäisi,
 Kiweräni kiinnittäisi,
275. Noilla Pohjolan tuwilla,
 Sariolan salwoksilla."
 Siitä lieto Lemminkäisen
 Luku lähteä tulewi,
 Käsi käski, toinen kielti,
280. Suonet sormiset pakotti.
 Jo saapi sotisopansa,
 Wanhat wainowaattehensa.
 Emo neuo poikoansa,
 Wanhin lastansa wakusti,
285. Owen suussa, orren alla,
 Kattilan katasioilla:
 "Poikuein nuorempani,
 Lapseni wakawampani!
 Jos sie jouwut juominkihin,
290. Tapahut mihen tahansa,
 Juo puoli pikariasi,
 Anna toisen toinen puoli,
 Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
296. Uros selwä selkiäwi,
 Miesten seurojen sekahan."
 Wielä neuo poikoansa,
 Warsin lastansa warotti,
 Pellolla perimmäisellä,
300. Weräjillä wiimmesillä:
 "Jos sie jouwut juominkihin,
 Tapahut mihin tahansa,
 Istu puolella sioa,
 Astu puolella aselta,

305. Anna toisen toinen puoli,
Pahemman pahempi puoli,
Niin sinusta mies tulewi,
Uros selwä selkiäwi,
Urohoisehen wäkehen,
310. Miehisehen joukkiohon."
Siitä lieto Lemminkäinen
Kohta lähtewi koista.
Astu päiwän ensimmäisen,
Tulewi tulinen koski,
315. Koskessa tulinen korko,
Korossa tulinen koiwu,
Koiwussa tulinen kokko,
Kokolla tuliset kynnet,
Sillä suu tulin palawi,
320. Kita kierän lämpiäwi,
Yöt se hammasta hiowi,
Päivät kynttä kitkuttawi,
Tulialle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle.
325. Mitä huoli Lemminkäinen;
Tapasi on taskuhunsa,
Löihen kukkaroisehensa,
Otti tetren sulkasia,
Hieroa hitustelewi
330. Kahen kämmenen kesessä,
Sormen kymmenen sowussa,
Siitä synty tetricarja.
Pemahutti lentämähän,
Niin tetret leholla lenti,
335. Koppeloiset koiwukolle.
Tempo tetrensä lehosta,
Koppelonsa koiwukosta,
Sukasi kokolle suuhun,
Anto appajan kitahan,
340. Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Kokkoseni, lintuseni!
Käännä pääsi toisappäin,
Silmät luppahan lukitse,
Päästä eille matkamiestä,
345. Lemminkäistä liiatenki."
Sillä sen waaran waelssi,
Sillä pääsi päiwäyksen.
Meni matkoa wähäsen,
Kulki tietä pikkaraisten
350. Matkall' on tulinen järwi,
Järwessä tulinen saari,
Saaressa tulinen sauna,
Saunassa tulinen hauta,
Täynnä kuumia kiwiä,
355. Palawoita paateroja,
Tulialle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle:
Mitä huoli Lemminkäinen,
Ukkoa rukoelewi:
360. "Oi Ukko ylijumala,
Tahi taatta taiwahinen!
Nosta pilwi luotehelta,
Toinen lännestä lähetä,
Kolmas iätä iästä,
365. Kohottele koilliselta;
Syrjin yhtehen syseä,
Lomatusten loukahuta,
Sa'a lunta sauan warsi,
Kiehittele keihäsarsari,
370. Noille kuumille kiwille,
Palawoille paateroille."
Sato Ukko uutta lunta,
Herra hienoista witiä;
Sato lunta sauan warren,
375. Kiehitteli keihäsararren,
Noille kuumille kiwille,
Palawoille paateroille.
Itse lieto Lemminkäinen
Laulo rautasen korenon,
380. Poikitse tulisen hauan,
Äprähästä äprähäsen.
Sillä sen rowin waeltti,
Sillä pääsi päiwäyksen.
Meni matkoa wähäsen,
385. Pääsi tietä päiwäyksen;
Jo näkywät Pohjan porttit,
Paistawat pahat saranat.

- Aita on rautanen rakettu,
Teräksinen tarha tehty,
390. Maasta asti taiwosehen,
Taiwosesta maahan asti;
Keihäillä seiwästetty,
Witsastettu maan maoilla,
Käätty kirjokäärmehillä,
395. Sisiliskoilla sielty;
Hännät heitty häilymähän,
Pääkehät kähäsämähän
Päät ulos, sisähän hännät.
Maass' on toisia matoja,
400. Pino pitkiä matoja,
Alas hännin häilymässä,
Ylös kielin kiehumassa.
Yksi on matonen maassa,
Eessä portin poikkipuolin,
405. Pitempi pisintä hirttä,
Paksumpi patsasta pirtin,
Ylös kielin kiehahtawi,
Pään waralle Lemminkäisen.
Mitä huoli Lemminkäinen,
410. Otti weitsen wierestänsä,
Tupestansa tuiman rauan,
Sillä aitoa siwalti,
Käärmetarhoa tapasi.
Kahen puolen aita kaatu,
415. Wiieltä witsaswäliltä,
seitsemältä seipähältä.
Niin sanowi Lemminkäinen,
Toru toisia matoja:
"Mato musta maan alanen,
420. Toukka Tuonen karwallinen,
Kulkia kulon alanen,
Lehen lemmen juurehinen,
Puun juuren pujottelia,
Lahokannon kaiwelia.
425. Kuka sun kulosta nosti,
Heinän juuresta herätti,
Tiellä teukallehtamahan,
Maan päällä matelemahan?
Isosiko, wai emosi,
430. Waiko wanhin weljiäsi,
Wai nuorin sisariasi,
Waiko muu sukusi suuri?
Turpehessa sun tupasi,
Alla kannon kartanosi,
435. Asuntosi alla alan,
Alla mättähän majasi.
Sule suusi, peitä pääsi,
Kätke kielesi käpiä;
Willa suusi, willa pääsi,
440. Willa wiisi hammastasi,
Willa kielesi käpiä,
Willanen otus itsekki.
Weäte willaleppehenä,
Pawun palkona kuleksi,
445. Sykerräte sykkyrahän,
Käperräte käppyrähän,
Tunge pääsi turpehesen,
Mätä pääsi mättähäsen.
Jospa tuolta pääsi nostat,
450. Ukko pääsi särkiäwi
Pilwillä pisaroilla,
Rakehilla rautasilla."
Sillä lieto Lemminkäinen
Pääsi senki päiwäyksen,
455. Meni matkoa wähäsen,
Tuli Pohjolan pihalle.
Susi on suitsirenkahissa,
Karhu rautakahlehissa,
Suulla Pohjolan weräjän.
460. Jo oli syönyt sa'an miestä,
Tuhonut tuhan urosta,
Tahto syöä Lemminkäisen.
Sillon lieto Lemminkäinen
Tawotteli taskuhunsa,
465. Löihen kukkaroisehensa,
Otti willoja hitusen.
Hieroa utustelewi
Kahen kämmenen kesessä,
Sormen kymmenen sowussa,
470. Siitä läksi lammaskarja,

- Synty lauma lampahia,
 Kehä kieräwillasia,
 Suuhun Pohjolan susien,
 Kitahan kirokawetten.
475. Siitä lieto Lemminkäinen
 Itse tungeksen tupahan,
 Alle kattojen ajaksen.
 Owen suussa seisotaksen,
 Owen suussa orren alla,
480. Kattilan katasioilla,
 Lakin päästä laskemilla,
 Kintahan kirwottimilla.
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
485. "Koria on kutsuttu wieras,
 Koriampi kutsumaton."
 Sillon Pohjolan emäntä
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Ohoh poika Lemminkäisen.
490. Mi sinusta wierahasta;
 Tulet pääni polkemahan,
 Aiwoni alentamahan;
 Ohrina oluet wielä,
 Makujuomat maltahina,
495. Leipomatta wehnäleiwät,
 Lihakeitot keittämättä.
 Oisit yötä ennen tullut,
 Eli päiweä jälestä."
 Siinä lieto Lemminkäinen
500. Murti suuta, wäänti päätä,
 Murti mustaa hawenta,
 Itse tuon sanoiksi Wirkki:
 "Jop' on täällä syömät syöty,
 Syömät syöty, juotu juomat,
505. Oluet osin jaeltu,
 Kaljat kannuin mittaeltu,
 Pikarit pinohin luotu,
 Tuopit roukkohin rowittu.
 Panit kutsut kulkemahan,
510. Sait ratsut samoamahan,
 Kutsuit kansan kaikenlaisen,
 Sokiatki, waiwasetki,
 Rammatki, rekirujotki,
 Minun heitit kutsumatta.
515. Mintäpä tämä minulle
 Omistani otristani,
 Kylwämistäni jywistä?
 Muut ne kanto kauhasilla,
 Muut ne tiiskinä tiputti,
520. Minä määrin mätkäelin,
 Minä purnoin putkaelin
 Omiani ohriani,
 Kylwämiäni jywiä.
 Emmä wieras lienekkänä,
525. Kun ei tehä teoksia,
 Eikä oinasta isetä,
 Tuoa härkeä tupahan,
 Sarkasäärtä huonehesen;
 Uuellen olutta panna
530. Syöä miehen syömättömän,
 Juoa juossehen urohon."
 Sano Pohjolan emäntä:
 "Ohoh piika pikkurainen,
 Orjani alinomanen!
535. Pane keittoa patahan,
 Tuo olutta wierahalle."
 Tyttö pieni, tyhjä lapsi,
 Pahin astiain pesiä,
 Lusikkoin luutustaja,
540. Kapustain kaawistaja,
 Pani keittoa patahan,
 Luut lihoista, päät kaloista,
 Naatit wanhat naurihista,
 Kuoret leiwistä kowista.
545. Toi olutta tuoppisella,
 Kanto kaksikorwasella,
 Hiiwa alla, wesi päällä,
 Kyyt käärmeet kesellä,
 Maot laialla mateli,
550. Sisiliskot liuahteli.
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Oh sinä olut punanen!
 Jo nyt jouwuit joutawihin,

- Jouuuit joutawan jälille;
 555. Ruoka suuhun syötäöhön,
 Ruhka maahan luotaohon,
 Wasemella peukalolla,
 Sormella nimettömällä."
 Tapasi on taskuhunsa,
 560. Löihen kukkaroisehensa;
 Otti ongen kukkarosta,
 Taskustansa taklarauan,
 Sen laski olwen sekahan.
 Mato puuttu onkehensa,
 565. Kyy wihanen rautahansa,
 Sata nosti sammakoita,
 Tuhhat mustia matoja.
 Jo juoa karahuttawi,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 570. "Emmä liene lempi wieras,
 Kun ei tuotane olutta,
 Parempata juotawata,
 Warawammalla käellä,
 Suuremmalla astialla.
 575. Kuule poika Pohjolaisten,
 Itse Pohjolan isäntä.
 Anna osto olutta,
 Juomoa rahanalaista."
 Siitä Pohjolan isäntä
 580. Pian suuttu ja wihastu,
 Laulo lammin lattialle
 Urosta upottamahan.
 Lemminkäinen lieto poika
 Laulo härän lattialle
 585. We'en lammin lakkimahan.
 Itse Pohjolan isäntä
 Suen laulo lattialle
 Senki härän pään waralle.
 Lemminkäinen lieto poika
 590. Laulo walkian jäniksen
 Sen sutosen suun waraksi.
 Itse Pohjolan isäntä
 Laulo koiran koukkuleuan
 Sen jäniksen pään waralle.
 595. Lemminkäinen lieto poika
 Laulo orrelle orawan,
 Orren päätä juoksemahan,
 Koiran tuota haukkumahan.
 Sillon Pohjolan isäntä
 600. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Ei tässä piot parane,
 Jos ei wierahat wähenene;
 Talo työlle, wieras tielle,
 Hywistäki juomingista."
 605. Otti miekkansa omansa,
 Tempasi tuliteräsen,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Kuule poika Lemminkäisen!
 Mitelkäme miekkojamme,
 610. Katselkame kalpojamme."
 Sano lieto Lemminkäinen:
 "Mitä minun on miekastani,
 Kun on luissa lohkiellut,
 Pääkasuissa katkiellut.
 615. Waan kuitenkin kaikitenki,
 Jos täss' ei piot parane,
 Mitelkäme, katselkame,
 Kumpasen pitempi miekka,
 Kenen kalpa kauhiampi,
 620. Sen eellä siwaltaminen."
 Miteltihin miekkojansa,
 Katseltihin kalpojansa,
 Jo oli pikkuista pitempi
 Miekka Pohjolan isännän,
 625. Yhtä ohrasen jyweä,
 Yhtä kynnen mustukaista.
 Sillon lieto Lemminkäinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Sinunpa pitempi miekka,
 630. Sinun eellä iskeminen."
 Siitä Pohjolan isäntä
 Jo lyöä alottelewi,
 Kerran ortehen osasi,
 Kamanahan kapsahutti.
 635. Sano lieto Lemminkäinen:
 "Tukela tora tuwassa,

- Weren seikka salwoksessa,
 Tuwan uuen turmelema,
 Lattiat likaelema,
640. Pestyt penkit hierellemmä.
 Lähkäme ulos pihalle,
 Pihalla weret paremmat,
 Kartanolla kaunihimmat,
 Luontewaisemmat lumella."
645. Mentihin ulos pihalle;
 Lehmän talja löyettihin,
 Pihalle lewitettihin,
 Sempä päällä seisottihin.
 Niin sanowi Lemminkäinen:
650. "Kuulesta sa Pohjan poika!
 Sinunpa pitempi miekka,
 Sinun kalpa kauhiampi;
 Toki taiat tarwitakki,
 Ennen kun ero tulewi,
655. Tahi päiwä päätynewi.
 Lyöppä poika Pohjolaisen."
 Iski päältä Pohjan poika,
 Iski kerran, iski toisen,
 Kohta kolmasti rapasi;
660. Ei lihoakan lipasnut,
 Wienyt werinirhametta,
 Ottant orwaskettuana.
 Tuli lyönti Lemminkäisen,
 Wuoro weitikän werewän.
665. Löipä lieto Lemminkäinen,
 Laski weitikkä werewä,
 Iski miestä miekallansa,
 Kamahutti kalwallansa.
 Löi on kerran leimahutti,
670. Pään on laski olkapäältä,
 Kallon kaisalta sialta,
 Wei kun naatin naurihista,
 Ewän kaikesta kalasta.
 Löi on toisen leimahutti,
675. Silpo kun sian lihoa,
 Miehen kolmeksi palaksi.
 Mäki oli täynnä seipähiä,
 Piha täynnä pylwähiä,
 Kaikki täynnä miehen päitä,
680. Yksi seiwäs ilman päätä;
 Pani pään pojan pätösen
 Senki seipähän nenähän.
 Siitä lieto Lemminkäinen
 Laulo Pohjolan perehen
685. Kultihin kulajawihin,
 Hopeihin helkkäwihin.
 Yhen heitti laulamatta,
 Itse Pohjolan emännän,
 Pirtin pienen pyyhkiäksi,
690. Lattian lakasiaksi,
 Olutkannun kantajaksi,
 Ruokien rakentajaksi.
 Louhi Pohjolan emäntä
 Kowin suuttu ja wihastu;
695. Laulo Louhi longotteli,
 Pataruuhi paukutteli,
 Laulo miestä miekallista,
 Urosta aseellista,
 Pään waralle Lemminkäisen,
700. Kaukomielen kaulan päälle.
 Jo kumu kujasta kuulu,
 Tomu toisesta talosta;
 Jopa tuskiksi tulewi,
 Läylemmäksi lankiawi,
705. Juoa häitä Pohjolassa,
 Pitoja Pimentolassa.

Kaheksastoista Runo.

Lemminkäinen Pohjolasta tulee kotia. Kysyy äiti mitä oli huolellisna, oisiko sarkoin waarrettu, eli naisin naurettu eli heposinko herjattu. Käskee äitinsä Lemminkäinen ewästä katsomaan, päänsä waralle miekkoja hiwottawan. Miksi hiwottawan, kysäsi äiti. Wastaa miehen Pohjolassa Lemminkäinen tappaneensa ja kysyy neuoa, missä piiltä. Nuhtelee poikoansa emo, warsin olewanki, jos missä, waarallisen piiltä, kaikissa surman löytäwän. Kuitenki wiimmen wannonutta, ei enää sotia käyä, neuoo poikoansa yheksän meren poikki saarelle pakenemaan. Lähtee,

purjehtii, Lemminkäinen pääsee perille, kysyy lupaa wenettänsä maalle wetää. Luwan saanut wetääki, lähtee saaren kylihin ja elää siellä hywin rohkiaisti tyttöjen kanssa. Muutamena huomenena taasenki tyttöjä katselemaan lähtewä jo näki miehet aseita häntä surmataksensa walmistelewan. Lähtisi poies waan wenerannalle tullut näkee purtensaki poltetuksi. Laatii uuen weneen ja lähtee saarelta, jota neiet kylläki murehtiwat. Ulommaksi purjehtinut laskee luowolle wenehen joka siinä itkeä tihuttelewi, kun sotaan ei wietänekkänä. Kieltää itkemästä Lemminkäinen, lupaa suorastaan sotaan lähteä. Saapi Teurin toiseksensa ja lähteeki. Pohjan merelle tulleelta kylmää pakkane Pohjan akan toimella weneen Lemminkäiseltä. Oli kylmää itsenki waan kuitenkin hänen Lemminkäinen lukemalla saapi poistetuksi ja lähtee weneensä heittäwä, maalle. Muistelee siellä ikäwissään, miten oliki kauas kotosista erinnyt.

- Siitä lieto Lemminkäinen
Nousi maasta ratsahille,
Kohta lähtewi kotia,
Luoksi entisen emonsa,
5. Alla päin, pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypärin.
Emo wastahan tulewi,
Emo ennätti kysyä:
"Poikueni nuoremmani,
10. Lapseni wakawampani!
Mit' olet pahoilla mielin
Pohjolasta tullessasi?
Onko sarkoin waarrettuna;
Jos on sarkoin waarrettuna,
15. Mie annan paremman sarkan,
Taattosi soasta saaman,
Tawottaman tappelosta."
Sano lieto Lemminkäinen:
"Oi emoni kantajani!
20. Ken mun sarkoin waartelesi,
Itse waartaisin isännät;
Waartaisin sata urosta,
Tuhat miestä tunnustaisin."
Sano äiti Lemminkäisen:
25. "Mit' olet pahalla mielin
Pohjolasta tullessasi?
Ootko naisin naurettuna;
Jos oot naisin naurettuna,
Sie naios parempi nainen,
30. Werewä Wenäeheltä,
Kaunis Karjalan kylistä."
Sano lieto Lemminkäinen:
"Oi emoni kantajani!
Ken mun naisin nauranewi,
35. Itse nauraisin isännät;
Nauraisin satai naista,
Tuhat muuta tunnustaisin."
Sano äiti Lemminkäisen:
"Mit' olet pahoilla mielin?
40. Ootko herjattu heposin;
Jos oot herjattu heposin,
Sie osta ori parempi,
Ison saamalla eloilla,
Wanhemman warustamalla."
45. Sano lieto Lemminkäinen:
"Oi emoni kantajani.
Ken mun herjaisi heposin,
Itse herjaisin isännät;
Herjaisin sata hewoista,
50. Tuhat muuta tunnustaisin.
Oi emoni kantajani.
Säästä säkkihin ewästä,
Pane jauhot palttinahan,
Wuole woita wakkasehen.
55. Wuole woita wuosi syöä,
Toiseksi sian lihoa;
Lähen töitäni pakohon,
Pillojani piilemähän,
Miehet miekkoja hiowat,
60. Kärestäwät keihäiä."
Emo ennätti kysyä,
Waimo wanha tutkaella:
"Miksi miekkoja hiowat,
Kärestäwät keihäiä?"
65. Sano lieto Lemminkäinen:
"Tuli työ, satu tapahtu,
Noissa Pohjolan pioissa,
Sariolan juomingissa.
Tapon miehen kun urohon,
70. Itse Pohjolan isännän,
Omallani miekallani.

- Siksi miekkoja hiowat,
Kärestävät keihäitä;
En tieä sitä sioa
75. Kussa piiltä pillomuksen,
Paeta pahan lapasen.
Oi emoni kantajani.
Kunne käsket piilemähän?"
Emo tuon sanoiksi wirkki,
80. Lausu wanhin lapsellensa:
"Jo sanoinki poikueni,
Jo warsin warottelinki,
Yhä kielteä käkesin,
Lähtemästä Pohjolahan.
85. Mahoit olla oikiassa,
Eleä emon tuwilla,
Oman wanhemman warassa,
Kantajasi kartanoilla.
Mene nyt tuonne piilemähän,
90. Mene männyksi mäellä,
Katajaksi kankahalla,
Tuho sielläki tulewi;
Usein mäkinen mänty
Pärepuiksi leikatahan,
95. Usein katajakangas
Seipähiksi karsitahan.
Nouse koiwuksi norolle,
Tuho sielläki tulewi;
Usein noronen koiwu
100. Pinopuiksi pilkotahan,
Hakatahan halkopuiksi.
Menet marjaksi aholle,
Puolakaksi kankahalle,
Mansikaksi näille maille,
105. Mustikaksi muille maille,
Tuho sielläki tulewi;
Neiet nuoret poimitahan,
Tinarinnat riiwitähän.
Menet hauiksi merehen,
110. Maksahan merimatehen,
Lohen purstoksi punasen,
Tuho sielläki tulewi;
Mies musta meren näkönen
Ain' on ongella olia,
115. Aina nuotalla asuja,
Käestämässä käwiä.
Ja menet tuonne piilemähän
Kontion kiwikoloille,
Karhun louhikartanoille,
120. Tuho sielläki tulewi;
Mies nuori noentolainen
Kirwestänsä kitkuttawi,
Keihästä kärestelewäi,
Kontio kohataksensa,
125. Metsän karhu kaataksensa."
Sillon lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Itse tieän ilkeimmät.
Paikat arwoan pahimmat;
130. Oi emoni kantajani,
Entinen elättäjäni.
Kunne käsket piilemähän,
Kunne käsket ja kehotat,
Ettei pää pahoin menisi,
135. Hiwus hieno lankiaisi,
Tukka turhiin tulisi,
Warsin kauła katkiaisi.
Yks' on päiwä miehen päätä,
Tunti tukkoa urohon,
140. Miehet miekkoja hiowat,
Keihoja kärestelewät."
Sano äiti Lemminkäisen:
"Tieän mä wähäsen maata,
Tieän paikkaa palasen,
145. Syömätöntä, lyömätöntä,
Miekan miehen käymätöntä;
Sie wanno walat ikuiset
Eneä ei sotia käyä
Kuuna kymmennä kesänä,
150. Hopiankana halulla,
Kullankana tarpehella."
Siinä lieto Lemminkäinen
Jo wanno walat ikuiset
Eneä ei sotia käyä

155. Kuuna kymmennä kesänä,
Hopiankana halulla,
Kullankana tarpehella.
Sano äiti Lemminkäisen.
"Mene nyt tuonne piilemähän
160. Yheksän meren ylitse,
Meri puolen kymmenettä,
Niemelle nimettömälle,
Saarelle sanattomalle.
Siellä ennen isosi piili,
165. Sekä piili, jotta säily,
Suurina sotakesinä,
Wainowuonna waikiana.
Siellä' oli meret metenä,
Juoksi olwena jokoset,
170. Wuoret kaikki woita wuoti,
Kalliot sian lihoa;
Siellä' on hyvä ollaksesi.
Armas aikaellaksesi."
Siitä lieto Lemminkäinen
175. Sekä läksi, jotta joutu,
Läksi töitensä pakohon,
Pillojansa piilemähän,
Lykkäsi wenon wesille,
Työnti laiwan lainehille,
180. Waskisilta walkamoilta,
Teräksisiltä teloilta.
Nosti päälle purjehia,
Kuni männikön mäellä,
Itse istuwi perähän,
185. Laaittihen laskemahan,
Kokan koiwusen nojassa,
Melan waskisen warassa.
Tuuli tuuwitti wenoista,
Aalto laiwoa ajeli,
190. Niemelle nimettömälle,
Saarelle sanattomalle,
Ylitse meren yheksän,
Meripuolen kymmenettä.
Siinä lieto Lemminkäinen
195. Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Onko saarella sioa,
Maata saaren manterella,
Weteä wenettä maalle,
Purtta kuiwalle kumota,
200. Taaton saamille teloilte,
Wanhempani walkamoille?"
Saaren impyät sanowi,
Niemen neiet wastoawi:
"Ompa saarella sioa,
205. Maata saaren manterella,
Jos weät saan wenettä,
Tuhhat purtta puujaelet."
Siitä lieto Lemminkäinen
Wetäwi wenosen maalle,
210. Purren kuiwalle kumosi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Onko saarella sioa,
Onko maata saaren maalla,
Piiltä miehen pillomuksen,
215. Paeta wäähäkisen?"
Saaren impyät sanowi,
Niemen neiet wastoawi:
"Ompa saarella sioa,
Maata saaren manterella,
220. Piiltä miehen pillomuksen,
Paeta wäähäkisen."
Siitä lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Onko saarella sioa,
225. Maata saaren manterella,
Yhtä selkäni sioa,
Maata karpion aloa,
Minun leikki lyöäkseni,
Tanner tanssaellakseni,
230. Saaren impien ilossa,
Kassapäien kauneudessa?"
Saaren impyät sanowi,
Niemen neiet wastoawi:
"Lapset laihat saaren maalla,
235. Lihawat hewosen warsat."
Mitä huoli Lemminkäinen;
Käwi kylitse kylihin.

- Saaren impien ilohon,
Kassapäien kauneuhun.
240. Ei ollut sitä kyleä,
Kuss' ei kymmenen taloa;
Ei ollut sitä taloa,
Kuss' ei kymmenen tytärtä;
Ei ollut sitä tytärtä,
245. Ei sitä emosen lasta,
Jonk' on ei maloa maannut.
Käsiwartta waiwutellut.
Tuhat tunki morsianta,
Sa'an leskiä lepäsi,
250. Sa'an naista miehelistä,
Yhtenä kesäisiä yönä,
Sykysyissä wietinkinä.
Yksi löyty kymmenistä,
Kaksi kaikitse laoista,
255. Tuhannesta löyty kolme,
Jok' oli piikuen pitänyt,
Neien arwossa asunut.
Sillä lieto Lemminkäinen
Lepytteli niemen neiet,
260. Ihastutti saaren immet;
Jäi yksi lepyttämättä.
Ei kuullut kukotta nosta,
Kanan lapsetta kawata;
Niin päiwänä muutamena,
265. Iltana monikahana,
Laati liiton nostaksensa
Kuunki, päiwänki keralla.
Nousi ennen liittoansa,
Ennen ehtoaikoansa,
270. Käwi kylitse kylihin,
Senki impyen ilohom.
Sillon lieto Lemminkäinen
Ei nähnyt sitä taloa,
Kuss' ei kolmea kotoa;
275. Ei nähnyt sitä kotoa,
Kuss' ei kolmea urosta;
Ei nähnyt sitä urosta,
Ku ei miekkoa hionut,
Kirwestänsä kitkuttanut.
280. Sillon lieto Lemminkäinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Woi päiwyinen päiwyt nousi,
Armas aurinko kohosi,
Mun polosen pojan päälle,
285. Päälle kaulani katalan."
Jäi neiet sylimättä,
Sylityt makoamatta,
Läksi luoksi laiwosensa,
Luoksi purtensa polonen;
290. Jo oli poltettu poroksi,
Kypeniksi kyyätelty.
Jo tunki tuhon tulewan,
Hätäpäiwän päälle saawan,
Laatiwi wenettä uutta,
295. Uutta partta puuhoawi.
Puuta puuttu purtten seppä,
Lautoja wenon tekiä;
Saapi puuta pikkuruisen,
Lautoa ani wähäsen,
300. Wanhan wärttinän muruista,
Wanhan tainnan taittumista.
Siitä weistämi wenettä,
Puista purtta puuhoawi,
Siitä laati laitapuuta,
305. Puuta kaari kapsutteli,
Siitä teljoja tekewi,
Kanssa airoja asetti.
Sai wenonen walmihiksi,
Laatineeksi puinen pursi;
310. Lykkäsi wenon wesille,
Laski purren lainehille,
Mäntysiltä järkälöiltä,
Kuorikiskoilta teloilta.
Siitä läksi Lemminkäinen,
315. Alla päin, pahoilla mielin,
Kun ei saanut yötä olla,
Eikä päiweä eleä,
Saaren impien ilossa,
Kassapäien kauneussa.
320. Itse istuwi perähän,

- Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Kupliksi weno wesille,
Lumpehiksi lainehille."
Tuli tuuli, tuon puhalsi,
325. Tuli aalto, tuon ajeli
Selälle meren sinisen,
Ulapoille aukioille.
Siinä itki saaren immet,
Niemen neiet waikerrehti,
330. Kun ei purjepuu näkyynnä,
Rautahanka haimentanna.
Ei he itke purjepuuta,
Rautahankoa halaja,
Itkit purjepuun alaista,
335. Rautahangan haltioa.
Itse itki Lemminkäinen,
Itse waiwanen waketti,
Kun ei saaren maat näkyynnä,
Sawiharjut haimentanna.
340. Ei hän itke saaren maita,
Sawiharjuja halaja,
Itki saaren impyhiä,
Nenän niemen neitosia.
Siitä lieto Lemminkäinen
345. Laskewi sinistä merta;
Laski päiwän, laski toisen,
Päiwälläpä kolmannella,
Luotti purren luotoselle,
Wenehen wesikarille.
350. Siinä itki puinen pursi,
Hankarauta haihatteli:
"Mi minusta laatimasta,
Kurjasta kumoamasta;
Ei Ahti sotia soua
355. Kuunna kymmennä kesänä,
Hopiankana halulla,
Kullankana tarpehella.
Pääty Ahti kuulemahan,
Kauko tuota katsomahan;
360. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
Elä huoli hongan pinta,
Wene warpanen walita,
Wielä saat sotia käyä,
365. Tappeloita tallustella."
Ahti suorihen sotahan,
Wastoin waiwanen waloa,
Itse tuon sanoiksi Wirkki:
"Mistä saanen miehen toisen,
370. Sekä miehen, jotta miekan,
Ahille soan awuksi?"
Ompa Tiera tieossansa,
Kuuro kuulemoisissansa;
Siitä saapi miehen toisen,
375. Sekä miehen, jotta miekan.
Käwi kylitse kylähän,
Teitse Tieran kartanohon,
Miehen toisen tarpehella
Ahille soan awuksi.
380. Isä pääty ikkunassa
Kirweswartta wuolemassa,
Emo aitan kynnyksellä
Kirnua kolistamassa,
Weljekset weräjän suulla
385. Korjia kohentamassa,
Sisarekset sillan päässä
Waattehia sotkemassa.
Wirkko isä ikkunalta,
Emo aitan portahalta,
390. Weljekset weräjän suulta,
Sisarekset sillan päästä:
"Ei Tiera sotahan joua;
Wast' on nainut nuoren naisen,
Ottanut oman emännän,
395. Wiel' on nännit näppimättä,
Rinnat riuahuttamatta,
Kupehet kutkuttamatta."
Tiera pääty kiukahalla,
Jalan kenki kiukahalla,
400. Toisen kenki lattialla,
Weräjillä wyötteleksen,
Ulkona solitteleksen.
Otti Tiera keihäänsä,

- Ei ole keiho suuren suuri,
405. Eikä keiho pienen pieni,
Keiho keskikertahinen;
Susi seiso suowerolla,
Warsa juoksi wartta myöten,
Kasi nauku naulan tiessä.
410. Työnti Tiera keihäänsä
Ahin keihojen keselle.
Niin läksi Ahin wenonen
Käsiwarsin waalimatta,
Läksi luoen luotosesta
415. Tuolle Pohjolan merelle.
Silloin Pohjolan emäntä
Pahan pakkasen lähetti
Tuolle Pohjolan merelle.
Itse neuo poikoansa,
420. Kun kukin sukimojansa,
Itse ilmoim luomiansa:
"Pakko pienin poikiani,
Kaunis kaswateltujani.
Lähes tuonne, kunne käsken,
425. Kunne käsken ja kehotan,
Meren rutjan partahalle,
Äärettömän äprähälle.
Kylmä soita, kylmä maita,
Kylmä selwiä wesiä,
430. Kurimuksen kulkun suuta,
Kinahmia ilkiöitä;
Kylmä weitikän wenonen,
Pursi lieto Lemminkäisen,
Selwälle meren selälle,
435. Ulapalle aukialle,
Jott' ei pääse päiwinänsä,
Selwiä sinä ikänä,
Jon' en jouwu päästämähän,
Käy itse kehittämähän."
440. Pakko pienin poikiansa,
Kaunis kaswateltujansa,
Sekä läksi, jotta joutu,
Tuonne Pohjolan merelle;
Niin Ahin merellä kylmi,
445. Kylmi weitikän wesillä,
Jopa yönä ensimmäisnä
Puuttu kyllin kyllitellä,
Puuttu kyllä päätä kyynäs,
Kättä wiljalta wihaista.
450. Niinpä kylmi täyen kylmän,
Wäki pakkasen paleli,
Yhtenä kesäissä yönä,
Sykysyissä wietinkinä;
Kylmi jäätä kyynäräisen,
455. Sato lunta sauan warren.
Aiko kylmeä jumalan,
Itse weitikän werewän.
Sillon lieto Lemminkäinen,
Itse kaunis Kaukomieli,
460. Keritsi kiweltä willat,
Takut talwen maannehelta,
Suoritteli sukkasiksi,
Käärittelä kintahiksi,
Käsin pakkasen piteli,
465. Kowan ilman kopristeli,
Tunki pakkasen tulehen,
Rautasehen rauniohon,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
470. "Pakkanen pajuilla synty,
Risuiilla währipanen,
Iti turmasta isosta,
Emosta epattomasta.
Käärme pakkasen imetti,
475. Mato maiolla piteli,
Nännistä nisittömistä,
Utarista uuttomista.
Pantihin nimi pahalle,
Pantihinpa pakkaseksi.
480. Kesät aioilla ajeli,
Talwet heilu hettehissä,
Kylmi soita, kylmi maita,
Paleli wesipajuja,
Pani haawan pakkuloita,
485. Koiwun juuria kolotti.
Panihen pahat pahaksi,

- Heittihen häwyttömäksi;
 Kylmi kattilan tulella,
 Hiilet uunin lietosella,
 490. Käen naisen taikinahan,
 Watsahan hewosen warsan.
 Läksi maita kylmämähän,
 Aaltoja asettamahan;
 Lahet kylmi, lammit kylmi,
 495. Jäip' on meri kylwämättä,
 Jäipä peipponen selällä,
 Wästaräkki lainehilla.
 Senki kynnet kylmämättä,
 Pää pieni palelematta.
500. Joko nyt suureksi sukesit,
 Joko kaswoit kauhiaksi?
 Tahot kylmeä minua,
 Kohotella korwiani,
 Alta jalkoja anella,
 505. Päältä kynsiä kysellä.
 Pakkanen Puhurin poika,
 Kowan ilman höyhelöinen!
 Ellös nyt minua kylmä,
 Ellös päätäni palele,
 510. Ellös waiwa warpahia,
 Elä korwia koseta;
 Kyll'on sulla kylmämistä,
 Paljoki palelemista.
 Mene tuonne, kunne käsken,
 515. Pohjan pitkähän perähän,
 Siell' on soita kylmämättä,
 Pajuja palelematta,
 Kiwiä kiwistämättä,
 Tannerta tasottamatta.
520. Jos ei tuosta kyllä liene,
 Tuonne ma sinun manooan
 Hiien hiilien sekahan,
 Lemmon liesikiukahille;
 Siellä waiwut walkiahan,
 525. Tunkeut tulen sekahan,
 Jost' et kuulu kuuna pänä,
 Selwiä sinä ikänä.
 Tulen tungen sukkahan,
 Kekälehet kenkähäni,
 530. Pakkasen palelematta,
 Kowan ilman koskematta."
 Sillä lieto Lemminkäinen
 Pahan pakkasen lumowi,
 Heitti laiwansa lahelle,
 535. Uuen purren puutoksehen.
 Itse metsähän menewi,
 Ylös korpehen kohosi,
 Matkoille majattomille,
 Teille tietämättömille.
540. Siinä lieto Lemminkäinen
 Itse noin sanoiksi wirkki:
 "Woi minä polonen poika,
 Jo minä johonki jouwuin,
 Kuuksi päiwäksi kululle,
 545. Iäkseni ilman alle.
 Itkewi emo koissa,
 Walittawi wanhempani:
 Tuoll' on poikani polosen,
 Tuolla laitton lapsueni,
 550. Tuonen toukoja panewi,
 Kalman maita kyntelewi.
 Saapi nyt minun polosen,
 Mun polosen pojaltani,
 Saapi pyyt pyhän piteä,
 555. Lintuset hywin lihota.
 Saapi kärppäset käwellä,
 Orawaiset jouten juosta.
 Niin on niin minun emoni,
 Niin on kaunis kantajani,
560. Kaswatit kanoja paljon,
 Koko joukon jouhtenia;
 Tuli tuuli niin hajotti,
 Tuli lempo niin lewitti,
 Sisarilta sillan taitto,
 565. Weikoilta wenon häwitti.
 Oli meitä kun oliki,
 Oli ennen aikoinansa,
 Sisaria suuri silta,
 Weikkoja weno punanen,

570. Waan ei nyt nykysin aioin,
 Ei kelle sanan sanoa;
 Joka mies sotaurosna,
 Kaikki miehet miekka wyöllä.
 Aina muistan muinoksetki,
575. Arwoan ajat paremmat;
 Kulin kukkana kylissä,
 Hersuin heinän karwasena,
 Moni katso muotohoni,
 Warteheni walkotteli.
580. Nyt mä mustuin mustikoilla
 Painuin marjoilla pahoilla.
 Sian tieän, kussa synnyin
 Paikan kaiken, kussa kaswoin
 En tieä sitä sioa,
585. Kussa kuollo kohtanewi.
 Olen kun jäniksen poika
 Suolla soikerrehtamassa,
 Palolla papahtamassa,
 Meren rannat juoksemassa,
590. Someret sirottamassa,
 Pohjat kengistä kuluwi,
 Pois perotat pehmiäwi,
 Kengän warret wanhanewi."

Yheksästoista Runo.

Synty poika Kalewalassa, Kullerwo nimeltä, joka heti pienenä myöään Ilmariselle orjaksi. Pannaan jos mille työlle, raataa kaikki erikummasesti ja talon häwiksi. Lasta soutawa tapatti lapsen ja poltti kätkyenki; kaskea leikkoawa, loihti maan, ettei ikänä uudelleen metsistyä eikä halmeen jywää saaha; aittaa panewa rakenti aian, ettei yksikänä päässyt ylitse; soutamassa souiti weneen hajalle; nuottaa tarpomassa, tarpo nuotan ja kalat yheksi liiwaksi. Pannaan wiimmen karjaa paimentamaan. Panee ewästä paimenelle emäntä, laskee ulos karjansa ja lukee tawalliset luvut karjan eistymiseksi, maion karttumiseksi, ohtoa wasten j.n.e. Ulommaksi tullut paimen ewästä katsowa näkee kehnoksi kiwen leiwässä olewan. Arwelee sen pilkalla emännän tehneen ja ajattelee, millä kostaisi. Niin lewittää metsään lehmät ja ajaa illalla kontioita kotia. Soittaa torwea, lähenee kotia. Käypi arwostansa lypsämään emäntä ja ensin loitompata katsellen ihastuu hywästiki karjansa kauneutta. Saapi likemmä, niin käywät käsiksi karhut ja repiwät haawoille. Rukoilee ukkoa emäntä Kalewan poikaa soassa menettämään, waan Kalewan poikaki puolestansa rukoilee ukkoa, emäntä tauilla tappamaan. Niin eriäwi Ilmarisesta Kullerwo ja annakseen sotaan.

- Kullerwo Kalewan poika,
 Kun esinnä emästä synty,
 Heti kohta kolmiöissä
 Katkasi kapalowyönsä,
5. Pääsi päälle peittehensä.
 Nähtihin hywä tulewan,
 Keksitti kelpoawan;
 Wietihin Wenäehelle,
 Karjalahan kaupittihin,
10. Ilmariselle sepolle.
 Minpä seppo tuosta anto?
 Äiän seppo tuosta anto;
 Kaksi kattilarania,
 Kolme pa'an kuolioa,
15. Wiisi wiikate kulua,
 Kuusi kuokan ruopioa.
 Se kaunis Kalewan poika
 Heti tuonne tultuansa,
 Jo päiwänä ensimmäisnä,
20. Kysy työtä iltasella;
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Kull' on työlle uusi orja,
 Raaolle rahan alanen?"
25. Pantu on lapsen katsantohan,
 Sormipienen souantahan.
 Katso lasta, kaiwo silmät,
 Syötti lasta, söi itsekki,
 Lapsen tauilla tapatti,
30. Kätkyen tulella poltti.
 Jo päiwänä toisentena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
35. "Kull' on työlle uusi orja,
 Raaolle rahan alanen?"
 Pantu on kasken kaahantahan,

- Solkikoiwun sorrantahan.
Sorti puuta kaksi kolme,
40. Kawahutti kannon päähän,
Niin huhuta huiahutti,
Wihellytti, wierehytti:
"Sini kaski kaatuohon,
Koiwu solki sortuohon,
45. Kuni ääni kuuluohon,
Kuni wierrehe wihellys.
Elköhön wesa wenyö,
Kanto kaswao ikänä,
Kaskessa Kalewan pojan,
50. Solen kullan sorrannassa.
Hywän ottaoon orahan,
Elköhön tereä tehkö."
Jo päiwänä kolmantena
Kysy työtä iltasella,
55. Isännältä iltaseksi,
Emännältä aamuseksi:
"Kulle työlle uusi orja,
Raaolle rahan alanen?"
Pantu on aian panentahan.
60. Jopa aitoa panewi,
Kohastansa kokkahongat
Aiaksiks' asettelewi,
Kokonansa korpikuuset
Seipähiksi pistelewi,
65. Witsasteli maan maoilla,
Wyötti kyillä käärmehillä,
Sisiliskoilla siteli,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ku ei lintuna kohonne,
70. Kahen siiwen siuotelle,
Elköhön ylitse saako
Aiasta Kalewan pojan."
Jo päiwänä neljäntenä
Kysy työtä iltasella,
75. Isännältä iltaseksi,
Emännältä aamuseksi:
"Työ orjan nimettäöhön,
Nimi työlle pantaohon."
Pantu on nuotan souantahan.
80. Se kaunis Kalewan poika
Jo on nuotan souannassa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Souanko wäen mukahan,
Wai souan asun mukahan?"
85. Perimies Petosen poika
Se on warsin wastaeli,
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Jos souat wäen mukahan,
Weät miehuen nojassa,
90. Wäh' on orjalla wäkeä."
Se kaunis Kalewan poika
Jo soui wäen mukahan,
Weti miehuen nojassa;
Wenon haapasen hajotti,
95. Katajaiset kaaret katko,
Katajahan kaiken kaato.
Jo päiwänä wiientenä
Kysy työtä iltasella,
Isännältä iltaseksi,
100. Emännältä aamuseksi:
"Työ orjan nimettäöhön,
Nimi työlle pantaohon."
Pantu on nuotan tarwontahan;
Jo on nuotan tarwonnassa.
105. Sanan wirkko, noin nimesi:
"Tarwonko wäen mukahan,
Panen miehuen nojassa,
Wai tarwon asun mukahan?"
Wetäjä Wenarin poika
110. Se on warsin wastaeli,
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Jos tarwot wäen mukahan
Panet miehuen nojassa,
Wäh' on orjalla wäkeä."
115. Se kaunis Kalewan poika
Kopeasi mäeltä männyn,
Kiwen kirstoksi rakenti,
Paaen paino tarpomeksi,
Hongan warreksi hotasi.
120. Tarpowi wäen mukahan,

- Pani miehuen nojassa,
 Tarpo nuotan tappuroiksi,
 Ween welliksi seotti,
 Kalat liimaksi litsotti.
125. Niin päivänä kuuventena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Työ orjan nimettäöhön,
130. Nimi työlle pantaohon."
 Pantu on karjan paimenehen,
 Saatu lehmien ajohon.
 Mit' on orjalle osaksi,
 Ewähäksi paimenelle?
135. Seppo Ilmarin emäntä
 Leiwän leipowi lewiän,
 Alle kaurasen asetti,
 Päälle wehnäsen wenytti,
 Kiwen kuorien keselle.
140. Pani orjalle osaksi,
 Ewähäksi paimenelle,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ellös tätä ennen syökö,
 Karjan mentyä metsälle."
145. Siitä Ilmarin emäntä
 Laski karjan laitumelle,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Työnnän lehmäni leholle,
150. Hajasarwet haawikolle;
 Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Käy sä karja katsomassa,
 Wiitsimäss' emännän wilja.
155. Kun katsoit katoksen alla,
 Niin katso katottomassa,
 Kuni hoijit huonehessa,
 Nini hoia hongikossa,
 Jotta karja kaunistuisi,
160. Eistyysi emännän wilja,
 Ennen käymistä emännän,
 Katsomista karjan piian,
 Emännän epäpätösen,
 Ylen kainun karjan piian.
165. Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Syöttele metisin syömin,
 Juottele metisin juomin;
 Syötä kullaista kuloa,
170. Hopiaista heinän päätä,
 Nurmelta mesinukalta,
 Metiseltä mättähältä.
 Ota torwi tuolta maalta,
 Tuolta tuomikkopurolta,
175. Puhu tuohon torwehesi,
 Kumahuta kuuluhusi.
 Puhu kummut kukkahaksi,
 Ahowieret armahaksi,
 Suowirret sulaksi meeksi,
180. Hetewieret wierteheksi.
 Tuoppa tänne tuorehesi,
 Kulettele kultiasi,
 Koskilta kohisewilta,
 Kanarwan kukattarilta,
185. Heinän helpehettäriltä,
 Taiwahan nawattarilta.
 Kaiwo kultanen kuwoa
 Kahen puolin karjan maita,
 Josta karja wettä joisi,
190. Simoa siretteleisi,
 Utarihin uhkuwihin,
 Nisihin pakottawihin.
 Paa nisät pakottamahan,
 Utarehet uhkumahan,
195. Puhumahan maitoputket,
 Maitohurstit huokomahan.
 Paljo on niitä ja pahoja,
 Kut maion Manalle wiewät,
 Lehmän tuoman Tuonelahan;
200. Wäh' on niitä ja hywiä,
 Kut maion Manalta saawat,
 Lehmän tuoman Tuonelasta.
 En minä kysy kylästä,

- Taho toisesta talosta,
205. Saan minä Manalta maion,
Lehmän tuoman Tuonelasta.
Suwetar waliwo waimo.
Etelätär luonnon eukko.
Heruttele Hermikkiä,
210. Tuorustelev Tuorikkia,
Herasesta hettehestä,
Metiseltä mättähältä;
Tuoa maitoset maruet,
Tuoa uhkuwat utaret,
215. Turpehista tuorehista,
Marehista maemmista,
Tänä suurena suvena,
Luojan hellennä kesänä.
Mielikki metsän emäntä,
220. Tellerwo Tapion neiti!
Utu paita helma hieno,
Hiwus kultanen korra;
Sie olet karjan kaitselia,
Wiitsiä emännän wiljan,
225. Mielosassa metsolassa,
Tarkassa Tapiolassa.
Kaitse kaunosin kätösin,
Somin sormin suoritellos,
Tuowos illalla kotihin,
230. Nisillä pakottawilla,
Tuntuwilla tummelilla,
Utarilla uhkuwilla,
Emännälle etsiwälle,
Muorille murehtiwalle.
235. Kuippana metsän kuningas,
Metsän hippa halliparta!
Ota piiska pihlajainen,
Katajainen karjan ruoska,
Takoa Tapiowaaran,
240. Linnawaaran liepehiltä,
Aja karja kartanolle,
Saunan lämmitä panolle;
Kotihin kotonen karja,
Metsän karja metsolahan.
245. Ohtonen metsän omena,
Metsän käyjä källeröinen.
Tehkämä sulat sowinnot,
Kesärauhat ratkoome,
Iäksemme, ilmaksemme,
250. Polweksemme, päiwiksemme
Emmä kiellä kiertämästä,
Karjaani katsomasta,
Enkä käymästä epeä.
Kiellän kielin koskemasta,
255. Hammasten hajottamasta,
Lihan keski liikkumasta.
Weliseni, weitoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Elä sorra sontareittä,
260. Kaaha maion kantajaa.
Kun sa kuulet karjan kellon,
Helkkäwän heliän kellon,
Ruosterauan raikkauwan;
Toki korpehen kokeos,
265. Saaos sammalhuonehesen.
Käyös kaiten karjan maita,
Piilten piimäkankahia,
Kierten kellojen remua.
Karjan käyessä mäkeä,
270. Astu sie mäen alatse;
Karjan käyessä alatse,
Mene sie mäkeä myöten;
Kule siikana siwutse,
Wetelete ween kalana,
275. Jott' ei karja koipahtuisi,
Wikoisi emännän wilja,
Pieni wilja pillastuisi.
Anna suot sopusin olla,
Salot kaikki kaunihina;
280. Anna käyä käyräsarwen,
Sontareien sorkutella,
Käyä soita, käyä maita,
Käyä korwen kankahia,
Ettet koske konnanana,
285. Liikuta lipeänänä.
Jos sulle halu tulisi,

- Hampahat haluttelisi;
Hakkoa lahoa puuta,
Murra muurahaiskekoa.
290. Metsolan metinen amme
Hapata hihittelewi
Kultasella kunnahalla,
Hopeaisella mäellä,
Alla kuusen kukkalatwan,
295. Alla pehkowan petäjän.
Siin' on syöä syölähänki,
Juoa miehen juolahanki,
Eikä syöen syömät puutu,
Juoen juomiset wähene.
300. Niin teemmä iki sowinnot,
Iki rauhat ratkoamme;
Yhet maat, eri ewähät,
Sowun kullaki sioa.
Waan jos tahtonet tapella,
305. Soisitse soan eleä,
Niin tapellos talwikauet,
Lumiajat luskaellos.
Kesän tullen, suon sulaten,
Lätäköien lämmitessä,
310. Ellös tullo näille maille,
Näille karjan kantamille.
Omp' on maata muuallaki,
Tarhoa taempanaki,
Juosta miehen joutilahan.
315. Kun ma ohtona olisin,
Mesikämmennä käwisin,
Emmä noista noin olisi
Aina akkojen jaloissa;
Käpy on kangas käyäksesi,
320. Sormin sorkutellaksesi.
Ota juoni juostaksesi,
Polku poimetellaksesi,
Tuonne Manalan metsälle,
Tahi Kalman kankahalle,
325. Siell' on Kirjos, siellä Karjos,
Rautasissa rahkehissa,
Kymmenissä kytkyissä.
Siellä laihatki lihowat,
Lihawaksi luutki saawat.
330. Kiwiksi minun omani,
Kannon päiksi kaunihini,
Kuusiaisien kulkiessa,
Matkatessa Mausiaisien!
Josp' on tullet näille maille,
335. Sattunet saloille näille,
Tääll' ompi osawat waimot,
Emännät alinomaset,
Jotka tiesi turmelewi,
Matkasi pahoin panewi,
340. Ettet koske konnanana,
Rupia rumanakana,
Ylitse tahon jumalan,
Päitse auwon autuahan.
Lepy nyt lehto, kostu korpi,
345. Lempiä salo sininen,
Anna rauha raawahille,
Sontareisille sowinto,
Tänä suurena suwena,
Herran hellennä kesänä.
350. Kuippana metsän kuningas,
Hongatar salon emäntä!
Korjaele koiriasi,
Raiwaele rakkiasi;
Kätke koirasi kolohon,
355. Rakkisi rapaja kiinni,
Kultasihin kytkyihin,
Hihnihin hopeisihin.
Kätke kynnet karwohinsa,
Hampahat ikenihinsä,
360. Syökse kultanen korento
Läpi luisten leukaluien,
Ettei liiku luiset leuat,
Eikä hampahat hajoa.
Pane panta pihlajainen
365. Ympäri nenän nykerän,
Kun ei pihlaja pitäne,
Niin sä waskesta walaos;
Jos ei waski wahwa liene,
Sitte rauasta rakenna;

370. Waan jos rauan ratkasseho,
Wielä mennehe wioille,
Suuhunsa tulinen tulppa,
Lemmon lukko leuoillensa,
Ettei leukaluut lewiä,
375. Eikä hampahat hajoa."
Sillä Ilmarin emäntä
Laski karjan laitumelle,
Hajasarwet haawikolle,
Pani paimenen perähän.
380. Kullerwo Kalewan poika
Ajo lehmät suota myöten,
Itse kangasta kaputti,
Istu mäelle mättähälle,
Pääty päiwän rintehesen.
385. Siinä laulo, noin saneli:
"Kule päiwä kuusikolle,
Wiere wehnäwiakolle,
Karkoa katajikolle,
Päästä paimenta kotia."
390. Jo emäntä koista huuhu,
Sanan wirkki, noin nimesi:
"Aik' on syöä uuen orjan,
Rawita rahan alasen."
Se kaunis Kalewan poika
395. Otta leipänsä powesta,
Weitsen wyöltänsä wetäwi
Leipä leikkaellaksensa.
Weti weitsensä kiwehen,
Karahutti kalliohon;
400. Murti suuta, murti päätä,
Murti mustoa hawenta,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Millä maksan naisen naurun,
Naisen naurun, piian pilkan,
405. Emmännän pahan piännän?
Millä jaksan, sillä maksan:
Lehmät metsähän lewitän,
Ajan suolle sontareiet,
Maion antajat aholle,
410. Työnnän kontiot kotihin,
Suet kytken kartanolle."
Kulki päiwä kuusikolle,
Wieri wehnäwiakolle,
Karkasi katajikolle;
415. Lehmät metsähän lewitti,
Ajo suolle sontareiet,
Maion antajat aholle,
Työnti kontiot kotihin,
Kirjokarjan kartanolle.
420. Niin hän neuo karhujansa,
Susiansa suin puheli:
"Repäse emännän reisi,
Pure puoli pohkiota."
Teki luikun lehmän luista,
425. Härän sarwesta helinän,
Soiton sorkasta wasikan.
Tuolla soitteli somasti,
Kalahutti kaunihisti,
Kolmasti kotimäellä,
430. Kuuesti kujan perällä.
Sano Ilmarin emäntä:
"Ole kiitetty Jumala!
Torwi soipi, karja saapi,
Mist' on orja sarwen saanut,
435. Rautio tasasen torwen?
Puhki korwani puhuwi,
Läpi pääni läylentäwi."
Se kaunis Kalewan poika
Itse tuon sanoiksi wirkki:
440. "Suolt' on orja sarwen saanut,
Torwen tuonut tuomikolta;
Mää emäntä lypsämähän,
Raawahat rawitsemahan."
Siitä Ilmarin emäntä
445. Käski muorin lypsämähän:
"Käyppä muori lypsämähän,
Raawahat rawitsemahan."
Muori tuon sanoiksi wirkki:
"Ainapa hyvä emäntä
450. Itse ennen lehmät lypsi,
Itse raawahat rakenti."
Siitä Ilmarin emäntä

- Käwi lehmät lypsämähän,
Raawahat rawitsemahan:
455. "Woipa lehmäni sulokset,
Kaikk' on ilmeisen iholla,
Karwalla metsän kapehen,
Metsän uuhun untuwalla,
Utarilla uhkuwilla,
460. Nisillä pakottawilla."
Lyhmistihen lypsämähän,
Kallistihen katsomahan;
Tarttu karhu kantapäähän,
Susi suin rewittelewi,
465. Repäsi emännen reien,
Katko kaikki kantasuonet.
Kullerwo Kalewan poika
Sillä kosti piian pilkan,
Piian pilkan, naisen naurun,
470. Pahan waimon palkan makso;
Pisti pillit säkkihinsä,
Läksi soitellen sotahan,
Kullotellen maitotielle.
Siitä Ilmarin emäntä
475. Ukkoa rukoelewi:
"Oi Ukko yli jumala!
Tapa sie Kalewan poika
Rakehilla rautasilla,
Niekloilla teräsneillä,
480. Suurilla sotakeoilla,
Wainoteillä waikehilla."
Tuo kaunis Kalewan poika
Itse pääty kuulemahan,
Ukkoa rukoelewi:
485. "Oi Ukko yli jumala!
Tapa Ilmarin emäntä
Rakehilla rautasilla,
Niekloilla teräsneillä,
Kapehilla kartanoilla,
490. Oman pirttinsä pihalla."
Läksi soitellen sotahan;
Soitti soilla mennessänsä,
Patakoitteli palolla,
Kullerwoitti kankahalla.
495. Suo järähti, maa tärähti,
Kangas wastahan kalahti.
Sana saatihin jälestä:
"Maammosi kotona kuoli;
Käyppäs tuota katsomahan,
500. Kuten kuollut hauatahan."
Se kaunis Kalewan poikaa
Hänpä warsin wastaeli:
"Josp' on kuoli maammoseni,
Ompi han kotona tamma,
505. Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho."
Soitti suolla käyessänsä,
Kalahutti kankahalla;
Saatihin sana jälestä:
510. "Kuoli taattosi kotona:
Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan wietänehe."
Se kaunis Kalewan poika
Hänpä warsin wastaeli:
515. "Josp' on kuoli taattoseni,
Ompi han kotona ruunaa,
Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho."
Soitti suolla mennessänsä,
520. Kankahalla käyessänsä;
Saatihin sana jälestä:
"Kuoli naisesi kotona;
Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan pantanehe."
525. Se kaunis Kalewan poika
Hänpä tuon sanoiksi wirkki:
"Jos kuoli kotona nainen,
On orit kotona ollut,
Millä maahan wietäöhö,
530. Kalmahan kulettaoho."
Meni soitellen sotahan,
Kullotellen wainoloihin,
Patakoitellen palolla,
Kullerwoiten kankahalla.

Kaksikymmenes Runo.

Ilmarinen aikansa kuollutta naista surrut wiimmen alottaa toista kullasta ja hopeasta takoa. Työ ei tahtonut warsin menestyä, sillä neien siasta tuli esinnä miekka ja toisen kerran orit tulesta. Wasta kolmannella yrittämällä sai neien, senki suuta, silmiä ja muita tarpeita wajalla. Ne jälestä päin tehtyä, pani yöksi wierehensä, waan tunki pian kelpaamattomaksi. Niin työnsi sen Wäinämoiselle, joka yön wieressä lewättyä wilustuneena aamulla warottaa kenenkänä kullaista eli hopiaista naista huolittelemasta. Waan Ilmarinen itse läksi nuorempata Pohjolan tytärtä, jota kuitenkin ei saanut. Mielipahoissa kotiin saaneelta kysyy Wäinämöinen Pohjolan elämästä. Hywin ja huoletonna elävän sanoo sammon waralla Pohjolan Ilmarinen.

- Siitä seppo Ilmarinen
Naista itki illat kaiket,
Itki yöhyet enemmän,
Huomeniset huokaeli,
5. Kun oli kaunis kaatununna,
Kanssa Kalmahan katettu.
Eipä kääntynyt käessä
Waskinen wasaran warsi,
Päiwän päästä ollenkana,
10. Eikä päiwän, eikä toisen.
Sano seppo Ilmarinen:
"En tieä poloinen poika,
Miten olla, kuin eleä;
Walwon yön eli makoan,
15. Äiä on työtä, tunti tuhma,
Waiwoja matala mahti."
Poimi kultia merestä,
Hopehia lainehilla,
Keräsi kekosen puita,
20. Kolmekymmentä rekeä.
Puut on poltti hiililöiksi,
Hiilet ahjohan ajeli.
Tunki kultia tulehen,
Hopehia hiiloksehen,
25. Sykysyisen uuhen werran,
Werran talwisen jäniksen,
Otti orjat lietsomahan,
Palkkalaiset painamahan.
Orjat lietso leyhytteli,
30. Palnaeli palkkalaiset,
Kintahattomin kätösin,
Hatuttoman hartioisen
Talwisella taiwahalla.
Itse seppo Ilmarinen
35. Naista kullaista kyhäsi,
Hopiaista huolitteli.
Ei orjat hyvästi lietso,
Eikä paina palkkalaiset.
Itse löihen lietsomahan,
40. Lietso kerran löyhäytti,
Lietso toisen löyhäytti;
Niin kerralla kolmannella
Katso ahjonsa alusta,
Lietsimensä liepehiä.
45. Miekka tungeksen tulesta,
Terä kulta kuumoksesta;
On miekka hyvän näkönen,
Waan miekka pahan tapanen,
Joka päiwä miehen tappo,
50. Parahana kaksi miestä.
Sen orjat hywin hyvästy,
Muu miero pahoin pahastu.
Itse seppo Ilmarinen
Tunki miekkansa tulehen,
55. Terän kulta kuumoksehen,
Liitti kultia lisäksi;
Kultia kypärin täyen,
Hopehia huowan täyen.
Otti orjat lietsomahan,
60. Palkkalaiset painamahan.
Orjat lietso löyhytteli,
Painaeli palkkalaiset,
Kintahattomin kätösin,
Hatuttoman hartioisen,
65. Talwisella taiwahalla.
Itse seppo Ilmarinen
Tako kullaista kuwoa,
Hopiaista morsianta.
Ei orjat hyvästi lietso,

70. Eikä paina palkkalaiset.
Itse löihen lietsomahan,
Lietso kerran löyhäytti,
Lietso toisen löyhäytti;
Niin kerralla kolmannella
75. Katso alle ahjoksensa,
Lietsimensä liepehelle.
Ori tungeksen tulesta,
Harja kulta kuumoksesta;
On oro hyvän näkönen,
80. Waan syän pahan tapanen,
Joka päiwä tamman tappo,
Parahana kaksi tappo.
Sen orjat hywin hyvästy,
Muu miero pahoin pahastu.
85. Se on seppo Ilmarinen
Jo oron tulehan tunki,
Harjan kulta kuumoksehen,
Liitti kultia lisäksi;
Kultia kypärin täyen,
90. Hopehia huowan täyen.
Otti orjat lietsomahan,
Palkkalaiset painamahan.
Orjat lietso löyhytteli,
Painaeli palkkalaiset,
95. Kintahattomin kätösin,
Hatuttoman hartioisen,
Talwisella taiwahalla.
Itse seppo Ilmarinen
Tako kullaista kuwoa,
100. Hopiaista morsianta.
Orjat lietso löyhytteli,
Päiwät lietso, yöt lepäsi;
Ei saa kullaista kuwoa,
Hopiaista morsianta.
105. Siitä seppo Ilmarinen
Itse löihen lietsomahan,
Lietso päiwät päättämättä,
Lietso yöt lepäämättä.
Päiwän lietso, lietso toisen;
110. Niin päiwänä kolmantena
Katso ahjonsa alusta,
Lietsimensä liepehiä.
Neiti tungeksen tulesta,
Kassa kulta kuumoksesta.
115. Sen seppo hywin hyvästy,
Muu miero pahoin pahastu.
Katselawi, kääntelawi;
Ei ollut suuta, eikä muuta,
Eikä naisen tarpehia.
120. Tako suut, takowi silmät,
Muutki tarpehet mokomat,
Ei saanut sanalliseksi.
On neiti hyvän näkönen,
Ei tieä tapoja neien;
125. Se on seppo Ilmarinen
Pani yöksi wierehensä,
Kylmän kulta kuumottawi,
Wilun huottawi hopia.
Sano seppo Ilmarinen:
130. "Kellen kulta kelpoawi?
Neiti wanhan Wäinämöisen
Ikuseksi puoliseksi."
Sillon wanha Wäinämöinen,
Heti öissä ensimmäisnä,
135. Jo tuolla lepäelewi
Pätöwillä pääaloilla,
Perinnöillä pehmeillä,
Nuoren neitosen keralla,
Ku oli kullasta kuwailtu,
140. Hopiasta siunaeltu.
Siinä wanha Wäinämöinen
Waroaksen waippahansa,
Turwoaksen turkkihinsa.
Pani päälle peittehiä,
145. Kahet kolmet karhun taljat,
Wiidet kuuat willawaipat.
Se oli kylki kyllä lämmin,
Ku oli wasten waippoansa,
Wasten waatetriepujansa;
150. Ku oli nuorta neittä wasten,
Se oli kylki kylmämässä,
Oli hyyksi hyytymässä,

- Meren jääksi jäätyvässä,
Kiweksi kowoamassa.
155. Sillon wanha Wäinämöinen,
Yön yhen lewättyänsä
Neien kultasen keralla,
Hopiaisen morsiamen,
Sanowi sanalla tuolla,
160. Lausu tuolla lausehella:
"Ellös sie nykyinen nuori,
Elkööte lapsen lapsi!
Sinä ilmoissa ikänä,
Kuuna kullan walkiana,
165. Naista kullasta kuwailko,
Hopiaista huolitelko;
Kylmän kulta kuumottawi,
Wilun huotawi hopia.
Se oli kylki kyllä lämmin,
170. Ku oli wanhan waipan alla;
Se oli jääksi jähtymässä,
Ku oli nuorta neittä wasten."
Itse seppo Ilmarinen
Alla päin, pahoilla mielin,
175. Kaiken kallella kypärin,
Läksi poies Pohjolahan,
Tytön toisen toiwiossa,
Neien innossa ihanan.
Tuli Pohjolan tupahan,
180. Sanan wirkko, noin nimesi:
"Anna akka tyttöäsi,
Mulle mointa morsianta,
Tyttöäsi nuorempata,
Lastasi wakawimpata."
185. Louhi Pohjolan emäntä
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Ei oo tyttö tuuwitettu,
Kanawarsi kaswatettu
Sinun rehwanan rekehen,
190. Wierehen weren imiän,
Luun syöjän, lihan purian,
Weren uuelta wetäjän,
Ennen annan tyttäreni,
Työnnän surman suupalaksi,
195. Suuhun juoksewan sutosen,
Karhun kiljuwan kitahan."
Ei sieltä tytärtä saanut,
Eikä nuorta morsianta.
Murti suuta, wäänti päätä,
210. Murti mustoa hawenta,
Läksi poies Pohjolasta,
Matkasi omille maille.
Waka wanha Wäinämöinen
Tiellä wastahan tulewi,
205. Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Weli seppo Ilmarinen,
Lankoni emoni lapsi!
Kun olet pahoilla mielin,
Kahta kallella kypärin,
210. Pohjolasta tullessasi!
Miten Pohjola eläwi?"
Sano seppo Ilmarinen:
"Mi on Pohjolan eleä,
Kun on sampo jauhamassa,
215. Kirjokansi kellumassa;
Päiwän jauho syötäwiä,
Päiwän toisen myötäwiä,
Kolmannen kotipitoja.
Jotta sanon, kun sanonki,
220. Mi on Pohjolan eleä,
Kun on sampo Pohjolassa.
Siin' on kyntö, siinä kylwö,
Siinä kaswo kaikenlainen,
Siinäpä ikuinen onni."

Yheskolmatta Runo.

Wäinämöinen kehottaa Ilmarista kerallansa sampoa Pohjolasta noutamaan. Penkoo Ilmarinen sammon paremmin Pohjolassa warjeltawan, kun että olisi nouettawana. Myöntyy kuitenkin lähtemään. Miekän esinnä Wäinämoiselle taottua jo onki walmis matkalle. Kulkisi mielestänsä maisin Ilmarinen, Wäinämöinen wenehellä. Kulusta tuumatessa kuullaan wene itkemässä.

Kysyttelee Wäinämöinen, mitä oli itkewä? Lahowansa wastaawi yhä teloilla makaawa. Saapi wesille Wäinämöinen weneen ja wäkeä weneesen. Soutaan moniahan niemen nenätse ja äkätään Lemminkäiseltä. Huutoa mäikähyttää maalta Lemminkäinen ja anoo yhteen matkaan päästä. Niin otetaan mies weneesen.

- Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ohoh seppo Ilmarinen!
Läkkööme Pohjolahan
5. Hywän sammon saahantahan,
Kirjokannen katsantahan."
Sano seppo Ilmarinen:
"Ei ole sampo saatawana,
Kirjokansi tuotawana
10. Pimiästä Pohjolasta.
Siellä on sampo saatettuna,
Kirjokansi kannettuna
Pohjolan kiwimäkehen,
Waarän waskisen sisähän,
15. Yheksän lukun ta'aksi.
Sihen juuret juuruteltu
Yheksän sylen sywähän,
Juuri juurttu maaemähän,
Toinen wesiwiertehesen,
20. Kolmansi kotimäkehen."
Sano wanha Wäinämöinen:
"Läkkös sammon saahantahan,
Kirjokannen tuoantahan
Pohjolan kiwimäestä,
25. Waarän waskisen sisästä,
Yheksän lukun takoa.
Tao mulle uusi miekka,
Tee miekka tuliteränen,
Jolla hurttia hutelen,
30. Pohjan kansan karkottelen,
Saahessa otolle sammon,
Tuonne kylmähän kylähän,
Pimiähän Pohjolahan,
Summahan Sariolahan."
35. Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Tunki rautoja tulehen,
Teräksiä hiiloksehen.
Otti orjat lietsomahan,
40. Palkkalaiset painamahan;
Orjat lietso löyhytteli,
Hywin paino palkkalaiset,
Rauta wellinä wenähti,
Kuonana teräs kohasi.
45. Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Katso alle ahjoksensa,
Lietsimensä liepehelle,
Miekka tungeksen tulesta,
50. Terä warsin walkiasta.
Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Päätä kullasta kuwasi,
Hopiasta huolitteli.
55. Kulda taipu taikinana,
Ween waahtena hopia,
Ahjolla alasiimilla,
Wasarilla walkkamilla.
Jo on miekka walmihina.
60. Itse wanha Wäinämöinen
Sai miekan tuliteräsen
Kätehensä oikiahan;
Sanan wirkkWäinäwaineno, noin nimesi:
"Onko miekka miestä myöten,
65. Kalpa kantajan mukahan?"
Olipa miekka miestä myöten,
Kalpa kantajan mukahan,
Jonka kuu kärestä paisto,
Päiwä wästistä wälötti,
70. Heponen terällä hirnu,
Kasi nauku naulan tiessä,
Pentu putkessa makasi.
Siitä seppo Ilmarinen
Hyötteleksen, wyötteleksen,
75. Rautapaitohin paneksen,
Teräswöihin telkitäksen.
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Mies on lustuissa lujempi,

- Rautapaiassa parempi,
80. Teräswoissä tenhosampi."
Lähteä luku tulewi,
Liitto käyä kerkiäwi;
Yks on wanha Wäinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
85. Läksiwät hewon hakuhun,
Suwikunnan kuuntelohon,
Suwikunnan suitset wyöllä,
Warjan waljahat olalla.
Käywät tietä astelewat
90. Ympäri salon sinisen,
Kuulit purren itkemänsä,
Wenehen walittawansa.
Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
95. "Siell' on pursi itkemässä,
Wenonen walittamassa;
Joko menemmä meriä,
Wenehellä wettä myöten,
Waiko maisin matkoamma,
100. Ratsastamma rantamaisin?"
Sano seppo Ilmarinen:
"Wakawampi maisin matka;
Surma menköhön merelle,
Siellä tuuli turjuttaisi,
105. Siellä wiskaisi wihuri,
Saisi sormet soutimeksi,
Kämmenet käsimeloiksi."
Sano wanha Wäinämöinen:
"Wakawampi maisin matka,
110. Wakawampi, waikiampi,
Wielä muuten mutkasempi.
Lysti on wenon wesillä,
Purren juosta jolkutella,
Weet wäliät wälkytellä,
115. Selät selwät seurustella;
Tuuli purtta tuuwittawi,
Länsituuli läikottawi,
Etelä eille wiepi."
Heitti maahan marhaminnan,
120. Suwikunnan suitset suolle,
Warsan waljahat aholle,
Läksi luoksi puisen purren,
Luoksi itkewän wenehen.
Kysytteli, lausutteli:
125. "Mitä itket puinen pursi,
Wene hankawa walitat?
Itketkö sä puisuuttasi,
Hankauttasi haluat?"
Pursi puinen wastoawi,
130. Wene hankawa sanowi:
"Wesill' on wenosen mieli
Terwasiltaki teloilta,
Mieli neion mieholahan
Korkiastaki koista.
135. Enkä itke puisuuttani,
Hankauttani halua;
Sitä itken puinen pursi,
Wene mäntynen walitan;
Sanottihin tehtäessä
140. Saatawan sotiwenettä,
Sotipurttu puuhattawan,
Tuowan täyteni eloa,
Alukseni aartehia.
En sotahan saanukkana,
145. Enkä wietynä wesille.
Muut purret, pahimmat purret,
Päästähän sotia käywät,
Tappeloita tallustawat;
Enemmän eloa saawat,
150. Kun kuningas kuunna vuonna,
Seppä seitsennä kesänä.
Minä westämä wenonen,
Walmistama Wäinämöisen,
Aina lahon lastuillani,
155. Wenyn westämöisilläni.
Pahimmatki maan matoset
Alla kaarteni asuwat,
Linnut ilman ilkeimmät
Pesän päälläni pitäwät;
160. Oisi kahta kaunihimpi,
Kahta kolmia parempi,

- Olla mäntynä mäellä,
 Petäjänä kankahalla,
 Oksilla orawan juosta,
 165. Hawulinnun haihatella."
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Lienet wene Wäinämöisen,
 Niin mennet teloilta näiltä,
 Ilman kourin koskematta,
 170. Käsiwarsin waalimatta."
 Pursi taiten wastoawi,
 Wene hankawa sanowi:
 "Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä weljeni wenoset
 175. Mennä kourin koskematta,
 Käsiwarsin waalimatta."
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Jos ma sun wesille työnnän,
 Joko juokset soutamatta,
 180. Airoilla awittamatta,
 Huoparilla huopimatta,
 Puhumatta purjehesen?"
 Pursi taiten wastoawi,
 Wene hankawa sanowi:
 185. "Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä toinen joukkioni
 Juokse sormin soutamatta,
 Airoilla awittamatta,
 Huoparilla huopimatta,
 190. Puhumatta purjehesen."
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Joko juokset soutamalla,
 Airoilla awittamalla,
 Huoparilla huopimalla,
 195. Puhumalla purjehesen."
 Pursi taiten wastoawi,
 Wene hankawa sanowi:
 "Jopa mun sukuni muukin,
 Kaikki weljeni wenoset,
 200. Juoksi sormin soutamalla,
 Airoilla awittamalla,
 Huoparilla huopimalla,
 Puhumalla purjehesen."
 Waka wanha Wäinämöinen
 205. Työntäwi wenon wesille,
 Laulo purren lainehille;
 Laulo laian neitosia,
 Tinapäitä neitosia,
 Tinapäitä, waskiwoitä,
 210. Sormuskäsiä somia;
 Laian toisen sulhosia,
 Sukapäitä sulhosia,
 Sukapäitä, piipiwaja,
 Kannusjalkoja jaloja.
 215. Wielä laulo Wäinämöinen
 Teljot täyteen wäkeä,
 Teljot wanhoa wäkeä,
 Iän kaiken istunutta,
 Kuss' oli wähän sioa,
 220. Nuorukaisilta esinnä.
 Itse istuwi perähän,
 Laatiuwi laskemahan,
 Kokan koiwusen kuwulle,
 Melan koukkupään nojalle.
 225. Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Juokse pursi puittomia,
 Wene wäljiä wesiä,
 Kule kuplina wesillä,
 230. Lumpehina lainehilla."
 Pani wanhat soutamahan,
 Wanhat souti, pää wapisi,
 Ei ilo ilolle käynyt,
 Eikä soutu souannalle.
 235. Pani nouret soutamahan,
 Werewät wetelemähän,
 Nuoret souti, sormet notku,
 Ei ilo ilolle tullut,
 Eikä soutu souannalle.
 240. Siitä seppo Ilmarinen
 Itse istu soutamahan,
 Asettautu airoisille;
 Jo tuli ilo ilolle,
 Pääsi soutu souannalle.

245. Souti seppo Ilmarinen,
Souti sormilla kowilla,
Pyörähteli puinen pursi,
Wene honkanen wapisi,
Teljot rytty, aivot notku,
250. Airon pyyryt pyinä winku,
Terät tetrinä kukerti,
Nokka jolu joutsenena,
Perä kraakku kaarnehena,
Hangat hanhina hatsahti.
255. Itse wanha Wäinämöinen
Laskea karehtelewi,
Nenätse utusen niemen,
Päitse saaren terhenisen.
Ahti saarella asuwi,
260. Kauko niemen kainalossa;
Kataluutta Kauko itki,
Weitikkä osan wähyyttä,
Ahti aitan pieneyttä.
Loi silmänsä luotehelle,
265. Käänsi päätä päiwän alle;
Kaunis kaukoa näkewi,
Werewä wesien poikki,
Pitkä pilwien takoa.
Näki pilwen pienemmäisen,
270. Pilwessä wesipisaran,
Pisarassa pienen lammin,
Lammissa wenowähäsen,
Wenossa wähän wäkeä;
Mies puhas perässä purren,
275. Uros toinen airoksissa.
Sano lieto Lemminkäinen:
"En mä tunne tuota purtta,
Keksi kelwoista wenettä,
Souten Suomesta tulewi,
280. Airoin iskein iästä,
Melan luoen luotehesen."
Jo huhuta huiahutti,
Huutawi nenästä niemen,
Mäikäsi mäen takoa:
285. "Kenen on wene wesillä,
Kenen laiwa lainehilla?"
Miehet purresta puhuwat,
Waimot wastaten sanowat:
"Mi olet mies mäen takanen,
290. Uros korwen ulkomainen?
Kun et tunne luojan purtta,
Keksi Wäinölän wenettä,
Et tunne perän pitääätä,
Airollista arwaele."
295. Sano lieto Lemminkäinen:
"Jo tunnen perän pitäjän,
Jo älyän airollisen:
Waka wanha Wäinämöinen
Itse on perän piossa,
300. Ilmarinen airollisna.
Minnekkä menettä miehet,
Kunne urohot kuletta?"
Sano wanha Wäinämöinen:
"Kohti pohjaista kulemma,
305. Kohti kuohuja kowia,
Lakkipäitä lainehia,
Sampoa tapoamahan,
Kirjokantta katsomahan
Pohjolan kiwimäestä,
310. Waaran waskisen sisästä."
Sano lieto Lemminkäinen:
"Oi sie wanha Wäinämöinen.
Ota mieki matkohisi,
Olen mieki miessä siellä,
315. Urohona kolmantena,
Kun saat sammon nostantahan,
Kirjokannen kannantahan
Pohjolan kiwimäestä,
Waaran waskisen sisästä."
320. Waka wanha Wäinämöinen
Otti miehen matkohinsa,
Werewän wenosehensa.
Se on lieto Lemminkäinen
Jo tulla tuhuttelewi,
325. Käyä luikerrettelewi,
Tuopi laian tullessansa,
Wenehesen Wäinämöisen.

- Sano wanha Wäinämöinen.
 "Oisi puuta purressani,
 330. Laitoa wenosessani,
 Parahiksi painoaki;
 Miksi sie kannat metsästä
 Puuta purtehen lisäksi?"
 Sano lieto Lemminkäinen.
 335. "Ei wara wenettä kaaha,
 Tuki suowoa tuhoa;
 Useinpa merellä Pohjan
 Tuuli laittoa kysywi,
 Wastatuuli warpehia."
 340. Sano wanha Wäinämöinen:
 "Sen tähän sepon wenosen
 Laiat rautohin rakettu,
 Jott' ei tuulen tuiki wieä,
 Tahii ottoa ahawan."

Kaheskolmatta Runo.

Wäinämöinen laskee niemestä eslle, tulee koskelle, wenet puuttuu hauin hartioille. Wetää hauin miekallansa wenehesen, pahkoo sen halki ja alkaa kanteletta luista laatia. Walmiiksi saatua kutsuu lässä olewaiset matkalaisensa soittamaan. Kun iloa ei syntynyt heidän soitosta, niin käyttää ulompanaki kanteleen. Ei ollut soittajata ulompanakan. Siitä ukko Wäinämöinen itse alko soittaa. Wastako ilo nousi. Ei ollut eläwätä metsässä, ei lintua ilmassa, ei kaloa weessä, jok' ei rientänyt kuulemaan. Itse haltiatkin weessä, ilmassa ja metsässä kuunteliwat ilomieliin kantelen soittoa. Wiimmen puhkesiwat kaikki lässä olewat itkuun ja itse Wäinämöinenki itki, jotta suuret wesipisararat wieriwät silmistä maahan. Maalta merehen juosset kaswoiwat siellä kyönelet kauniiksi simpsukoiksi.

- Siitä wanha Wäinämöinen
 Laskea karehtelewi,
 Nenästä utusen niemen,
 Päästä saaren terhenisen;
 5. Laski päiwän maawesiä,
 Päiwän toisen suowesiä,
 Kolmannen kosken wesiä.
 Tuossa wanha Wäinämöinen
 Itse noin sanoiksi wirkki
 10. Korwalla kosken tulisen,
 Pyhän wirran pyörteheessä:
 "Neiti kosken korwallinen,
 Impi wirran wierellinen!
 Weäppä lankoa we'elle,
 15. Sinerwätä lainehelle,
 Tullessa punasen purren,
 Terwarinnan teuotessa.
 Kiwi on keskellä jokia,
 Paasi kuohun kukkuralla,
 20. Eessä on punasen purren,
 Tiellä terwasen wenehen.
 Wäännä reikä wääntiällä,
 Puhkase purasimella,
 Jotta juosta puisen purren,
 25. Terwarinnan teuotella.
 Rauaksi wenehen rinta,
 Kiwen kylki sammaliksi,
 Kuohuja kulettaissa,
 Mäkipäitä mäntäissä!
 30. Koprin kouhuja kokoa,
 Käsin käännä käppyröitä,
 Sylin aaltoja syseä,
 Jott' ei riusko rinnoilleni
 Eikä päälleni päräjä.
 35. Ukko taiwahan jumala!
 Jok' olet ainoinen apuni,
 Piä miekalla pereä,
 Tuiota tupettomalla,
 Jotta juosta puisen purren,
 40. Mennä mäntysen wenehen."
 Siinä puuttu puinen pursi,
 Wene Wäinölän wäsähty;
 Pursi puuttuwi lujahan,
 Takistu wene punanen.
 45. Waka wanha Wäinämöinen
 Arwelee, ajattelewi:
 "Mihin puuttu puinen pursi,
 Piätty wene punanen?
 Kiwellenkö, wai haolle,

50. Waiko waskirauniolle?"
 Kallistihen katsomahan:
 "Ei kiwollen, ei haolle,
 Eikä waskirauniolle,
 Suuren on hauin hartioilla,"
55. We'en koiran koukkuluilla."
 Se on lieto Lemminkäinen
 Pisti miekkansa merehen,
 Lapionsa alle laiwan,
 Ei ota wenonen juosta,
60. Pääse pursi puutoksesta;
 Miekka murskaksi mureni,
 Kala pääsi terweheksi.
 Siitä seppo Ilmarinen
 Pisti miekkansa merehen,
65. Lapionsa alle laiwan,
 Ei ota wenonen juosta,
 Pääse pursi petoksesta;
 Miekka murskahti muruksi,
 Kala pääsi terweheksi.
70. Sillon wanha Wäinämöinen
 Wyöltä miekkansa wetäwi,
 Tupestansa tuiman rauan,
 Pisti hauin hartioihin,
 We'en koiran koukkuluihin.
75. Nostatti kalan merestä,
 Pään weti wenosehensa,
 Purston pohjahan puutti.
 Katselewi, kääntelewi,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
80. "Jotaki joessa ompi
 Hakojaki, haukiaki.
 Ku olle wanhin sulholoista
 Hauki halki pahkomahan,
 Kala wiploin wiiltämähän."
85. Miehet purresta puhuiwat,
 Lausu waimot laitasilta:
 "Saajan on käet sulimmat,
 Sormet pyytäjän pyhimmät."
 Jo otti wenonen juosta,
90. Pääsi pursi puutoksesta;
 Waka wanha Wäinämöinen
 Luotti purren luotoselle,
 Otta weitsen huotrastansa,
 Wasemelta puoleltansa,
95. Jolla hauin halkasewi,
 Pahkowi kalan kaheksi.
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Mikä tuosta ei tulisi
 Hauin suuren hampahista,
100. We'en koiran koukkuluista,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
 Miehen mahtawan käsissä?"
 Sano seppo Ilmarinen:
105. "Mipä turhasta tulisi,
 Työksi tyhjästä olisi,
 Kalan ruowosta kaluksi,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
110. Miehen mahtaman käsissä!"
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Tuo ois alku kanteletta,
 Kun oisi osaajan luona,
 Miehen mahtawan käsissä!"
115. Ei ollut osoajata,
 Eikä miestä mahtajata,
 Harpun luisen laatiata;
 Waka wanha Wäinämöinen
 Itse löihen laatiaksi,
120. Tekiäksi teentelihen.
 Kusta sai kopan komian?
 Tuolta tuomikkopuroilta,
 Kuusesta kumisewasta.
 Mist' on naulat kanteletta?
125. Hauin suuren hampahista,
 Orasista Tuonen orjan.
 Wielä uupuwi wähäsen,
 Kaipoawi kanteloinen,
 Yhtä kieltä, kahta jouhta;
130. Mist' on kielet kanteletta?
 Hiwuksista Hiien ruunan,
 Lemmon warsan waattehista.

- Jo on soitto walmihina,
 Soitto suuri hauinluinen,
135. Kantelo kalanewänen.
 Waka wanha Wäinämöinen
 Kutsu wanhat soittamahan,
 Wanhat soitti, päät wapisi,
 Ei ilo ilolle tullut,
140. Soitto soitolle tajunut.
 Kutsu nuoret soittamahan,
 Nuoret soitti, sormet notku;
 Eipä ääni ääni ollut,
 Ilo käynynnä ilosta.
145. Soitti lieto Lemminkäinen,
 Soitti seppo Ilmarinen;
 Ei ilo ilolle käynyt,
 Soitto soitolle ylennyt.
 Waka wanha Wäinämöinen
150. Käytti soiton Pohjolassa,
 Kantelon Kalewalassa;
 Soitti Pohjolan emäntä,
 Soitti pojat Pohjolassa,
 Soitti pojat, soitti neiot,
155. Soitti pikku piikasetki,
 Soitti miehet naimattomat,
 Soitti nainehet urohot,
 Tuota käänsit, tuota wäänsit,
 Tuota kynsin kiinnittiwät,
160. Toki ei oikehin osattu,
 Kielet kierohon tuliwat,
 Koska kansa kahtalainen
 Niitä soitti sormillansa.
 Jouhet parkuiwat pahasti,
165. Ääni kaikku karkiasti,
 Soitto julmasti sorisi.
 Ukko uunilta herännyt,
 Kiukahalta kirjahtanut
 Sanowi sanalla tuolla,
170. Lausu tuolla lausehella:
 "Heretkääte, heittäkääte,
 Kaikki käypi karwoilleni,
 Puhki korwani puhuwi,
 Läpi pääni läylentäwi,
175. Wiepi wiikoksi uneni.
 Jos ei soitto Suomen kansan
 Wasta waikuta paremmin,
 Eli uuwuta unehen,
 Niin wetehen wiskoote,
180. Aalloille upottoote;
 Tahi saattoote takasin
 Miehen tehnehen käsihin,
 Sormille sowittelian."
 Soitto kielin kerkiäwi,
185. Kanterwo sanoin kajahu:
 "En minä jokehen joua,
 Enkä aalloille ajau;
 Wielä soitan suorially,
 Wangun waiwan nähnehellä."
190. Jopa wietihin wisusti,
 Kannettihin kaunihisti
 Miehen laatian kätehen,
 Sormille sowittelian.
 Waka wanha Wäinämöinen
195. Peukaloitansa pesewi,
 Sormiansa suorittawwi.
 Istuwwi ilokiwelle,
 Raito rantakalliolle,
 Hopeaiselle mäelle,
200. Kultaselle kunnahalle.
 Otti soiton sormillensa,
 Käänti käyrän polwillensa,
 Kantelen kätensä alle.
 Sanowi sanalla tuolla,
205. Lausu tuolla lausehella:
 "Ku ei liene ennen kuullut
 Iloa ikirunojen,
 Kajahusta kanteloisen,
 Se on tulko kuulemahan."
210. Soitti wanha Wäinämöinen,
 Sekä soitti, jotta laulo,
 Sormet nousi notkiasti,
 Sormet pienet pyörähteli,
 Peukalo ylös keweni;
215. Jo käwi ilo ilolle,

- Soitto soitolle yleni.
Hywin soitti hauin hammas,
Kalan pursto pyörähteli,
Ulwosi upean jouhet,
220. Ratsun jouhet raikkahuwat.
Ei ollut sitä metsässä
Jalan neljän juoksewata,
Koiwin koikkelehtawata,
Ku ei tullut kuulemahan,
225. Iloa imehtimähän.
Heräsi susiki suolta,
Nousi karhu kankahalta,
Petäjäisestä pesästä,
Kutiskosta kuusisesta.
230. Karhu aiallen kawahti,
Weräjällen wieretäksen,
Aita kaatu kalliolle,
Weräjä aholle wieri.
Siitä kuusehen kujahti,
235. Petäjähän pöyrrähytti,
Tehessä isän iloa,
Soitellessa Wäinämöisen.
Metsän ukko halliparta,
Metsän kuuluja kuningas,
240. Kanssa muu Tapion kansa,
Käwit kaikki kuulemahan.
Itseki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka waimo,
Sinisukkahan siroksen,
245. Punapaulohin paneksen,
Nousi koiwun konkelolle,
Lepän lengolle lewähti,
Kanterwoa kuulemahan,
Soittoa tajuamahan.
250. Ei sitä metsässä ollut
Nelijalkoa jaloa,
Eikä ilmassa oloa
Kahen siiwen siukowata,
Lintuparwea parasta,
255. Ku ei tullut tuiskutellen,
Kiiätellen kiirehtinyt,
Kunnioa kuulemahan,
Iloa imehtimähän.
Lenti kokko korkialta,
260. Halki pilwien hawukka,
Alli aalloilta sywiltä,
Sotka soien wieremmiltä,
Joutsenet sulilta soilta.
Pieniäki peipposia,
265. Leiwoja liki tuhatta,
Sirkkuja sitäi enemmän
Haasto ukon hartioilla.
Itse kaunis ilman impi,
Päiwätär pätöwä neiti,
270. Neito Kuutar koria,
Yks' on ilman wempelellä,
Taiwon kaarella kajotti,
Toinen pitkän pilwen päällä,
Pilwen reunalla rehotti,
275. Piteliwät pirtojansa,
Niisiänsä nosteliwat.
Kultasukkula käessä,
Piwossa hopiapirta,
Kultakangasta kutowat,
280. Hopiaista helkyttiwät.
Waan kun kuulit ouon äänen,
Soitannon sulosen sulhon,
Jo pirta piwosta pääsi,
Kirpo sukkula käestä,
285. Katkesiwat kultarihmat,
Helähti hopialangat.
Eik' ollut sitä weessä
Ewän kuen kulkewata,
Kaheksan karehtiata,
290. Kalaparwea parasta,
Ku ei tullut kuulemahan,
Iloa imehtimähän.
Lohet uipi, uipi siiat,
Uipi hauit hangotellen,
295. Ween koirat wengotellen,
Muiehetki, muut kalatki,
Rinnoin ruuhon ajaksen,
Ewin eille ehteleksen,

- Wirttä Wäinön kuulemahan,
300. Iloa imehtimähän.
Ahto aaltojen kuningas,
Ween ukko ruohoparta,
Ween kalwolle weäksen,
Luikahaksen lumpehelle.
305. Itsekki ween emäntä,
Ween wiljasa emäntä,
Hiipowi hiwuksiansa,
Hapsiansa harjoawi,
Kammallansa kultasella,
310. Harjalla hopeisella
Waan kun kuuli ouon äänen,
Suomen soitannon sulosen,
Jo suka käestä kirpo,
Harja sormista solahti.
315. Itse siirtihen polonen,
Paneutti toisen paikan,
Rinnoin ruowosta riwahti,
Wetihen wesikiwelle,
Watsallehen waiwausi,
320. Tuota ääntä kuulemahan,
Soitteloä Wäinämöisen,
Soitteloä, lauleloä,
Kun oli ääni kummanlainen,
Warsin soitanto sulonen.
325. Ei ollut sitä urosta,
Eikä miestä urhiata,
Eikä miestä, eikä naista,
Eikä waimoa waketi,
Kullen ei ituksi käynyt.
330. Itkit nuoret, itkit wanhat,
Itkit miehet naimattomat,
Itkit nainehet urohot,
Itkit pojat puolikäset,
Sekä pojat, jotta neiot,
335. Itkit pienet piikasetki,
Kun oli ääni kummanlainen,
Suomen soitanto sulonen.
Itsensäki Wäinämöisen
Kyyneiwieri kyykähteli.
340. Weet wieri silmistänsä
Kaasiammat karpaloita,
Pyylähämmät pyyn munia,
Häriämmät päitä pääskyn,
Leweille leuoillensa;
345. Leweiltä leuoiltansa
Reheille rinnoillensa;
Reheiltä rinnoiltansa
Pätöwille polwillensa;
Pätöwiltä polwiltansa
350. Jalkapöyille jaloille;
Jalkapöyiltä jaloilta
Maahan alle jalkoinsa;
Wieriwät wesipisarat
Läpi wiien willawaipan,
355. Läpi kuuen kultawyönsä,
Seitsemän sinihamosen,
Sarkakauhtanan kaheksan.
Niin weet jokena juoksi
Luota wanhan Wäinämöisen
360. Rannalle meren sinisen;
Rannalta meren sinisen
Alle selwien wesien,
Päälle mustien murien
Siellä kaswoit kaunihiksi,
365. Simpsukaisiksi sikesi,
Kuningasten kunnioiksi,
Waltojen iki iloksi.
Sano wanha Wäinämöinen:
"Onko tässä nuorisossa,
370. Nuorisossa kaunosessa,
Tässä suuressa su'ussa,
Ilossa isän alassa,
Kyyneletni poimiata
Alta selwien wesien,
375. Päältä mustien murien?"
Sekä nuoremmat sanowi,
Jotta wanhat wastoawi:
"Ei ole tässä nuorisossa,
Nuorisossa kaunosessa,
380. Eli suuressa su'ussa,
isossa isän alassa,

- Kyyneltesi poimiata.
Alta selwien wesien,
Päältä mustien murien."
385. Niin tuli sininen sotko,
Useinpa sininen sotko
Suullansa sukeltelekse,
Wilussa wilottelekse.
Sep' on poimi simpukoita,
390. Wäinämöisen kyyneleitä,
Alta selwien wesien,
Päältä mustien murien.

Kolmaskolmatta Runo.

Tulewat Wäinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen Pohjolaan. Kysäsee Pohjan akka, millä asialla? Sammon jaolle lähteneensä wastaa Wäinämöinen. Sano Pohjan akka ei olewan jakaamista sammossa. Saapi unineulat Wäinämöinen ja nukuttaa Pohjolan wäen. Lähtewät sampo kiwimäestä. Laulaa Wäinämöinen liikkeelle linnan portit ja Ilmarinen aukasee owet. Lemminkäinen kyntää juuriltansa irti sammon, joka sitte kolmin miehin kannetaan weneesen. Sampo weneessä laskee rannalta Wäinämöinen ja alkaa wiimmen Lemminkäisen kehottamalla matkan päässä laulella. Kurki laulua säikähtänyt parkasi pahalla äänellä ja herätti Pohjolan nukkumasta. Pohjan akka sampo katsomaan jo näkee saauksi. Nostaa heti ison tuulen Wäinämöistä hukuttamaan ja oliki hukkuu wenet, ellei Lemminkäinen olisi laitoja kohottanut. Niin Lemminkäinen purjepuusta katsellen näkee Pohjan weneen ajawan ja saawuttawan. Häässä Wäinämöinen tuloksistansa luopi karin Pohjan weneen eteen. Siinä wenet kyllä särky, waan itse Pohjan akka läksi lintuna Wäinämöisen weneesen ja otti kaikki miehensä kanssa. Siinä sitte tapahtu tappelo, jossa Wäinämöinen melalla siwalteteli siipiä ja kynsiä Pohjan akalta. Yksi ainoa sakarisormi jäi jälille ja silläki nosti Pohjan akka sammon ja kaato wesille, jossa se särky. Sammon muruja sitte tuuli ajeli mitä minkin paikan rikkaueksi. Riwan sai Pohjan akka jälille Pohjolaan.

- Siitä wanha Wäinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
Kolmas lieto Lemminkäinen,
Tulit Pohjolan tuwille.
5. Sano Pohjolan emäntä:
"Mi on miehillä sanoma,
Urohilla uusi tieto?"
Tuopa wiisas Wäinämöinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
10. "Sammosta sanomat miesten,
Kirjokannesta pakinat;
Saimma sampuen jaolle,
Kirjokannen katsantohon."
Sano Pohjolan emäntä:
15. "Ei oo karpästä kahelle,
Orawass' osoa kolmen."
Waka wanha Wäinämöinen
Sormin soitti kanteletta,
Kielin kantermo pakasi;
20. Wäsytti wäen mokoman,
Uuwutti unelliseksi.
Niin tapasi taskuhunsa,
Löihen kukkaroisehensa,
Ottawi uniset neulat,
25. Nukutteli nuiwan kansan,
Paineli wäen pakanan,
Pimiässä Pohjolassa,
Summassa Sariolassa.
Meni sammon saahantahan,
30. Kirjokannen katsantahan,
Pohjolan kiwimäestä,
Waraan waskisen sisältä,
Yheksän lukon takoa.
Tuossa wanha Wäinämöinen
35. Laulaa hyrähtelewi,
Jopa liikku linnan portit,
Järkky rautaset saranat.
Siitä seppo Ilmarinen
Woilla lukot liukahutti,
40. Liuwutti sian lihalla;
Lukot sormin luksutteli,
Kiwet kuokalla kohotti.
Sano wanha Wäinämöinen:
"Oi sie lieto Lemmin poika,
45. Ylimmäinen ystäwäni!
Mene sampo ottamahan,
Kirjokansi kantamahan."

- Tuopa lieto Lemminkäinen,
Hywä kielas käskiäkki,
50. Kepiä kehuttoaki,
Meni sammon otantahan,
Kirjokannen kannantahan.
Sylin sampoa piteli,
Polwin maassa puujaeli,
55. Eipä sampo liikukkana,
Kirjokansi kallukkana.
Hyw' on härkä Pohjolassa,
Sarwipää Sariolassa,
Jok' on sitkiä siwulta,
60. Warsin wahwa wartalolta,
Suonilta kowin soria.
Se on lieto Lemminkäinen
Otti härän heinikosta,
Auran pellon pientaresta,
65. Sillä kynti sammon juuret,
Kirjokannen kiinnittimet,
Satasarwella härällä,
Tuhatpäällä tursahalla,
Waarnahilla waskisilla,
70. Atralla tuliterällä,
Saipa sampo liikkumahan,
Kirjokansi kallumahan.
Siitä wanha Wäinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
75. Kolmas lieto Lemminkäinen,
Sylin sampoa sylelit,
Käsiwarsin käännyttelit,
Niin weiwät wenosehensa,
Purtehensa puuhasiwat.
80. Kysy seppo Ilmarinen:
"Minne sampo saatetahan,
Kunnekkä kuletetahan,
Wenehessä Wäinämöisen?"
Sano wanha Wäinämöinen:
85. "Tieän mä wähäsen maata,
Tieän paikkaa palasen,
Syömätöntä, lyömätöntä,
Miekan miehen käymätöntä
Nenässä utusen niemen,
90. Päässä saaren terhenisen.
Sinne sampo saatetahan,
Kirjokansi kaiwatahan."
Siitä wanha Wäinämöinen
Laskea karehtelewi
95. Selkeä meren sinisen,
Laski poikki Pohjan merta.
Sano lieto Lemminkäinen:
"Miks' et laula Wäinämöinen,
Hyrehi hywäsukunen,
100. Hywän sammon saatuasi,
Tien hywän käweltyäsi?"
Waka wanha Wäinämöinen
Warman kyllä wastaeli:
"Warahainen laulannaksi,
105. Aikanen ilon teoksi,
Kun näkywi Pohjan portit,
Paistawi pahat saranat.
Äsken laulanta sopisi,
Ilon teentä kelpoaisi,
110. Kun omat owet näkyysi,
Omat ukset ulwoaisi,
Sa'an taipalen takana,
Päässä wiien päiwäyksen."
Siitä wanha Wäinämöinen
115. Laskewi sinistä merta,
Laski päiwän, laski toisen,
Laski kohta kolmannenki,
Jo omat owet näkywi,
Omat ukset ulwottawi,
120. Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Sillon wanha Wäinämöinen
Lauloa hyrähtelewi;
Suu liikku, järisi parta,
125. Waan ei leuat lonkaillut.
Kurki istu kannon päässä,
Wetisellä mättähällä,
Pimeässä Pohjolassa,
Summassa Sariolassa,
130. Sormiluitansa lukewi,

- Warpahiansa walitti.
 Kurki kuuli kumman äänen
 Wäinämöisen laulellessa,
 Kurki laski suuren kulkun,
135. Parkasi pahan säwelen;
 Kaikki Pohjola heräsi,
 Paha walta walpaustu.
 Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
140. Sampo tapoamahan,
 Kirjokantta katsomahan,
 Pohjolan kiwimäkehen,
 Waaran waskisen sisähän.
 Sano tuonne saatuansa:
145. "Woi polonen päiwiäni!
 Kenpä lukot lonkaillut,
 Kaikki särkenyt saranat,
 Kaikki owet auassunna,
 Liikutellut linnan portit?"
150. Jok' oisi täältä sampo saatu,
 Kirjokansi kannettuna?"
 "Jo on täältä sampo saatu,
 Kirjokansi kannettuna,
 Pohjolan kiwimäestä,
155. Waaran waskisen sisästä,
 Yheksän lukon takoa."
 Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Ukkoa rukoelewi,
160. Pauannetta palwoawi:
 "Nosta Ukko suuri tuuli,
 Sään mänöä määritöntä,
 Nosta mustia muria,
 Päälle selwien wesien,
165. Jott' ei päästä Wäinämöisen,
 Kulkea uwantolaisen."
 Se Ukko ylijumala
 Wirkki tuulet tuulemahan,
 Ilman rannat riehkimähän;
170. Nousi tuulet tuulemahan,
 Ilman rannat riehkimähän.
 Kowin läikky länsituuli,
 Luoetuuli tuikutteli,
 Enemmän etelä tuuli,
175. Itä inku ilkiästi,
 Pohjanen kowin porotti.
 Tuuli puut hawuttomaksi,
 Kanarwat kukattomaksi,
 Heinät helpehettömäksi,
180. Wiepi harpun hauinluisen,
 Kantelon kalanewäsen,
 Wenehestä Wäinämöisen.
 Ahto aalloilta hawannut
 Pian korjasi kotihin,
185. Kalasehen kartanohon.
 Sano seppo Ilmarinen:
 "Jo on tukka tuulta nähnyt,
 Parta päiwiä pahoja,
 Nähnyt näilläki selillä;
190. Harwon on hawata tainnut
 Tuulta ennen tuon näöstä.
 Woi polonen päiwiäni!
 Kun läksin meren selälle,
 Ulapalle aukialle,
195. Polin puulle pyöriwälle,
 Warwalle wapisewalle,
 Wet on tuuli turwanani,
 Meren aalto armonani."
 Sillon wanha Wäinämöinen
200. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ei wenossa wieremistä,
 Purressa parahtamista;
 Itku ei häästä päästä,
 Parku päiwistä pahoista."
205. Se on lieto Lemminkäinen
 Eikä itkent, ei iloissut,
 Muisti muinoset tilansa,
 Asiansa arwaeli;
 Lati laitoja lisäksi,
210. Warpehia walmisteli,
 Sylen kolmen korkeutta.
 Saipa tuuli turjutella,
 Aallot welloa wenettä,

- Oli laitoa wenossa,
 215. Warpehet hywin warawat.
 Itse Pohjolan emäntä
 Rakenteli Pohjan purren,
 Suoritti sotawenosen;
 Lato miestä laiwahansa
220. Kuni sotka poikiansa,
 Tawi luopi lapsiansa;
 Sata miestä sauomehen,
 Tuhhat airohin urosta,
 Sata miestä miekatonta,
225. Tuhhat miestä miekallista.
 Päälle purjehen wetäwi
 Kuni pitkän pilwen lonkan;
 Siitä läksi, jotta joutu,
 Ajamahan Wäinämöistä.
230. Waka wanha Wäinämöinen
 Laskewi sinistä merta,
 Itse tuon sanoiksi wirkki,
 Puhu purtensa perästä:
 "Oi sie lieto Lemmin poika,
235. Ylimmäinen ystäwäni!
 Nouse purjepuun nenähän,
 Waatewarpaan rapa'a,
 Katso itä, katso länsi,
 Katso poikki Pohjan ranta."
240. Se on lieto Lemminkäinen
 Hywä kielas käskeäkki,
 Kepiä keuhuttoaki,
 Nousi purjepuun nenähän,
 Waatewarpahan rapasi;
245. Katso iät, katso lännät,
 Katso poikki Pohjan rannat,
 Niin sano sanalla tuolla:
 "Hawukkoit' on haawat täynnä,
 Koiwut kirjokokkoloita."
250. Sano wanha Wäinämöinen:
 "Jo wainen walehtelitki;
 Ei ne olla hawukkoita,
 Eikä kirjokokkoloita,
 Ne on Pohjan poikasiasa.
255. Katso toiste, katso tarkon."
 Katso toiste, katso tarkon,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Pilwi Pohjasta kohowi,
 Pilwen lonkka luotehesta."
260. Sano wanha Wäinämöinen:
 "Jo wainen walehtelitki;
 Ei se pilwi ollekkana,
 Pilwen lonkka lienekkänä,
 Se on pursi purjehinen.
265. Katso tarkon kolmannesti."
 Katso kerran kolmannenki,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Oi sie wanha Wäinämöinen!
 Jo tulewi Pohjan pursi,
270. Satahanka hakkoawi;
 Sat' on miestä sauomessa,
 Tuhhat airon pyryrymillä,
 Sata miestä miekatonta,
 Tuhhat miestä miekallista."
275. Sillon wanha Wäinämöinen
 Jo tunsi toet totiset,
 Walehettomat wakaiset;
 Itse wirkko, noin nimesi:
 "Soua seppo Ilmarinen!
280. Soua lieto Lemminkäinen!
 Soua kansa kaikenlainen!"
 Souti seppo Ilmarinen,
 Souti lieto Lemminkäinen,
 Souti kansa kaikenlainen,
285. Eipä juokse puinen pursi,
 Weno Wäinölän weäte.
 Sillon wanha Wäinämöinen
 Jo tunsi tuhon tulewan,
 Häätäpäiwän päälle saawan.
290. Arwelee, ajattelewi,
 Miten olla, kuin eleä.
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Wielämä tuohon keinon keksin,
 Mutkan muistan, tien osoan."
295. Tawottihen taulohinsa,
 Tungeksen tuluksihinsa,

- Otti piitä pikkuruisen,
 Toki tauloa vähäsen,
 Neki mestasi merehen
300. Oikiasta olkapäästä,
 Kautta kainalon wasemen,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Tulkohon tulinen korko,
305. Salasaari kaswaohon,
 Johon juosko Pohjan pursi,
 Satahanka halkeutoho!"
 Luotihin tulinen luoto,
 Salasaari siunattihin,
310. Itähän ikäti pitkä,
 Luotehelle loppumaton,
 Polweksehen Pohjolahan,
 Johon juoksi Pohjan pursi,
 Satahanka halki lenti.
315. Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Tohti toisiksi ruweta,
 Ruohti muuksi muutellate,
 Airot siiwiksi siwalta,
320. Peräpuikon purstoksensa,
 Siitä loihen lentämähän;
 Kokkona ylös kohosi.
 Lenteä lekuttelewi
 Selwällä meren selällä,
325. Ulapalla aukialla,
 Sata miestä siiwen alla,
 Tuhhat purston tutkamessa,
 Sata miestä miekatonta,
 Tuhhat miestä miekallista,
330. Liiteleksen, laateleksen,
 Kokkona kohenteleksen,
 Lenti purjepuun nenähän,
 Waatewarpahan rawahti,
 Wenehesen Wäinämöisen.
335. Tahto pursi päin puota,
 Laiwa laion wieretellä.
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Ohoh Pohjolan emäntä;
 Joko saat jaolle sammon,
340. Nenähän utusen niemen,
 Päähän saaren terhenisen?"
 Sano Pohjolan emäntä:
 "En lähe jaolle sammon,
 Sinun kanssasi katala,
345. Kerallasi Wäinämöinen!"
 Itse sampo tawotti
 Wenehestä Wäinämöisen.
 Se on seppo Ilmarinen
 Otta miekkansa omansa,
350. Käellänsä oikialla,
 Wasemelta reieltänsä;
 Kokon koprille siwalta,
 Waakalinnun warpahille.
 Iski kerran, iski toisen,
355. Kohta kolmasti rapasi.
 Waan ei wuolent wermentänä,
 Ottant orwaskettuana.
 Siitä lieto Lemminkäinen
 Miekan wyöltänsä wetäsi,
360. Tupestansa tuiman rauan.
 Niin sanowi Pohjan akka,
 Puhu purjepuun nenästä:
 "Woi sie lieto Lemmin poika!
 Pettelit oman emosi,
365. Walehtelit wanhempasi;
 Sanoit et käyäsi sotoa
 Kuunna kymmennä kesänä,
 Kullankana tarpehella,
 Hopiankana halulla."
370. Itse wanha Wäinämöinen
 Ei hän miekkoa wetänyt,
 Temponut tulitereä;
 Nostatti melan merestä,
 Lastun tammen lainehesta,
375. Sillä siipiä siwalta,
 Sillä kynttä katkaeli,
 Jot' ei jäänyttä jälille,
 Kun yksi sakari sormi.
 Miehet melskahti merehen,

380. Pojat siiwiltä putosi;
Sata miestä siiwen alta,
Tuhat purston tutkamesta,
Kymmenen joka kynästä.
Itse Pohjolan emäntä
385. Puusta purtehen putosi,
Kuni nuolen ammuttua,
Kohti käytyä wasaman,
Puusta koppelo putosi,
Kuusen oksalta orawa.
390. Siitä sampoa tawotti
Sormella nimettömällä;
Sammon wuoatti wetehen,
Kirjokannen lainehille,
Selwälle meren selälle,
395. Ulapalle aukialle.
Siinä sai muruksi sampo,
Kirjokansi kappaleiksi.
Noita tuuli tuuwitteli,
Ilma lieto liikutteli,
400. Selällä meren sinisen.
Mi sai sampuen muruja
Alle selwien wesien,
Päälle mustien murien,
Ne kaikki ween wäeksi,
405. Ahin lasten aartehiksi.
Ei wesi wäkeä puutu,
Ween Ahti aartehia.
Mi sai muutama murunen
Rannalle meryttä wasten,
410. Wasten merta hyyännettä;
Siitä kyntö, siitä kylwö,
Siitä kaswo kaikenlainen,
Siitäpä ikuinen onni,
Nenähän utusen niemen,
415. Pähän saaren terhenisen.
Itse Pohjolan emäntä
Kanto kannen Pohjolahan
Sai riwan Sariolahan,
Sormella nimettömällä.
420. Ei saanut murua muuta,
Siit' on polo Pohjolassa,
Elo leiwätön Lapissa.

Nejäskolmatta Runo.

Sammon muruja rannalta löynnyt Wäinämöinen työntää Sampsa Pellerwoiselle, käskee maita kylwämään. Lähtee Sampsa, kylwää maan ja kyntää. Nousee kynnökseltä monenlaista puuta, waan tammi ei ota nostaksensa. Kaswo wiimmen tammipuuki ja lewesi oksineen taiwaalle, jotta päiweäkänä ei enää näkynyt. Niin piti jälleen hakata wasta ylennyt tammi, waan oli työläs hakkajata saaha. Niin nousi tuiki pikkuinen mies merestä, joka otti työksensä ja kaatoki. Siitä Wäinämöinen kylwi utusia siemeniä maalle ja toiwotti kaswulle onnea. Pohjolan emäntä tuossa uhkaa kaiken onnensa häwittää, monenlaisia turmioita Wäinämöisen tiloille saatella. Wäinämöinen puoltansa yrittää uhkaamista tehottomaksi ja toiwottaa vielä kerran Suomeansa onnelliseksi.

- Waka wanha Wäinämöinen
Löysi sampuen muruja,
Kirjokannen kappaleita,
Rannalta merelliseltä,
5. Kiwen kirjawan kylestä,
Paaen paksun palliosta;
Ne kanto nenähän niemen,
Pähän saaren terhenisen.
Siitä wanha Wäinämöinen
10. Itse tuon sanoiksi wirkki
Pellerwoiselle pojalle:
"Sampsa poika Pellerwoinen!
Lähkös maita kylwämähän,
Toukoja tihittämähän;
15. Kylwä kuusilla jywillä,
Seitsemillä siemenillä,
Rahasiksi rantojani,
Wiljasiksi wieriäni."
Sampsa poika Pellerwoinen
20. Otta kuusia jywiä,
Seitsemiä siemeniä,
Yhen näähän nahkasehen,
Koipehen kesäorawan.

- Läksi maita kylwämähän,
25. Toukoja tihittämähän,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minä kylwän kyyhättelen
Luojan sormien lomatse,
Käen kautta kaikkivallan.
30. Akka manteren alanen,
Poika pellon pohjimmainen,
Mannun eukko, maan isäntä!
Pane turwe tunkemahan,
Maa wäkwä wäntämähän.
35. Tuhansin neniä nosta,
Saoin haaroja hajota,
Kylwöstäni, kynnöstäni,
Warsin waiwani näöstä.
Nostele oras okinen,
40. Kannon karwanen ylennä,
Työstä pellon pehmiästä,
Maasta maksan karwasesta.
Ei se maa mäkiä puutu
Sinä ilmoissa ikänä,
45. Kun olle armo antajista,
Lupa luonnon tyttäristä.
Oi ukko ylijumala,
Tahi taatto taiwahinen,
Ukko pilwien pitäjä,
50. Hattarojen hallitsia!
Piä pilwissä keräjät,
Säkehissä neuot selwät,
Nosta lonkka luotehesta,
Toinen lännestä lähetä,
55. Kolmas iätä iästä,
Etelästä ennättele.
Josp' on wettä waaitahan,
Pirota wettä pilwistäsi,
Orahille nousewille,
60. Touoille tomisewille."
Sillä Sampsa Pellerwoinen
Kylwi maita kyyhätteli;
Kylwi kummut kuusikoiksi,
Kankahat kanarwikoiksi.
65. Koiwuja norolle kylwi,
Kylwi mäntyjä mäelle,
Tuomet kylwi tuorehille,
Pajut maille paisuwille,
Pihlajat pyhille maille,
70. Raiat maille raikkahille,
Katajat karahkoille,
Tammen wirran wieremmille.
Sai atran tuliteräsen,
Waskiwaarnahat walitsi,
75. Otti härän uljamoisen,
Wäinön mullin wääräsäären,
Jok' on sitkiä siwulta,
Warsin wahwa wartalolta,
Sarwilta kowin soria.
80. Sillä kynti kylwämiä,
Salot weteli waolle,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minä kynnän kyyhättelen
Atralla tuliterällä,
85. Waskisilla waarnahilla."
Kynti kaikki maat katalat,
Muhiiksi mullosteli;
Suot kylwi, kanarwat kaswo,
Norot kynti, nousi koiwut,
90. Mäet kynti, kaswo männyt,
Kynti kummut, kuuset kaswo,
Kaswo tuomet tuorehilla,
Pajut mailla paisuwillä,
Pihlajat pyhillä mailla,
95. Raiat mailla raikkahilla,
Katajat karankoilla.
Eipä tammi kaswakkana,
Juurrukkana puu jumalan.
Heitti herjan walloillensa,
100. Olewille onnillensa.
Kulu yötä kaksi kolme,
Saman werran päiwiäki,
Käwi siitä katsomahan:
"Onko tammi kaswanunna,
105. Juurtununna puu jumalan?"
Ei oo tammi kaswanunna,

- Juurtununna puu jumalan.
Heitti herjan valloillensa,
Olewille onnillensa.
110. Wuotti wielä yötä kolme,
Saman werran päiwiäki,
Käwi siitä katsomahan,
Wiikon päästä wiimmestäki:
"Onko tammi kaswanunna,
115. Juurtununna puu jumalan?"
Jo oli tammi kaswanunna,
Juurtununna puu jumalan;
Olowahk' on oksiltansa,
Lewiähkä lehwilltänsä,
120. Latwa täytti taiwahalle,
Lehwät ilmoille lewesi,
Piätti pilwet juoksemasta,
Hattarat hasertamasta,
Peitti päiwän paistamasta,
125. Kuun kätki kumottamasta.
Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ikäwä imehnosilla,
Kun ei päiwyt paistakkana,
130. Kuu armas kumotakkana.
Onko tässä nuorisossa,
Nuorisossa kaunosessa,
Tämän tammen taittajata,
Puun sorian sortajata?"
135. Etsittihin leikkajata,
Katsottihin kaatajata,
Suomesta, Wenäjän maasta,
Kahen Karjalan wäliltä,
Kolmen riikin riitamaalta.
140. Ei ollut sitä urosta,
Eikä miestä urhiata,
Joka taisi tammen kaata,
Hakata rytimoraian.
Nousi pikku mies merestä,
145. Uros umpi lainehista,
Wähän kuollutta parempi,
Kaonnutta kaunihimpi,
Eikä uros suurempia,
Eikä uros pienempiä;
150. Miehen kortelin pituinen,
Waimon waaksan korkeuinen.
Waskihattu hartioilla,
Waskisaappahat jaloissa,
Waskikintahat käsissä,
155. Waskikirjat kintahissa,
Waskiwyöhyt wyöllä wyötty,
Waskikirwes wyön takana,
Waskiwarssi kirwehessä,
Hopiata ponnen päässä,
160. Warsi kyynärän pituinen,
Terä waaksan korkeuinen.
Hiwelewi kirwestänsä,
Tahkasi tasatereä,
Wiitehen Wiron kiwehen,
165. Kuutehen kowasimehen,
Päähän sieran seitsemähän.
Sai kirwes hiwelleheksi,
Warsin walmistelleheksi;
Niin uros urosta läksi,
170. Mies on miehestä pätöwi:
Jalka maassa teutaroiwi,
Pää se pilwiä pitäwi,
Part' on polwilla eessä,
Hiwus kannoilla takana.
175. Sylt' on suusta housun lahe,
Puolta toista polwen päästä,
Kaksi kaation rajasta.
Astua lykytteläwi,
Käyä kulleroitteläwi.
180. Astu yhen jalkojansa
Hienoselle hietikolle,
Astu toisen jalkojansa
Maalle maksan karwaselle,
Astu kerran kolmannenki
185. Juurelle rytimoraian,
Ison tammen tasman luoksi.
Laski puuta kirwehellä,
Tarpasi tasaterällä.
Iski kerran, iski kaksi,

190. Lastut puusta pyörähteli,
Panu tammesta pakeni,
Tuli tuiski kirwehestä.
Niin kerralla kolmannella
Jopa taisi tammen kaata,
195. Puun wiriän wieretellä,
Puun sorjan serratella.
Latwon iskewi itähän,
Tywen työnti luotehesen.
Kenpä siitä oksan otti,
200. Se otti ikuisen onnen;
Kenpä siitä latwan taitto,
Se taitto ikuisen taian;
Kenpä lehwän leikkaeli,
Se leikko ikuisen onnen;
205. Ku on lastuja porosi,
Selwälle meren selälle,
Siitä noita nuolet saapi,
Ampuja pahat asehet,
Pirulainen pistoneuot.
210. Waka wanha Wäinämöinen
Sillä taisi tammen kaata,
Puun wihannan wieretellä,
Puun sorian serratella;
Päästi päiwän paistamahan,
215. Kuun laski kumottamahan.
Siitä wanha Wäinämöinen
Seulo seulalla utuja,
Terheniä tepsutteli;
Niin seula satoja kaswo,
220. Kylwinwakka kymmeniä,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Sano wanha Wäinämöinen:
"Tänne kyntö, tänne kylwö,
225. Tänne kaswo kaikenlainen,
Polosille Pohjan maille,
Suomen suurille tiloille;
Tänne kuut kumottamahan,
Tänne päiwät paistamahan,
230. Tänne armas aurinkoinen!"
Sano Pohjolan emäntä:
"Wielämä tuohon mutkan muistan,
Keksin kummoa wähäsen,
Sinun kylwön, kynnön päälle,
235. Päälle kaiken kaswantosi;
Tuonne tungen kuuhesi
Kirjarintahan kiwehen,
Paaen paksun palliohon;
Tuonne auringot asetan,
240. Panen päiwät paistamahan,
Wuorehen teräksisehen,
Rautasehen kalliohan,
Jott' ei pääse kuuna pänä,
Selwiä sinä ikänä.
245. Annan pakkasen palella,
Wilun ilman wiiwytellä,
Kyntöjäsi, kylwöjäsi,
Warsin waiwan nähtyjäsi;
Sa'an rautasen rakehen,
250. Teräksisen tellittelen,
Halmehiäsi hakkoamahan,
Pieksämähän peltojäsi.
Nostan karhun kankahalta,
Wiasta wihasen kissan,
255. Korwesta kowerakouran,
Harwahampahan hawuilta,
Ruuniasu ruhtomahan,
Tammojäsi tappamahan,
Karjaasi kaatamahan,
260. Lehmiä lewittämähän;
Tahikka tauilla tapatan,
Kaahan karjan kaikenlaisen,
Yksin kaahan imehisetki,
Surmajan sukusi suuren."
265. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ei minua laula Lappi,
Eikä tunge Turjalainen;
Itselläin on ilman wiitta,
270. Luonani lykyn awaimet,
Ei katehen kainalossa,
Wihan suowan sormen päässä."

- Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
275. "Warjele wakainen luoja,
Kaitse kaunonen jumala!
Miesten mielijuohtehista,
Akkojen ajatuksista.
Kaaha maalliset katehet,
280. Weelliset welhot woita.
Ole puolla poikasesi,
Aina lastesi apuna,
Wihoiin päiwän paistamatta,
Wihoiin kuun kumottamatta,
285. Wihoiin tuulen tuulematta,
Pakkasen palelematta,
Kowan ilman koskematta.
Aita rautanen rakenna,
Kiwilinna liitättele,
290. Ympäri minun eloni,
Kahen puolin kartanoni,
Maasta lähin taiwosehen,
Taiwosesta maahan asti;
Teräksillä seiwästellos,
295. Maan maoilla witsastellos,
Käärmehillä käännätellos,
Sisiliskoilla siellos,
Jott' ei liika liion söisi,
Wastus wiljalta witaishi.
300. Min on noiat noitunewi,
Noituoot oman wäkensä.
Nyt sie Pohjolan emäntä!
Tunge turmiot kiwehen,
Pahat paina kalliohon,
305. Waiwat wuorehen walitse;
Elä kuuta kullonkana,
Aurinkoa ollenkana.
Anna pakkasen palella,
Wilun ilman wiiwytellä,
310. Omiasi otriasi,
Kylwämiäsi jywiä.
Sa'a rauaista rietta,
Teräksistä telkytellös,
Pohjolan kujan perille,
315. Pohjan tarhan tanhuille.
Nosta karhu kankahalta,
Wiiasta wihanen kissa,
Korwesta kowera koura,
Hawun alta harwahammas,
320. Pohjan peltojen perille,
Pohjan karjan käytäwille."
Siitä wanha Wäinämöinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Anna nyt sulonen Suomi!
325. Anna maasi altihiksi,
Ilmasi imanteheksi;
Laksot laulaellakseni,
Lehot leikki lyöäkseni,
Tanner tanssaellakseni."

Wiideskolmatta Runo.

Pohjolan emäntä paneksen tuuleen ja tulee kohulliseksi. Lämmittää ajan lähetessä saunan, lukee akkain lu'ut ja synnyttää yheksän poikoa, kaikki pahoja, surmalaisia. Ne sitte työntää Wäinämöisen tiloille tauilla ihmistä waiwoamaan. Kohta potee koko Wäinölä, waan kuitenkin itse Wäinämöinen tawallisilla parannuskeinoilla poistaa turmiot, manaa Kipuwuorelle kiwut ja wiimmen woietten awulla saapi potewan wäkensä jälle terweheksi.

- Louhiatar waimo wanha,
Portto Pohjolan emäntä,
Teki tielle wuotehensa,
Pahnansa pahalle maalle;
5. Selin tuulehen makasi,
Kalton säähän karkiahan,
Perin wihmahan wiluhun,
Kohin päiwän koittehesen.
Tuli suuri tuulen puska,
10. Ijästä wihanen ilma,
Nosti tuuli turkin helmet,
Ahawa hamehen helmet.
Hywin tuuli pohjatuuli,

- Läpi länsi läikytteli,
 15. Läpi luun, läpi jäsenen,
 Läpi liikkuwain lihojen,
 Läpi suonten soljuwitten.
 Tuosta tyyty, tuosta täyty,
 Tuosta paksuksi panihen,
20. Lihawaksi liittelihen.
 Kanto kohtua kowoa,
 Watsan täyttä waikiata,
 Kanto kuuta kaksi, kolme,
 Kolme kuuta, neljä kuuta,
25. Neljä kuuta, wiisi kuuta,
 Wiisi kuuta, kuusi kuuta,
 Seitsemän, kaheksan, kuuta,
 Ympäri yheksän kuuta
 Waimon wanhaan lukuhun,
30. Kuuta puolen kymmenettä.
 Niin kuulla kymmenennellä
 Painuwi pakolliseksi,
 Watsan täysi waikiaksi.
 Lyöähän kawon kipua,
35. Immin tulta tuikatahan.
 Wyölapan siansa siirti,
 Paneutti toisen paikan,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Ohoh pieni piikaseni,
40. Paras palkkalaisiani.
 Lämmitä wälehen sauna,
 Pian pirtti riuwuttele,
 Kyläkunnan kuulematta,
 Sanan saamatta kylähän.
45. Oluella ukset woia,
 Kasta kaljalla saranat,
 Jott' ei ukset ulwoaisi,
 Eikä wankuisi saranat."
 Lämmitti wälehen saunan,
50. Pian pirtin riuwutteli,
 Kyläkunnan kuulematta,
 Sanan saamatta kylähän.
 Oluella ukset woiti,
 Kastä kaljalla saranat,
55. Jott' ei ukset ulwokkana,
 Eikä wankase saranat.
 Siitä Pohjolan emäntä
 Suojihin sowitteleksen,
 Pimeihin pisteleksen,
60. Ukkoa rukoelewi:
 "Oi Ukko ylijumala!
 Tule luota katsomahan,
 Likeltä tähyämähän,
 Tule saunahan saloa,
65. Piilten pikkuhuonehesen,
 Ilman uksen ulwomatta,
 Saranan narahtamatta.
 Oluella ukset woian,
 Kastan kaljalla saranat,
70. Jott' ei ukset ulwoaisi,
 Eikä wankuisi saranat.
 Käy pian, wälehen jouwu,
 Tässä tuskassa kowassa,
 Watsan wäessä waikiassa.
75. Aukoa lihonon arkku,
 Luinen lukko lonkahuta,
 Mennä suuren, mennä pienen,
 Kulkia wähäwäkisen;
 Päästä piika pintehistä,
80. Waimo watsan wääntehistä.
 Kawe eukko Luonnotar,
 Kawe kultanen koria!
 Jok' olet wanhin waimoloita,
 Ensin emä itselöitä,
85. Juokse polwesta merehen,
 Wyölapasta lainehesen,
 Ota kiiskiltä kinoa,
 Matehelta nuljaskoa,
 Jolla woiat luun lomia,
90. Jolla siwuja siwelet,
 Peräwierä wetelet;
 Päästät piian pintehistä,
 Waimon watsan wääntehistä,
 Tässä tuskassa kowassa,
95. Watsan työssä waikiassa.
 Kiwutar kipuen eukko!

- Käy tänne käpein kengin,
Helmoin hienoin helmottele,
Sukin mustin muikottele,
100. Sukin walkein waella,
Kiwut kiinni ottamahan,
Wammat waikahuttamahan,
Tahi kuolema tulewi,
Lähenewi hengen lähtö,
105. Tässä työssä työlähässä,
Watsan wäessä waikiassa."
Louhiatar waimo wanha,
Portto Pohjolan emäntä,
Teki poikoa yheksän,
110. Lato lasta kymmenenki,
Yhen löylyn lyöpywillä,
Yhen saunan saapuwillä,
Yhestä watsan wäestä,
Yhtenä kesäissä yönä.
115. Nimitteli poikiansa,
Laaittäli lapsiansa,
Kun kukin sukimojansa,
Itse ilmoin luomiansa.
Minkä pisti pistokseksi,
120. Kunka laati luun waloksi,
Minkä änkäsi ähyksi,
Kunka riieksi risasi,
Minkä loi ruwen rikoksi,
Kunka rutasi rutoksi,
125. Minkä welhoksi wesillä,
Kateheksi kaikki paikoin,
Kunka noiaksi noroille.
Itse neuo poikiansa,
Laaittäli lapsiansa,
130. Mennä tuonne toisialle,
Nenähän utusen niemen,
Päähän saaren terhenisen.
Sillä Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
135. Syyti surmat suunnattomat
Tawattomat taudit nosti,
Nenähän utusen niemen,
Päähän saaren terhenisen.
Poiat Wäinölän potewi,
140. Lapset Luotolan lahowi,
Tauissa tawattomassa,
Nimen tietämättömässä;
Alta lattiat lahowi,
Päältä peite märkänewi.
145. Silloin wanha Wäinämöinen,
Tietäjä iän ikuinen,
Kuuli Luotolan läsiwän,
Poiat Wäinölän potewan,
Tauissa tawattomassa,
150. Nimen tietämättömässä.
Lämmitti wälehen saunan,
Pian pirtin riuwutteli.
Otti wastan warjossansa,
Simasiwen suojassansa,
155. Niin hauto simasen wastan,
Satalatwan lauhutteli.
Pyyhki pois pyhät kipunat,
Pyhät sorsat sammutteli,
Simasella siiwellänsä,
160. Metisellä wastallansa.
Sanowi sanalla tuolla:
"Onko tauti luojan luoma,
Surma säätämä jumalan,
Wai on pantu palkan eestä
165. Rakettu rahan nenästä?
Nouse tauti taiwahalle,
Tuska tuulelle ylene,
Ilman alle auer mennös;
Tuonne tuulen tuuwitella,
170. Pahan ilman paiskaella,
Pohjan pitkähän perähän,
Kuss' ei kuuta, aurinkoa,
Ilmoa ihoawata.
Kiwut ma manooan kanssa
175. Kiwisihin kellarihin,
Rautasihin raunioihin.
Kipiä on kiwuissa olla,
Waiwa wammoissa asua.
Kiwutar kipuen eukko

180. Kipuja keräelewi
Kirjasehen kippasehen,
Waskisehen wakkasehen;
Kipukintahat käessä,
Jaloissa kipuset kengät.
185. Tule tänne tarwitessa,
Käy tänne kutsuttaessa,
Tee kiwut kiwuttomaksi,
Waiwat wärjymättömäksi,
Jotta saisi sairas maata,
190. Utra untansa weteä,
Woisi woikkaki lewätä,
Tuskahinen tunnin olla.
Ota kiwut kippasehen,
Waiwat waskiwakkasehen;
195. Itse keittäös kipuja,
Pikkasessa kattilassa,
Kolmen sormen mentäwässä,
Peukalon mahuttawassa,
Keskellä kipumäkeä,
200. Kipuwuoren kukkuloa.
Kiwi on keskellä mäkeä,
Reikä keskellä kiweä;
Reikä wääty wääntiällä,
Puhkaistu purasimella,
205. Yheksän sylen sywyinen,
Kyynäräisen kymmenettä,
Johon tuskat tungetahan,
Pahat waiwat wankatahan.
Ei kiwi kipuja itke,
210. Paasi waiwoja walita,
Josk' on paljo pantaisi,
Määrättä mätettäisi,
Äijin äyskäeltäisi.
Oi Ukko ylijumala,
215. Mies on wanha taiwahinen!
Tule tänne tarwitessa,
Käy tänne kutsuttaessa,
Tekemähän terweyttä,
Rauhoa rakentamahan.
220. Puhu suulla puhtahalla,
Lässä luoja lämpösellä,
Ettei poika pois tulisi,
Emon lapsi lankiaisi,
Luojan luomalta lu'ulta,
225. Jumalan sukeamalta."
Siitä wanha Wäinämöinen
Panewi pa'an tulelle,
Laitto keiton kiehumahan,
Täynnä heiniä hywiä,
230. Me'en maahan wuotajia,
Simatilkun tippujia.
Pata kiehu paukutteli
Kolme päiweä kesäistä,
Kokonaista kolme yötä.
235. Siitä wanha Wäinämöinen
Katselewi woitehia:
"Onko woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset?"
Ei ole woitehet wakaiset,
240. Katsehet alinomaset.
Niin pani pa'an tulelle,
Laitto keiton kiehumahan,
Wielä heiniä lisäksi,
Ruohoa monen näöstä.
245. Pata kiehu paukutteli
Kokonaista kolme yötä,
Kolme päiweä kesäistä.
Siitä wanha Wäinämöinen
Nostawi pa'an tulelta,
250. Katselewi woitehia:
"Onko woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset?"
Ei ole woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset.
255. Niin pani pa'an tulelle,
Laitto keiton kiehumahan,
Wielä heiniä lisäksi,
Ruohoa monen näöstä,
Kut oli tuotu toisialta,
260. Siitä kylmästä kylästä,
Yheksältä woitialta,
Kaheksalta katsojalta.

- Pata kiehu paukutteli
Kokonaista kolme yötä,
265. Kolme päiweä kesäistä.
Kolme poikoa sukesi
Yhen pannu paistimia;
Salo puita poltettiin,
Salo puita, saari maita,
270. Yhen pannu paistimilla.
Niin kiwi kiwehen tarttu,
Paasi paatehen rupesi.
Siitä wanha Wäinämöinen
Nostawi pa'an tulelta,
275. Katselewi woitehia:
"Onko woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset?"
Jo oli woitehet wakaiset,
Katsehet alinomaset.
280. Woiti niillä woitehilla,
Niillä raswoilla rapasi;
Woiti alta, woiti päältä,
Woiti keskeä keralla,
Sanowi sanalla tuolla,
285. Lausu tuolla lausehella:
"Awun herra antaohon,
Awun tuokohon jumala,
Käytyä minun käteni,
Saatua minun sanani.
290. Kuhun ei käteni käyne,
Käyköhöt käet jumalan;
Kuhun ei sormeni sopine,
Sopikohot luojaan sormet;
Kuhun ei sanani saane,
295. Saakohot sanat jumalan.
Oi Ukko ylijumala,
Mies on wanha taiwahinen.
Tee nyt yöllä terweheksi,
Päiwällä imanteheksi,
300. Jott' ei tuska päällä tunnu,
Kipu keskeä kiwistä,
Pakko syämehen pakene,
Jott' ei tunnu pikkustana,
Waiwoa wäheäkänä,
305. Sinä ilmoissa ikänä,
Kuuna kullan walkiana."
Waka wanha Wäinämöinen,
Tietäjä iän ikuinen,
Sillä poisti poiken luoman,
310. Paransi panentatauin.

Kuueskolmatta Runo.

Pohjolan emäntä kätkee kuun ja auringon taiwaalta. Nähäksensä, mikä esteenä, etteiwät paista, nousewat taiwaalle Wäinämöinen ja Ilmarinen. Iskevät tulta waloksi, niin tuli taiwaalta kirposi alas. Lähtewät itseki jälestä etsimään tulta. Saawat tietä jo tulen paljonki wahinkoita tehtyä menneen Aluejärween, siellä kalalta niellyksi. Walmistetaan nuotta, lähetään järwelle kalan pyyntiin. Suurella työllä ja paljolla waiwalla saahan wiimmen tulen niellyt kala. Wiiltään halki, pääsee irralleen tuli, polttaa paljo maita ja wahinkoitsee seppo Ilmaristaki. Pääsee kuitenkin tawallisilla tulen sanoilla seppo paranemaan.

- Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Laulo kuun kumottamasta,
Kirjarintahan kiwehen,
5. Laulo päiwän paistamasta
Wuorehen teräksisehen,
Rautasehen kalliohon.
Jo oli yö alinomanen,
Pitkä pilkkosen pimiä,
10. Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Oli yötä wiisi vuotta,
Vuotta kuusi päiwätöntä,
Kuutonta kaheksan vuotta,
15. Otawatonta yheksän,
Täysi kymmenen tähettä.
Sano wanha Wäinämöinen:
"Weli seppo Ilmarinen!
Läkkäm kuuta katsomahan,
20. Päiweä tähyämähän,

- Otawaista oppimahan,
 Mi on kumma kuun eessä,
 Mikä terhen päiwän tiessä,
 Kun ei kuu kumotakkana,
25. Eikä päiwyt paistakkana,
 Waston meitä waiwasia,
 Kohti koitopäiwäsiä."
 Waka wanha Wäinämöinen,
 Toinen seppo Ilmarinen,
30. Nousit kuuta katsomahan,
 Päiweä tähyämähän,
 Otawaista oppimahan,
 Ylähäksi taiwahalle,
 Päälle kuuen kirjokannen,
35. Päälle taiwahan yheksän.
 Iski tulta Ilmarinen,
 Wälähytti Wäinämöinen,
 Sakarilla waskisella,
 Miekalla tuliterällä,
40. Päällä kuuen kirjokannen,
 Päällä taiwosen yheksän.
 Neiti pitkän pilwen päällä,
 Kapo kaaren partahalla,
 Tuo on tulta tuuwitteli,
45. Walkiaista waapotteli,
 Kultasessa kätkyessä,
 Hihnoissa hopeisissa.
 Hopiaiset hihnät siuku,
 Kätkyt kultanen kulisi,
50. Tulta tuuwiteltaessa,
 Warsin waapoteltaessa.
 Tuli tuhumalta putosi,
 Walkia warattomalta;
 Kirposi tulikipuna,
55. Suikahti punasoronen,
 Läpi taiwahan yheksän,
 Läpi kuuen kirjokannen.
 Waka wanha Wäinämöinen,
 Toinen seppo Ilmarinen,
60. Läksit tulta tietämähän,
 Walkiaista vaatimahan.
 Weistit wuorella wenettä,
 Alla korwen kolkuttiwat,
 Kolmikaarista wenettä.
65. Sampsä poika Pellerwoisen
 Weisti kuusesta meloja,
 Petäjämästä järkäleitä.
 Niin weiwät wenon wesille;
 Soutelewat, joutelewat,
70. Ympäri Newan jokia
 Newan nientä kiertelewat.
 Waimo wastahan tulewi
 Puhutellen, lausutellen:
 "Mistä te olotta miehet?"
75. Sano wanha Wäinämöinen:
 "Keskiilmalta olemma,
 Keskitaiwahan nawalta."
 "Minne te menettä miehet,
 Kunne kulotta katalat?"
80. "Menemmä tulta tietämähän,
 Walkiaista vaatimahan;
 Mistäs olet waimo parka?"
 "Mistä olen waimo parka!
 Minä olen wanhin waimoloista,
85. Ensin emä itselöistä,
 Joll' on wihki wiien waimon,
 Kihlat kuuen morsiamen."
 Wenettä tulta tietämähän,
 Walkiaista vaatimahan;
90. Tuli on tuima tieettäwä,
 Walkiainen waaittawa,
 Jo on tuli tuimat tehnyt,
 Walkia wahingot saanut.
 Tuikahti tulikipuna,
95. Putosi punakeränen,
 Ylähältä taiwosesta,
 Päältä kuuen kirjokannen,
 Läpitse ihalat ilmat,
 Läpi reppänän retusen,
100. Läpi lemmen wuotehisen,
 Tuurin uutehen tupahan,
 Palwosen laettomahan.
 Neiti lastansa imetti

- Kätkyessä waiwasessa,
105. Tuurin uessa tuwassa,
Palwosen laettomassa.
Niin tuli tulisoronen,
Poltti polwet poikuelta,
Poltti paarmahat emolta,
110. Rikko rinnat neitoselta.
Se lapsi meni Manalle,
Toki poika Tuonelahan,
Ku oli luotu kuolemahan,
Katsottu katoamahan.
115. Niin emo enemmän tiesi,
Ei emo Manalle mennyt.
Se tunki tulen lumoa,
Walkiaisen waiwutella,
Tuonne tuimahan weteheh,
120. Aaltohin Aluejärwen.
Tuo ange Aluenjärwi
Kolmasti kesäissä yönä,
Yheksästi syksyyönä,
Kuohu kuusien tasalle,
125. Ärjy päälle äprähien,
Tuskassa tulen punasen,
Waikioissa walkiaisen.
Kuohu kuiwille kalansa,
Arinoille ahwenensa.
130. Kalat tuossa katselewat,
Ahwenet ajattelewat,
Miten olla, kuin eleä,
Noissa tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen.
135. Tuli ahwen kyrmyniska,
Tawotti tulisoroista;
Eipä ahwen saanukkana.
Niin tuli sinerwä siika,
Nieli tuon tulisorosen.
140. Oli aikoa wähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle.
Uiksenteli, käyksenteli
145. Niemi nientä, saari saarta.
Joka niemi neuon pisti,
Joka saari sai sanoman:
"Eule wienossa weessä,
Alasessa ankehessa,
150. Minun kurjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Näissä tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen."
Niin tuli lohi punanen,
155. Nieli tuon sinerwän siian.
Oli aikoa wähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle
160. Uiksenteli, käyksenteli,
Niemi nientä, saari saarta.
Joka niemi neuon pisti,
Joka saari sai sanoman:
"Eule wienossa weessä,
165. Alasessa ankehessa,
Minun kurjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Näissä tuskissa tulosen,
Waikioissa walkiaisen."
170. Niin tuli halia hauki,
Nieli tuon lohi punasen.
Oli aikoa wähänen,
Tuli tuska nieliälle,
Waikia wajottajalle,
175. Pakko paljon syönehelle.
Uiksenteli, käyksenteli,
Niemi nientä, saari saarta.
Joka niemi neuon pisti,
Joka saari sai sanoman:
180. "Eule wienossa weessä,
Alasessa ankehessa,
Minun kurjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Näissä tuskissa tulosen,
185. Waikioissa walkiaisen."
Sillon wanha Wäinämöinen

- Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Onko liinan kylwäjeä,
Kylwäjeä, kyntäjeä,
190. Yhtenä kesäissä yönä,
Kahen päiwyen kesellä,
Werkko walmistellakseni,
Satasilmä laahukseni,
Kalan kurjan tappajaksi,
195. Katalan kaottajaksi?"
Pursi puinen poltetahan,
Wenonen häwitetähän,
Korwalla tulisen kosken,
Pyhän wirran pyörtehellä.
200. Tuli tuhkia wähänen,
Kypeniä pikkuruinen,
Sihen liina kylwettihin,
Kylwettihin, kynnettihin,
Tuohon kaswo kaunis touko,
205. Nousi pellawas peritön,
Liina liitoton yleni,
Kahen päiwyen kesellä,
Yhtenä kesäissä yönä.
Pian liina koiritahan,
210. Nyhetähän, riiwitähän.
Pian wieähän wetehen,
Pian weestä nostetahan,
Nostetahan, kuiwetahan,
Pian luista luistetahan,
215. Kahen päiwyen kesellä,
Yhtenä kesäissä yönä.
Sen sisaret keträwät,
Kälykset käpyelewät,
Weljet werkoksi kutowat.
220. Apet ainolle panewat,
Kahen päiwyen kesellä,
Yhtenä kesäissä yönä.
Saipa werkko walmihiksi,
Lankapaula laaituksi;
225. Weiwät weljekset wesille,
Kaimakset kalahan lähti.
Yksi siula heitetähän
Saarehen selällisehen,
Manterehen puuttomahan;
230. Siula toinen heitetähän
Tuonne Tuonelan jokehen,
Pyhän wirran pyörtehesen;
Nostin tuonne laaitahan
Kalewan kiwikarille,
235. Wanhan Wäinön walkamehen.
Pohetahan, potketahan,
Weetähän, wennotahan;
Nurin nuotta potketahan,
Wäärin weetähän apaja.
240. Saahan kaikkia kaloja,
Ei saaha sitä kaloa,
Kut' on wasten nuotta tehty,
Lankapaula laaittuna.
Waka wanha Wäinämöinen
245. Toki toisesti kokewi.
Yksi reisi heitetähän
Sariolan salmen suuhun,
Lohiluotojen nenätse;
Toinen reisi heitetähän
250. Laajalle Lapin lahelle,
Siikasaarien siwutse;
Nostin tuonne laaitahan
Kalewalan kannakselle,
Niittukannan niemekselle.
255. Pohetahan, potketahan,
Weetähän, wennotahan;
Weetähän myötä wettä,
Wasta wettä tarwotahan,
Saahaan kaikkia kaloja,
260. Ei saaha sitä kaloa,
Kut' on wasten nuotta tehty,
Lankapaula laaittuna.
Sillon wanha Wäinämöinen
Wielä werkkoja lisäsi,
265. Jatko siuloja siwulta
Wiiellä sylisa'alla,
Jatko köyttä kymmenellä.
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Wiekääme sywille werkot,

270. Ennättäöme etemmä,
Wetäöme wettä wielä,
Kohta kolmansi apajas."
Werkot wietihin sywille,
Ennätettihin etemmä,
275. Weettihin kerta wielä,
Kohta kolmansi apajas.
Kenpä tuossa soutajana,
Kenpä airoilla asuwa?
Itse seppo Ilmarinen
280. Se on saanut soutajaksi,
Se on airoilla asuwa.
Kenpä nuotan nostajana,
Lankapaulan lappajana?
Waka wanha Wäinämöinen
285. Se on nuotan nostajana,
Lankapaulan lappajana.
Sano wanha Wäinämöinen:
"Wellamo ween emäntä,
Ween eukko ruokorinta!
290. Tulo paian muuttelohon,
Waattehen wajehtelohon.
Sinull' on rytinen paita,
Sinun wahtiwaippa päällä;
Minä annan liinapaian,
295. Panen paian pellowaisen,
Se on Kuuttaren kutoma,
Päiwättären keträämä.
Wellamo ween emäntä,
Ween eukko ruokorinta.
300. Lyöte lykkywaattheisin,
Antipaitohin panete,
Sinun antiaikoinasi,
Minun pyytöpäiwinäni.
Anna mulle antimesi,
305. Weä wiljasi wälehen;
Nosta ruotonen romina,
Kajota kalanen karja,
Taan on nuotan nostimille,
Satalauan laskimille,
310. Alta aawojen sywien,
Päältä mustien murien."
Niin pätöwä päiwän poika
Hyppäsi mäen nisalta,
Sanan wirkko, noin nimesi:
315. "Oisko tarwes tarpojaa,
Puun pitkän pitelieä?"
Sano wanha Wäinämöinen:
"Oispa tarwes tarpojoa,
Puun pitkän pitelieä."
320. Tuo pätöwä päiwän poika
Koppasi mäeltä männyn,
Hongan warreksi hotasi,
Pani paaen tarpomeksi,
Kiwen kirstoksi rakenti,
325. Sanan wirkko, noin nimesi:
"Tarwonko wäen mukahan,
Panen miehuen nojassa,
Wai tarwon asun mukahan?"
Tuop' on wiisas Wäinämöinen
330. Sanan wirkko, noin nimesi:
"Jos tarwot asun mukahan,
Äiä on siinä tarpomista."
Tuo pätöwä päiwän poika
Jo on tuossa tarpojana;
335. Tarpowi asun mukahan,
Tarpowon kalanen kaikenlaisen
Tuon on nuotan nostimille,
Satalauan laskimille.
Sano wanha Wäinämöinen:
340. "Nyt siin' on kalanen karhi,
Warsin ruotonen romina,
Taan on nuotan nostimilla,
Satalauan laskimilla."
Weetähän, wennonotahan,
345. Siitä nuotta nostetahan,
Puretahan, siiwotahan,
Wenehesen Wäinämöisen.
Saatihin halia hauki,
Kut' oli wasten nuotta tehty,
350. Lankapaula laaittuna.
Sillon wanha Wäinämöinen
Ei ruohi käsän ruweta,

- Ilman kirjokintahitta,
Rautasitta rukkasitta,
355. Waskisitta wanttusitta.
Niin pätöwä päiwän poika
Heti syöksihen syliksi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Wieris weitsi taiwosesta,
360. Puukko pilwistä putoa,
Pää kulta, terä hopia,
Jolla hauin halkasisin,
Wiiltäsin kalan kaheksi"
Wieri weitsi taiwosesta,
365. Puukko pilwistä putosi,
Pää kulta, terä hopia,
Wierehen halian hauin.
Niin pätöwä päiwän poika
Heti pään käsin tawotti:
370. "Pysy pää minun käessä,
Kärki luojan kukkarossa."
Sillä hauin halkasewi,
Suu lewän lewittelewi;
Watsassa halian hauin
375. Löytähän lohi punanen.
Halkasi lohen punasen,
Watsassa lohen punasen
Siell' oli sinerwä siika.
Halkasi sinerwän siian,
380. Watsassa sinerwän siian
Siell' oli sinikeränen,
Siian suolen soukerossa,
Kolmannessa koukerossa.
Niin purki sinikeräsen,
385. Syäimestä sinikeräsen
Putosi punakeränen.
Purkawi punakeräsen,
Keskeltä punakeräsen
Tuikahti tulisoronen,
390. Jok' oli tullut taiwosesta,
Puhki pilwien puonnut,
Päältä taiwosen kaheksan
Ilmalta yheksännältä.
Suikahti tulisoronen,
395. Pääsi käestä päiwän pojan,
Meni matkoa wähäsen
Päällitse Aluejärwen,
Siikasaarien siwutse,
Lohiluotojen lomatse.
400. Karkasi kataikolle,
Niin palo katajakangas;
Ylös kuusehen kohosi,
Poltti kohta kuiwan kuusen;
Siitä lemmoksi lewesi,
405. Ylen kaswo kauhiaksi,
Poltti puolen Pohjan maata,
Sakaran sywän Sawoa,
Kahen puolin Karjaloa.
Itse seppo Ilmarinen
410. Oli airoilla asuwa,
Tuli poltti poskipäitä,
Kuumotti kuwetlihoja;
Tuosta tuskaksi tulewi,
Painuwi pakolliseksi.
415. Juoksi polwesta wetehen,
Sukkarihmasta sulahan,
Wyölapasta lainehesen.
Siinä tulta tummenteli,
Walkiaista warwenteli;
420. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
"Tulonen jumalan luoma,
Luoma luojan walkiainen!
Porohisi peittelete,
425. Kätkete kypenihisi,
Päiwällä pieltäwäksi,
Yöllä piilleteltäwäksi,
Hiilisessä hiertimessä,
Liejessä tuhan seassa.
430. Kun ei tuosta kyllä liene,
Panu poika aurinkoisen,
Armas auringon sikiä!
Tuli nosta taiwosehen,
Kehän kultasen keselle,
435. Wahan waskisen sisälle,

- Kun kuki emonsa luoksi,
 Luoksi waltawanhempansa.
 Pane päiwät paistamahan,
 Yöt laita lepeämähän,
 440. Aamulla ylenemähän,
 illalla alenemahan.
 Millä nyt tulta tummentelen,
 Walkiaista warwentelen?
 Ompa poika Pohjolassa,
 445. Uros kylmässä kylässä,
 Mies pitkä Pimentolassa,
 Korpikuusien kokonen,
 Suopetäjän suuruinen;
 Jonk' on syltä housun lahe,
 430. Puolen toista polwen päästä,
 Kahta kaation rajasta.
 Hyiset on kintahat käessä,
 Hyiset saappahat jalassa,
 Hyinen hattu hartioilla,
 455. Hyinen wyöhyt wyöllä wyötty.
 Tuowos hyytä Pohjolasta,
 Jäätä kylmästä kylästä;
 Paljo on hyytä Pohjolassa,
 Paljo hyytä, paljo jäätä.
 480. Hyyss' on wirrat, jäässä järwet,
 Maat on kaikki kaljamassa,
 Ilma warsin iljaneessa.
 Hyiset hyppiwät jänikset,
 Jäiset karhut kärkelewat,
 465. Keskellä lumimäkeä,
 Lumilinnan liepehillä;
 Hyiset lentäwät hawukat,
 Jäiset sorsat soutelewat,
 Keskellä lumijokia,
 470. Lumikosken korwakolla.
 Tule poika Pohjolasta,
 Poika Pohjolan takoa,
 Hyytä kelkalla wetäös,
 Jäätä reellä reutoellos,
 475. Tuiman tunturin laelta,
 Waaran wankan liepeheltä,
 Läpitse lumesta linnan,
 Läpi jäisen linnan portin,
 Hyinen kattila reessä,
 480. Jäinen kauha kattilassa.
 Sitte tänne tultuasi,
 Matkan päähän päästyäsi,
 Wisko'os wilua wettä,
 Kanna hyhmän karwallista,
 485. Paikoille palanehille,
 Tulen tuiki polttamille.
 Millä tulta tummentelen,
 Walkiaista warwentelen?
 Ompa neiti Pohjolassa,
 490. Impi kylmässä kylässä,
 Jonk' on huntu huutehessa,
 Iholiwi iljaneessa,
 Hyyssä sukka, jäässä kenkä,
 Hallassa hamehen helmat,
 495. Palan kaulus kalkkarassa.
 Nouse neiti Pohjolasta,
 Lapsi täyestä Lapista.
 Wuotehelta hyisen poian,
 Jäisen lapsen lappeasta.
 500. Weä wiittasi wilusta,
 Hamehesi hallan alta;
 Sitte tänne tultuasi,
 Matkan päähän päästyäsi,
 Heitä polwille potewan,
 505. Katowalle katteheksi,
 Tulen suuta sulkemahan,
 Panun päätä painamahan.
 Tuli kääri kertohisi,
 Walkia ripasimisi,
 510. Pukemihin puhtahisin,
 Walkeihin waattechisin.
 Jos ei tuosta kyllä liene,
 Ukko kultanen kuningas,
 Ukko pilwien pitäjä,
 515. Hattarojen hallitsia!
 Ijätä iästä pilwi,
 Jänkä lännestä lähetä.
 Sylin pilwiä syseä,

- Limitysten niitä liitä,
520. Lomatusten loukahuta.
Sa'a hyytä, sa'a jäätä,
Sa'a woietta hyweä,
Paikoille palanehille,
Panun nihki paistamille;
525. Tee tuli tehottomaksi,
Walkia warattomaksi,
Panu miehuettomaksi."
Sillä seppo Ilmarinen
Tuota tulta tummenteli,
530. Walkiaista warwenteli.
Sai tulen tehottomaksi,
Walkian warattomaksi,
Panun miehuettomaksi.

Seitsemäskolmatta Runo.

Yhä kuun ja auringon peitteessä ollen käskee Ilmarista Wäinämöinen uusia takomaan. Taottua nostetaan kehät taiwaalle. Ei saaha walolle. Jo arwelee Pohjolaan lähteäksensä Wäinämöinen. Tullut kysäsee missä kuu, missä päiwä? Wuoressa olewan, ei sieltä saawan. Niin waatii miekkamittuuseen Pohjan Poikia Wäinämöinen. Kaikki woittanut käwi wuoren luoksi, ei saanut lukkoja auki. Lähtee jälelle, pyytää Ilmarisen awaimia takomaan. Astuu pajaan Ilmarinen ja alkaa taoksella. Pohjolan emäntä pajan ikkunalle lintuna: "mitä tako?" — "kaularengasta Pohjolan akalle." Lentää kotiin Pohjan akka, ei malta, millä kaulansa päästäisi. Jo piti kuu ja päiwä wuoresta laskea. Lentää uuelleen Ilmariselle sanaa saattamaan jo kuun ja päiwän wuoresta päässeen. Näkee toeksi Ilmarinen ja käskee Wäinämöistäki katsomaan. Wäinämöinen nähtyä kuun ja auringon entisillä sioillansa terwehtelee syämellisesti wanhoja tuttujansa.

- Ikäwä imehnosilla,
Tuiki linnuilla tukela,
Waikia ween kaloilla,
Metsän karjalla kamala,
5. Kun ei konsa päiwyt paista,
Eikä kuuhuet kumota.
Hauki tiesi hauan pohjat,
Kokko lintujen samonnan,
Tuuli hanhen päiwäyksen;
10. Ei tietä pojat polokset,
Millon aamu alkanewi,
Yö tulla yrittänewi,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
15. Nuoret neuoa pitävät,
Ikäpuolet arwelewat,
Kuinka kuuutta lietänehe,
Päiwätä elettänehe,
Otawatta oltanehe.
20. Waka wanha Wäinämöinen
Meni sepponsa pajahan,
Astuwi owen alatse,
Sanowi sanalla tuolla:
"Nouse seppo seinän alta,
25. Takoja kiwen takoa,
Takomahan uutta kuuta,
Uutta päiwyen keheä;
Tukela on tuletta olla,
Paha kuun kumottamatta,
30. Paha päiwän paistamatta."
Nousi seppo seinän alta,
Takoja kiwen takoa,
Takomahan uutta kuuta,
Uutta päiwyen keheä.
35. Kuun on kullasta takowi,
Hopiasta uuen päiwän.
Saipa kuu kuwanneheksi,
Toki päiwä walmihiksi;
Noita nostiwat halulla,
40. Kaunihisti kannattiwat,
Ylähäksi taiwahalle,
Päälle kuuen kirjokannen,
Päälle taiwahan yheksän.
Hiki läksi luojan päästä,
45. Kaste kaswoista jumalan,
Warsin työssä työlähässä,
Nostannassa waikiassa,
Päiweä kulettaissa,
Kuun kehyttä kantaessa,
50. Tuonne taiwahan nawalle,

- Ilmalle yheksännelle.
 Saiwat kuun kuletetuksi,
 Auringon asetetuksi,
 Ilmalle yhäksännelle,
 55. Keskitaiwahan nawalle,
 Ei kumota kulta kuuna,
 Paista päiwänä hopia.
 Sillon wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 60. "Jos ma nyt lähen Pohjolahan,
 Pohjan poikien sekahan,
 Saan ma kuun kumottamahan,
 Päiwäkullan paistamahan."
 Sekä läksi, jotta joutu,
 65. Pimiähän Pohjolahan;
 Astu päiwän, astu toisen,
 Päiwänä jo kolmantena
 Portit Pohjolan näkyvät,
 Pohjan ukset ulwottawat,
 70. Paistawat pahat saranat.
 Niin huhuta huiahutti
 Tuolla Pohjolan joella:
 "Tuo wenettä Pohjan poika,
 Joen poikki päästäkseni."
 75. Niin sanowi Pohjan poika:
 "Ei täältä wenehet joua;
 Tule sormin soutimina,
 Kämmenin käsimeleina,
 Poikki Pohjolan joesta."
 80. Sillon wanha Wäinämöinen
 Sormin sortuwi weteheh,
 Käsin loihen lainehesen;
 Wetihen wesihaolle,
 Petäjäisen pölkyn päälle,
 85. Niin wihelti wiuahutti,
 Tuli tuuli tuon puhalsi,
 Poikki Pohjolan joesta.
 Pohjan poikaset sanowi,
 Paha parwi pauhoawi:
 90. "Astu jalka ensimmäinen,
 Tälle rannalle rapa'a."
 Astu jalan, astu toisen,
 Pohjan rannalle rapasi.
 Niin sanowi Pohjan poiat,
 95. Paha parwi pauhoawi:
 "Käyppä Pohjolan pihalle."
 Meni Pohjolan pihalle.
 Pohjan poikaset sanowi,
 Paha parwi pauhoawi:
 100. "Tuleppa Pohjolan tupahan."
 Meni Pohjolan tupahan.
 Siell' on miehet mettä juowat,
 Simoa sirettelewät,
 Miehet kaikki miekka wyöllä,
 105. Urohot sotaaseissa,
 Pään waralla Wäinämöisen,
 Surmaksi suwantolaisen,
 Sanoiwat sanalla tuolla:
 "Ku sanoma kurjan miehen,
 110. Mitkä tieot tienkäwiän?"
 Waka wanha Wäinämöinen
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Minnes meiltä päiwä pääty,
 Kunne meiltä kuu katosi?"
 115. Pohjan poikaset sanowi,
 Paha parwi lausueli:
 "Tuonne teiltä päiwä pääty,
 Tuonne teiltä kuu katosi:
 Päiwä pääty kalliohon,
 120. Wuorehen teräksisehen,
 Kuuhut kiwehen katosi,
 Kirjarintahan kiwehen,
 Jost' ei pääse päiwinänsä,
 Selwiä sinä ikänä."
 125. Sillon wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Mitelkääme miekkojamme,
 Katsetkaame kalpojamme;
 Eikö kuu kiwestä päässe,
 130. Päässe päiwä kalliosta."
 Kenen lie pitempi miekka,
 Kenen kalpa kaunihimpi,
 Sen ois iskeä eellä.

- Mitteliwät miekkojansa,
 135. Katseliwat kalpojansa;
 Jo oli pikkuista pitempi
 Miekka wanhan Wäinämöisen,
 Yhtä ohrasen jyweä,
 Olen kortta korkiampi.
140. Senpä kuu kärestä paisto,
 Päiwä wästistä wälötti,
 Heponen terällä hirnu,
 Kasi nauku naulan päässä,
 Pentu putkessa makasi.
145. Mentihin ulos pihalle,
 Wastatusten wainiolle.
 Siitä wanha Wäinämöinen
 Löi on kerran leimahutti,
 Löip' on kerran, löipä toisen,
150. Listi kun naurihin napoja,
 Päitä Pohjan poikasien.
 Käwi kuuta katsomahan,
 Päiweä kerittämähän,
 Otawaista ottamahan,
155. Kirjarinnasta kiwestä,
 Wuoresta teräksisestä,
 Rautasesta kalliosta.
 Yheksin owia ompii,
 Kolmin lukkoja lukittu
160. Itsekullaki owella;
 Ei sinne sisälle päässyt.
 Waka wanha Wäinämöinen
 Itse astuwi kotia,
 Meni sepponsa pajahan,
165. Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Oi sie seppo Ilmarinen,
 Lankoni emoni lapsi.
 Tao kuokka kolmihaara,
 Tao tuuria tusina,
170. Awaimia aika kimppu,
 Jolla kuun kiwestä päästän,
 Päästän päiwän kalliosta."
 Se on seppo Ilmarinen
 Tako miehen tarpehia,
175. Tako päiwän, tako toisen,
 Tako kohta kolmannenki.
 Päiwälläpä kolmannella
 Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
180. Nousi aamulla warahin,
 Itse loihen lentämähän.
 Nousi leiwon lentimille,
 Sirkun siiwille yleni,
 Lenti Ilmarin pajahan,
185. Istu pajan ikkunalle.
 Se on seppo Ilmarinen
 Itse tuon sanoiksi Wirkki:
 "Mit' olet lintu ikkunalla
 Aiwan aamulla warahin?"
190. Lintu kielelle paneksen,
 Sirkkunen siwerteleksen:
 "Oi sie seppo Ilmarinen,
 Takoja alinomanen.
 Kun olet kowin osaawa,
195. Warsin taitawa takoja."
 Se on seppo Ilmarinen
 Sanan Wirkko, noin nimesi,
 "Siks' olen kowin osaawa,
 Warsin taitawa takoja,
200. Kauan katsoin luojan suuhun,
 Partahan jalon jumalan,
 Ennen taiwoa takoissa,
 Ilman kantta kalkuttaista."
 Lintu kielellen paneksen,
205. Leiwonen liwerteleksen:
 "Mit' on rautio takowa,
 Kuta seppo kalkuttawa?"
 Se on seppo Ilmarinen
 Sanan wastaten sanowi:
210. "Taon kaularenkahaista
 Tuolle Pohjolan akalle."
 Siitä Pohjolan emäntä
 Sekä läksi, jotta joutu,
 Sepon Ilmarin pajasta,
215. Lenti leiwona kotihin.
 Arwelee, ajattelewi,

- Pitkin päätänsä pitäwi,
 Millä kaulansa kataala,
 Paha waimo warjeleisi.
220. Jo tunsi tuhon tulewan,
 Hätäpäiwän päälle saawan;
 Nousi aamulla warahin,
 Aiwan aika huomenessa,
 Lenti Ilmarin pajahan,
225. Kyyhkysenä kynnykselle.
 Se on seppo Ilmarinen
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Mit' olet kyyhky kynnyksellä
 Aiwan aamulla warahin?"
230. Kyyhky kielellen paneksen,
 Warsin wastaten sanowi:
 "Tuota lienen kynnyksellä
 Sanomata saattamassa;
 Jopa kuu kiwestä nousi,
235. Päiwä pääsi kalliosta."
 Siitä seppo Ilmarinen
 Astuwi pajan owelle,
 Katso tarkon taiwahalle,
 Katso kuun kumottawaksi,
240. Näki päiwän paistawaksi.
 Meni luoksi Wäinämöisen,
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Sinä wanha Wäinämöinen,
 Laulaja iänikuinen!
245. Käyppä kuuta katsomahan,
 Päiweä tähyämähän,
 Kut on nostu taiwahalle,
 Entisillensä sioille."
 Waka wanha Wäinämöinen
250. Itse pistihen pihalle,
 Warsin päätänsä kohotti,
 Katsahdawi taiwahalle;
 Kuu oli nossut, päiwä päässyt,
 Taiwon aurinko tawannut.
255. Sillon wanha Wäinämöinen
 Sai itse sanelemahan,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Terwe kuu kumottamasta,
260. Terwe kaswot näyttämästä,
 Päiwä kulta koittamasta,
 Aurinko ylenemästä!
 Kuu kulta kiwestä nousit,
 Päiwä kaunis kalliosta;
265. Nousit kullaissa käkenä,
 Hopiaissa kyyhkyläisnä.
 Nouse aina aamusilla
 Tämän päiwänki perästä;
 Aina tänne tullessasi
270. Tuowos täyttä terweyttä;
 Siirrä saama saatawihin,
 Onni onkemme nenähän,
 Pyytö päähän peukalomme.
 Käy nyt tiesi terwehenä,
275. Matkasi imantehena
 Kaaruesi kaunihina;
 Pääse illalla ilohon."

Kaheksaskolmatta Runo.

Walmistaksen Wäinämöinen karhun tappoon. Tulee luoksi, kaataa kontion. Wiepi soitellen kotia. Kotiwäki kuulee soiton ja rientää saalista pihalla vastaan ottamaan. Siitä ohtopoika kuletetaan kujalta pihalle, pihalta huoneesen ja lasketaan rahille lattialla. Pannaan nahan otettua pataan ja keitetään lihat peiähiksi. Nostetaan sitte pajasta kuppiloihin ja kaikki Tapion kansa kutsutaan wierahiksi. Peiaita pitäessä kertoo Wäinämöinen, miten onnistu karhun tappo. Syötyä, juotua, laulettua ja muien temppujen tehtyä wieään kallo puuhun ja lopuksi toiwottaa Wäinämöinen wastaseksiki yhenlaisia iloja paikalle.

- Waka wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi Wirkki:
 "Nyt ois ohto otettawana,
 Rahakarwa kaattawana,
5. Mielusasta Metsolasta,
 Tarkasta Tapiolasta;
 Ruuniani ruhtomasta,

- Tammojani tappamasta,
Karjaani kaatamasta,
10. Lehmiä lewittämästä.
Olin mieki miessä ennen,
Olin miessä miesten luona,
Mieslukuja tehtäissä,
Jakoja jaettaissa,
15. Osin päitä pantaissa.
Olin ma ohon omilla,
Tasakärsän tanhuilla,
Waan ei nyt nykysin aion.
Joko mie polonen poika
20. Wanhaksi waroemma,
Epälyksin ennen muita
Waan kuitenkin, kaikitenki,
Mieleni minun tekewi,
Aiwoni ajattewi;
25. Mieli käyä metsolassa,
Metsän mettä juoakseni.
Lähen nyt miehistä metsälle,
Urohista ulkotöille;
Mielikki metsän emäntä,
30. Tellerwo Tapion waimo!
Kytke kiinni koiriasi,
Rakentele rakkiasi,
Kuusamisehen kujahan,
Talasehen tammisehen.
35. Silmät silkillä sitele,
Päätä kääri palmikoilla,
Hampahat meellä hauo,
Suuwieret sulalla woilla;
Jottei haise miehen henki,
40. Tuuhua urohon tunti,
Tullessani tanhuille,
Jalon ohtosen owille.
Ohtonen metsän omena,
Metsän kaunis källeröinen!
45. Kun kuulet minun tulewan,
Miehen aimo astelewan,
Kytke kynnet karwohisi,
Hampahat ikenihisi,
Jotet koske konnanana,
50. Liikuta lipeänänä.
Niin sie ohto pyörtelete,
Mesikämmen kääntelete,
Kuni pyy pesänsä päällä,
Hanhi hautomaisillansa."
55. Sillon wanha Wäinämöinen
Jo tuossa ohon tapasi,
Säteriset sängyt kaasi,
Siat kultaset kumosi;
Sanowi sanalla tuolla,
60. Lausu tuolla lausehella:
"Ole kiitetty jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun annoit ohon osaksi,
Salon kullan saalihiksi.
65. Jos lähen ohon omille,
Tasakärsän tanhuille,
Pikkusilmäsen pihalle,
Katsellani kultoani;
Lyhyt on jalka, lysmä polwi
70. Tasakärsä talleroinen.
Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Elä suutu suottakana,
En minä sinua kaannut.
75. Itse wierit wempeleltä,
Hairahit hawun selältä,
Puhki puiset kaatiosi,
Halki paitasi hawusen;
Sykysyiset säät lipiät,
80. Päiwät talwiset pimiät.
Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Wiel'on maata käyäkseksi,
Kangasta kawutakseksi;
85. Lähes nyt kuulu kulkemahan,
Metsän auwo astumahan,
Sinisukka sipsomahan,
Käymähän käpiä kenkä,
Näiltä pieniltä pihoilta,
90. Kapeilta käytäwiltä,

- Urohisehen wäkehen,
Miehisehen joukkiohon.
Siell' on aitta ammon tehty
Hopeaisille jaloille,
95. Kultasille patsahille,
Jonne wiemme wierahamme,
Kuletamme kultasemme.
Ei siellä pahoin pietä;
Sima siellä syötetähän,
100. Mesi nuori juotetahan.
Lähe nyt tästä kun lähetki,
Tästä pienestä pesästä,
Risusilta pääaloilta,
Hawusilta wuotehilta,
105. Punasille polstarille,
Sängylle säteriselle,
Alla kuulun kurkihirren,
Alla kaunihin katoksen.
Niin sä luikkahos lumella,
110. Kuni lumme lammikolla;
Niin sä haihaos hawulla,
Kuni oksalla orawa."
Siitä wanha Wäinämöinen
Astu soitellen ahoja,
115. Kangasta kajahutellen,
Jalon ohtosen keralla.
Itse soitteli somasti,
Kajahutti kaunihisti,
Wiiesti weräjän suulla,
120. Kolmasti kotimäellä.
Jo soitto tupahan kuulu,
Kajahus katoksen alle.
Niin wäki tuwassa wirkki,
Kansa kaunis wieretteli:
125. "Kuulkootes tätä kumua,
Salon soittajan sanoja,
Käpylinnun kälkytystä,
Metsän piian pillin ääntä."
Wäki pistihen pihalle,
130. Kansa kaunis kartanolle:
"Mesiänkö metsä anto,
Ilweksenkö maan isäntä,
Koska laulaen tuletta,
Hyreksien hiihtelettä?"
135. Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Sanomiks' on saukko saatu,
Wirsiksi jumalan wilja,
Sillä laulaen tulemma,
140. Hyreksien hiihtelemmä.
Eikä saukko saatukkana,
Eikä saukko, eikä ilwes,
Itse on kuulu kulkemassa,
Salon auo astumassa,
145. Waalumassa metsän wahti,
Werkahousu wieremässä.
Terwetän jumala tänne,
Näille pienille pihaille,
Kapehille kartanoille,
150. Piikojen pitämämälle,
Waimojen wanuttamille.
Kun lienee wihattu wieras,
Owi kiinni otto'ote;
Waan kun lienee suotu wieras,
155. Owi awoinna pitööte."
Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
"Ole kiitetty jumala,
Ylistetty luoja yksin,
160. Kun annoit ohon osaksi,
Salon kullan saatawaksi.
Terwe nyt tänne tultuasi,
Mesikämmen käytyäsi,
Näille pienille pihaille,
165. Kapehille käytäwille!
Tuota toiwoin tuon ikäni,
Katsoin kaiken kaswinaian,
Saawaksi salon hopian,
Metsän kullan kulkewaksi,
170. Näille pienille pihaille,
Kapehille käytäwille;
Soiwaksi Tapion torwen,
Metsän pillin piukowaksi.

- Toiwoin kun hyweä vuotta,
175. Katsoin kun kaunista keseä,
Niinkun suksi uutta lunta,
Janhus hankea jaloa,
Neiti miestä mieluhista,
Punaposki puolisoa.
180. Illat istuin ikkunassa,
Aamut aitan partahalla,
Kuukauet kujaiusten suussa,
Talwikauet tanhuilla.
Lumet seisoin tanteriksi;
185. Tanteret suliksi maiksi,
Sulat maat somerikoiksi,
Somerikot hiesukoiksi,
Hiesukot wihottawiksi."
Siitä wanha Wäinämöinen
190. Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Onko miestä ottamahan,
Urosta utelemahan,
Metsolasta saahessani,
Tultua Tapiolasta?"
195. Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wierretteli:
"Ompa miestä ottamassa,
Urosta utelemansa,
Metsolasta saatuasi,
200. Tultua Tapiolasta;
Jo on wiikon juomat pantu,
Saatu otraset oluet,
Tulewalle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle."
205. Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minne nyt wiemmä wierahamme,
Kuletamma kultasemme,
Näiltä pieniltä pihoilta,
210. Kapehilta kartanoilta?"
Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wierretteli:
"Tuonne wiettä wierahanne,
Kuletatta kultasenne,
215. Petäjäisehen pesähän,
Honkasehen huonehesen,
Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen."
Siitä wanha Wäinämöinen
220. Itse wirkki, noin saneli:
"Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Wiel' on maata käyäksesi,
Astuaksesi ahoa.
225. Lähes nyt kulta kulkemahan,
Hopia waeltamahan,
Kulleista kujoa myöten,
Hopiaista tietä myöten,
Petäjäisehen pesähän,
230. Huonehesen honkasehen,
Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen.
Waro'ote waimo rukat,
Kun ei karja kammostuisi,
235. Pieni wilja wimmastuisi,
Wikoisi emännän wilja,
Tullessa ohon tuwille,
Karwaturwan tungetessa,
Käyessä nenän nykerän.
240. Pois nyt poiät porstuasta,
Piiat pihtipuolisista,
Uron tullessa tupahan,
Astuessa aimo miehen.
Ellös nyt piikoja pelätkö,
245. Ellös waimoja warotko,
Sylltysukkia suretko,
Peittopäitä peljästykö;
Mi on akkoja tuwassa,
Ne on kaikki karsinahan,
250. Miehen tullessa tupahan,
Astuessa aika poian.
Terwe tänneki jumala,
Tänne pienehen pesähän,
Matalaisehen majahan,
255. Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen;

- Mihen nyt liitän lintuseni,
Kulettelen kultaseni?"
- Wäki wastaten sanowi,
260. Kansa kaunis wieretteli:
"Terwe tänne tultuasi,
Mesikämmen käytyäsi,
Tänne pienehen pesähän,
Matalaisehen majahan,
265. Alle kuulun kurkihirren,
Alle kaunihin katoksen!
Tuohon liitä lintusesi,
Kulettele kultasesi,
Petäjäisen pienen päähän,
270. Rahin rautasen nenähän."
"Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni.
Jo nyt on tullut turkin tunti,
Karwasi katsantoaika.
275. El' oo ohto milläkänä;
Ei sua pahoin pietä,
Ei anneta karwojasi
Herjosten hetaleiksi,
Wallatonten waattehiksi."
280. Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minne nyt wiemmä wierahamme,
Käwiämme käyttelemmä,
Rahin rautasen nenästä,
285. Päästä pitkän pinalauan?"
Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli,
"Tuohon wienet wierahasi,
Kulettanet kultasesi,
290. Kuparihin kullittuhun,
Waskipohjahan patahan.
Jo on paat tulelle pantu,
Waskilaiat walkialle;
Wiikon on wetoset tuotu,
295. Tuotu weet tuonnempata,
Herasesta hettehestä,
Läikkywästä lähtehestä;
Suolat kaukoa katsottu
Saksan salmilta sywiltä,
300. Souttu suolasalmen kautta,
Laiwan päältä laskettuna.
Puut on puituna salosta,
Ammon aikana hakattu,
Tuotu tuomiwaaran päältä,
305. Kuletettu kumpuloilta;
Tuli tullut taiwosesta,
Tullut taiwahan nawalta,
Päältä taiwahan kaheksan,
Ilmalta yheksänneltä."
310. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ohtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Wiel' on maata käyäksesi,
315. Polku poimetellaksesi.
Lähes nyt kuulu kulkemahan,
Mies wanha waeltamahan,
Päästä pitkän pinalauan,
Rahin rautasen nenästä,
320. Kuparihin kullittuhun,
Waskipohjahan patahan."
Pata kiehu paukutteli
Täynnä uusia lihoja,
Kokonaista kolme yötä,
325. Saman werran päiwiäki.
Siitä wanha Wäinämöinen,
Kun oli keitto keitettyinä,
Saatu kattilat tulelta,
Waskilaiat walkialta,
330. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
"Minne nyt liitän lintuseni,
Kulettelen kultaseni,
Kuparista kullitusta,
335. Waskipohjasta paasta?"
Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
"Tuohon liitä lintusesi,
Kulettele kultasesi,

340. Kupin kultasen kuwulle,
Wain waskisen waralle,
Petäjäisen pöyän päähän.
Petäjäiset tääll' on pöyät,
Wait pöyällä wasesta,
345. Kupit kullasta siwulla,
Lusikkaiset hopiasta.
Sihen liitä lintusesi,
Kulettele kultasesi,
Simoa sirettämähän,
350. Olosta ottamahan."
Siitä wanha Wäinämöinen
Itse wirkki, noin nimesi:
"Ohtoseni lintuseni,
Mesikämmen kääröseni!
355. Wiel' on matka käyäksesi,
Retki reiahellaksesi.
Lähes nyt kulta kulkemahan,
Rahan armas astumahan,
Kuparista kullitusta,
360. Waskipohjasta paasta,
Wain waskisen waralle,
Kupin kultasen kuwulle
Petäjäisen pöyän päähän."
Siitä wanha Wäinämöinen,
365. Kun oli kupit kukkusilla,
Wait warpalaitehilla,
Itse wirkki, noin nimesi:
"Metsolan metinen muori,
Metsän kultanen kuningas,
370. Tellerwo Tapion neiti,
Metsän piika pikkarainen!
Tule nyt häihin härkösesi,
Pitkäwillasi pitohin.
Nyt on kystä kyllin syöä,
375. Kyllin syöä, kyllin juoa,
Kyllin itsessä piteä,
Kyllin antoa kylälle."
Wäki tuossa noin sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
380. "Miss' on ohto syntynynnä,
Harwakarwa kaswanunna,
Mistä käyty källeröinen,
Saatuna sinisaparo?
Lietkö saanut saunatieltä,
385. Kaiwotieltä kaatanunna?"
Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ei ohto olilla synny,
Eikä riihiruumenilla;
390. Tuoll' on ohto syntynynnä,
Harwakarwa kaswanunna,
Luona kuun, tykönä päiwän,
Otawaisen olkapäillä,
Seitsentähtisen selällä.
395. Ukko kultanen kuningas,
Mies on wanha taiwahinen,
Wisko willasen wesille,
Laski karwan lainehille.
Tuota tuuli tuuwitteli,
400. Ilma lieto liikutteli,
Ween henki heilutteli,
Aalto rannalle ajeli,
Rannalle salon simasen,
Nenähän metisen niemen.
405. Mielikki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka waimo,
Juoksi polwesta merehen,
Wyölapasta lainehesen,
Koppo kuontalon wesiltä,
410. Willat hienot lainehilta.
Liinoissansa liikutteli,
Helmoissansa heilutteli;
Siitä liitti lintusensa,
Kuletteli kultasensa,
415. Hopiaisehen wasuhun,
Kultasehen kätkyehen;
Nostatti kapalonuorat,
Lapsen korkian kapalon,
Oksalle olowimmalle,
420. Lehwälle leweimmälle.
Tuuwitteli tuttuansa,
Liikutteli lempiänsä,

- Kätkyessä kultasessa,
Hihnoissa hopeisissa,
425. Alla kuusen kukkalatwan,
Kukkalatwan, kultalehvän.
Siinä ohtosen sukesi,
Harwakarwan kaswatteli,
Juuressa nyrynärien,
430. Luona karkian karahkan,
Wieressä metisen wiian,
Syämässä salon sinisen.
Wiel' on hampahat haussa,
Kynnet kaikki kaiwoksessa;
435. Mielikki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka waimo,
Läksi hammasta hakuhan,
Kynsiä kyselemähän,
Jokasilta juurikoilta,
440. Kaskikannoilta kowilta,
Mäen keltaköykämiltä,
Kanarwilta kaswawilta.
Honka kaswo kankahalla,
Kuusi kummussa yleni,
445. Hongassa hopiaoksa,
Kuusosessa kultaoksa,
Ne kawo käsin tawotti,
Niistä kynsiä kyhäsi,
Ikeniä istutteli.
450. Tuwan tuomisen rakenti,
Laitti huonehen hawusen,
Käski maata talwikauen,
Asua ajat pahimmat,
Ilman soita soutamatta,
455. Wiitoja witasematta,
Kangasta kapuamatta,
Ahowiertä astumatta.
Sielt' on saatuna hopia,
Kultamme kuletettuna."
460. Wäki nuori noin sanowi,
Wäki wanha wieretteli:
"Mitä tehen metsä mielty,
Kuta tehen korpi kostu,
Ihastu salon isäntä,
465. Taipu ainonen Tapio?
Oliko keihon keksimistä,
Eli ampujan aloa?"
Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
470. "Hywin meiän metsä mielty,
Hywin meiän korpi kostu,
Ihastu salon isäntä,
Taipu ainonen Tapio.
Mielikki metsän emäntä,
475. Tellerwo Tapion waimo,
Heitti kylmille kotinsa,
Asunmaansa autiaksi,
Läksi tietä neuomahan,
Rastia rakentamahan,
480. Tien wierä wiittomahan,
Matkoa opastamahan.
Weisti pilkat pitkin maita,
Rasti waarohin rakoja,
Tuli kullan muuttelohon,
485. Hopian wajehtelohon.
Ei ollut keihon keksimistä,
Eikä ampujan aloa,
Itse wieri wempeleltä,
Horjahti hawun selältä,
490. Puhki kultasen kupunsa,
Halki marjasen mahansa;
Risut rikko rintapänsä,
Hawut watsansa hajotti."
"Ohtoseni ainoseni,
495. Mesikämmen kaunoseni!
Jo nyt on tässä luien luske,
Luien luske, päien pauke,
Kowa hammasten kolina.
Otan nenän oholtani,
500. Wainun tuntemattomaksi;
Otan korwan oholtani,
Korwan kuulemattomaksi;
Otan silmän oholtani,
Silmän näkemättömäksi."
505. Siitä wanha Wäinämöinen

- Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Sen nyt mieheksi sanoisin,
 Urohoksi arweleisin,
 Joka umpiluut lukisi,
 510. Sarjahampahat sanoisi,
 Alla luisten polwiensa,
 Rautasten rusamiensa."
 Itse umpiluut lukewi
 Sarjahampahat sanowi,
 515. Alla luisten polwiensa,
 Rautasten rusamiensa.
 Otta hampahat oholta,
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Ohtonen metsän omena,
 520. Metsän kaunis källeröinen!
 Wiel' on maata käyäksesi,
 Saloa sawotaksesi.
 Lähe nyt kuulu kulkemahan,
 Rahan armas astumahan,
 525. Tästä pienestä pesästä,
 Matalaisesta majasta;
 Tukela on tuwassa olla,
 Läyli lasten lämpimessä.
 Tästä tänne tie menewi,
 530. Rata uusi urkenewi,
 Wasten warwikkomäkeä,
 Kohti wuorta korkiata,
 Petäjähän pienosehen,
 Honkahan hawusatahan;
 535. Hywä siin' on ollaksesi,
 Armas aikaellaksesi;
 Sihen tuuli turwan tuopi,
 Aalto ahwenen ajawi;
 Siwullais on siikasaari,
 540. Luonasi lohiapajas.
 Sano täältä saatuasi,
 Metsolahen mentyäsi:
 Ei siellä pahoin pietty
 Urhoisessa mäessä,
 545. Miehisessä joukkiossa;
 Sima siellä syötettiin,
 Mesi nuori juotettiin,
 Oluet ositettiin."
 Waka wanha Wäinämöinen
 550. Jo tuosta tuli kotihin;
 Wäki nuori noin sanowi,
 Kansa kaunis lausutteli:
 "Minne nyt saatit saalihisi,
 Ehätit erän wähäsi?
 555. Lienet jäälle jättänyttä,
 Uhkuhun upottanunna,
 Eli suohon sortanunna,
 Kankahasen kuiwanunna?"
 Waka wanha Wäinämöinen
 560. Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Oisin jäälle jättänyttä,
 Uhkuhun upottanunna,
 Siinä koirat siirteleisi,
 Linnut liiat peitteleisi;
 565. Oisin suohon sortanunna,
 Kaiwanunna kankahasen,
 Siinä toukat turmeleisi,
 Söisit mustat muurahaiset.
 Empä jäälle jättänyttä,
 570. Uhkuhun upottanunna,
 Enkä suohon sortanunna,
 Kankahasen kaiwanunna;
 Tuonne saatin saalihini,
 Ehätin erän wähäni,
 575. Kultakunnahan kukulle,
 Waskiharjun hartialle;
 Panin puuhun puhtahasen,
 Honkahan hawusatahan,
 Oksille olowimmille,
 580. Lehwille leweimmille,
 Ikenin itähän iskein,
 Silmin luoen luotehesen,
 Kaltoin kaarnapohjasehen;
 En latwahan laskenunna,
 585. Siinä tuuli turmelisi,
 Ahawa pahoin panisi."
 Siitä wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi saatti:

- "Anna toisteki jumala,
 590. Wastaki wakainen luoja
 Näin näissä elettäväksi,
 Toiste laulaeltawaksi
 Näissä häissä pyylypojan,
 Pihlajattaren pioissa,
 595. Tuomettaren juomingissa.
 Anna wastaki jumala,
 Toisteki totinen luoja
 Rastia rakettawiksi,
 Puita pilkoteltawiksi
 600. Urhoisessa wäessä,
 Miehisessä joukkiossa.
 Anna wastaki jumala,
 Toisteki totinen luoja
 Soiwaksi Tapion pillin,
 605. Metsän pillin piukowaksi
 Näillä pienillä pihoilla,
 Kapehille käytäwillä."

Yheksäskolmatta Runo.

Alkaisi mielihywissään kannelta soittaa Wäinämöinen, waan makaapi wielä meren pohjassa kanteleensa. Saapi rautasen harawan, annaksen merta haroamaan, ei keksi kaonnutta soittoa. Kotia tiellä kuulee koiwun itkewän. Kysyttyä, mitä itki, wastaa koiwu pahoja päiwiä itkewänsä ja kertoilee kaiken mielalansa. Kieltää itkemästä Wäinämöinen wielä iloksi huolten muuttuwan. Laatii paikalla kanteleksi, saapi tammesta naulat ja kielet laulawan neien hiuksista. Niin istuu uutta kanteletta soittamaan, eikä ollut, jota soitollansa ei saanut liikutetuksi.

- Waka wanha Wäinämöinen
 Arwelewi aiwossansa:
 "Jo nyt soitanto käwisi,
 Ilon teentä kelpoaisi,
 5. Näillä pienillä pihoilla,
 Kapehilla käytäwillä,
 Waan on kantelo kaonnut,
 Iloni ikäti mennyt;
 Waan on kantelo kaonnut,
 10. Iloni ikäti mennyt,
 Kalasehen kartanohon,
 Lohisehen louhikkohon,
 Ahin hauin haltioille,
 Wellamon ikiwäelle.
 15. Harwon Ahti antanewi,
 Kun on kerran keksinyynnä."
 Waka wanha Wäinämöinen
 Meni sepponsa pajahan,
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 20. "Oi sie seppo Ilmarinen!
 Tao rautanen harawa,
 Warsi waskinen walaos,
 Jolla ma meret haroan
 Laposille aallot lasken,
 25. Saaha harppu hauinluinen,
 Kantele kalanewänen,
 Kalasesta kartanosta,
 Lohisesta louhikosta."
 Se on seppo Ilmarinen,
 30. Takoja iän ikuinen,
 Tako rautasen harawan,
 Warren waskisen wanuwi;
 Tako piit satoa syltä,
 Warren wiittä walmisteli.
 35. Siitä wanha Wäinämöinen
 Otti rautasen harawan,
 Läksi selwille wesille,
 Ulapoille aukeille;
 Harawoipi rannan raiskat,
 40. Ruowon ruusut, kaislan kaikut
 Tukulle meret tukusi,
 Laposille lasketteli.
 Eipä löynnyt, ei tawannut,
 Hauinluista harppuansa,
 45. Iki mennyttä iloa,
 Kaounutta kanteletta.
 Siitä wanha Wäinämöinen
 Jo kohin kotia astu
 Alla päin, pahoilla mielin,
 50. Kaiken kalella kypärin.

- Niin aholla seisotaksen,
Katsелеksen, kuunteleksen,
Kuuli koiwun itkewänsä,
Puun wisan wetistelewän.
55. Kysytteli, lausutteli:
"Mit' itket wihanta koiwu,
Wesalehti wierettelet,
Wyöhyt walkia walitat?
Ei sua sotahan wieä,
60. Ei tahota tappelohon."
Koiwu taiten wastaeli.
Puu wisanen wieretteli:
"Niin ne muutammat sanowi,
Moniahat arwelewi,
65. Eläwän minun ilossa,
Riemussa remuelewan;
Minä hoikka huolissani,
Ikäwissäni ilotsen,
Panen pakkopäiwissäni.
70. Typeryyttä tyhjä itken,
Wajouttani walitan;
Kun olen kowin osaton,
Tuiki waiwanen waraton,
Näillä paikoilla pahoilla,
75. Lakeilla laitumilla.
Useinpa minun polosen,
Usein polon alasen,
Paimenet pahat kesällä
Puhki wiiltäwät pukuni,
80. Halki mahalasen mahani.
Usein minä polonen,
Usein polon alanen,
Näillä paikoilla pahoilla,
Lakehilla laitumilla,
85. Karsitahan kaskipuiksi,
Pinopuiksi pilkutahun,
Kolmasti tänä kesänä,
Tänä suurena suwena,
Miehet allani asuiwat,
90. Kirwestänsä kitkuttiwat,
Mun polosen pään waralle,
Warten kauloa katalan.
Tuota itken tuon ikäni,
Puhki polweni murehin,
95. Kun olen kowin osaton,
Tuiki waiwanen waraton,
Kowan ilman kohtelossa,
Talwen tullessa tukelan.
Jopa aina aikaisin
100. Murhe muowon muuttelawi,
Huoli päätäni panewi,
Kaswot käypi kalweheksi,
Muistellessa mustat päiwät,
Pahat ajat arwellessa.
105. Siitä tuuli tuskat tuopi,
Pakkanen pahimmat päiwät;
Tuuli turkkia tuhuwi,
Lempo lehet leikkoawi,
Jotta aiwan alastonna
110. Palelen pahalla säällä,
Pakkasen pahan käsissä,
Koprissa kowan wihurin."
Sano wanha Wäinämöinen:
"El' itke wihanta koiwu,
115. Wesalehti wierettele,
Wyöhyt walkia walita.
Saan ma itkusi iloksi,
Murehesi muuksi muutan,
Käännän huolesi huwiksi."
120. Siitä wanha Wäinämöinen
Weisti käyreä wisasta,
Koppoa kowasta puusta,
Kanteletta koiwuesta.
Weisteli kesäsen päiwän,
125. Kalkutteli kanteletta,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Saip' on koppa kanteletta,
Emäpuu iloa uutta,
130. Koppa koiwusta lujasta,
Emäpuu wisaperästä.
Siitä wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:

- "Tuoss' on koppa kanteletta,
135. Emäpuu iki iloa,
On koppa kowasta puusta,
Emäpuu wisaperästä;
Mistä naulat saatanehe,
Piättimet perittänehe?"
140. Kaswo tammi tanhualla,
Puu pitkä pihan perällä,
Tammessa tasaset oksat,
Joka oksalla omena,
Omenalla kultapyörä,
145. Kultapyörällä käkönen.
Niin käki kukahtelewi
Wirkaten sanoa wiisi,
Kukahellen kuuennenki.
Kuita suusta kumpuawi,
150. Hopia walahtelewi,
Kultaselle kunnahalle,
Hopeaiselle mäelle.
Siit' on naulat kantelehen,
Piättimet wisaperähän.
155. Waka wanha Wäinämöinen
Siitä noin sanoiksi wirkki:
"Nyt on naulat kantelessa,
Piättimet wisaperässä,
Käen kullan kukkumasta,
160. Hopiaisen huolinnasta;
Wielä uupuwi wähäsen,
Wiittä kieltä kanteloinen;
Mistä kielet saatanehe,
Jouhet jouatettanehe?"
165. Itki immikkö aholla,
Nuori neitonen norolla;
Eipä impi itkenynnä,
Ei warsin ilonnukkana.
Laulo iltansa kuluksi,
170. Auringon alimenoksi,
Miehen toiwossa tulewan,
Sulhon saawan suosiossa.
Waka wanha Wäinämöinen
Kuulewi kujertelewan,
175. Lapsukaisen laulelewan;
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Anna impi hapsiasi,
Neitonen hiuksiasi;
Tuo minulle hiwusta wiisi,
180. Kuusi hastasi kuleta,
Saisin kielet kantelehen,
Äänyet iki ilohon."
Anto impi hapsiansa,
Neitonen hiuksiansa;
185. Antopa hiwusta wiisi,
Kuusi hastansa kuletti.
Siit' on kielet kantelessa,
Äänyet iki ilossa.
Siitä wanha Wäinämöinen
190. Itse rupesi runoilille,
Istuwi ilon teolle,
Kiwiselle portahalle,
Petäjäisen pienan päähän,
Rahin rautasen nenähän.
195. Sowitteli soittoansa,
Laaitteli lauluansa,
Pani soiton soittamahan,
Laski äänen laulamahan.
Jop' on wirkki puu wisanen,
200. Wesalehti leikittäwi,
Kukkuwi käkösen kulta,
Hiwus impyen ilosi.
Sormin soitti Wäinämöinen,
Kielin kanterwo pakasi;
205. Notkot nousi, mäet aleni,
Ylähäiset maat aleni,
Alahaiset maat yleni,
Wuoret waskiset wawahti,
Kaikki kalliots kajatti,
210. Kannot hyppi kankahilla,
Kiwet rannalla rakoili,
Mäellä pelmusi petäjät.
Kuuluwi soria soitto,
Kuulu kuutehen kylähän,
215. Pitäjähän seitsemähän.
Lintuja liki tuhatta

- Lenti luoksi Wäinämöisen,
Luoksi laulajan urohon.
Kotka kun kotona kuuli
220. Sen sulosen Suomen soiton,
Heitti pentunsa pesähän,
Lenti mailta wierahilta,
Kanteletta kuulemahan,
Iloa imehtimähän.
225. Korwen ukko koirinensa
Tanssiwi tasajalassa,
Tehessä isän iloa,
Soitellessa Wäinämöisen.
Siinä wanha Wäinämöinen
230. Kyllä soitteli somasti,
Kajahutti kaunihisti;
Kun han soitteli kotona,
Huonehessa honkasessa,
Niin katot kajahteliwat,
235. Ikkunat ilotteliwat,
Silta soitti sorsanluinen,
Laki kultanen kulisi.
Kun han kulki kuusikossa,
Waelti petäikössä,
240. Kuusoset kumartelihen,
Männyt määllä kääntelihen,
Käpöset keolla wieri,
Hawut juurelle hajosi.
Kun han liikahti lehossa,
245. Lehot leikkiä pitiwät;
Kun han astahti aholle,
Kukat kulkiwat kutuhun,
Wesat nuoret notkahteli.

Kolmekymmenes Runo.

Wäinämöinen ja Joukahainen tapaawat toinen toisensa tiellä. Joukahainen itsensä parempana pitävä ei väistä ja alkaa kaikenlaisia kertoella, josta ymmärtäisi toinenki jo ylemmämman kohanneensa. Wasta wiimmen Joukahaisen maailman alkutoitä muistellessa sanoo Wäinämöinenki tietonsa, itsensä näissä töissä osallisna olleen. Wieläkänä ei heittäwä Joukahainen uhkaa Wäinämöisen laululla woittaa. Tästä syäntyy Wäinämöinen ja laulaa paikalla kainaloista asti maan sisähän Joukahaisen. Jo tuskautuwa Joukahainen rukoilee Wäinämöistä itsiänsä wapahuttamaan luwaten esinnä muita ja wiimmen ainoan sisarensa lunnaaksi. Päästää miehen Wäinämöinen. Joukahainen itkien kotiin, äitillensä kertoo jo sisarensa Wäinämöiselle luwanneen. Ei olewan itkettäwätä, emo, jo kauan toiwoneensakin Wäinämöistä langoksensa.

- Waka wanha Wäinämöinen
Matkojansa mittelewi,
Toinen nuori Joukahainen
Ajoa suhuttelewi.
5. Tulit tiellä wastatusten,
Rahis puuttu rahkehesen,
Aisa aisahan takellu,
Wemmel wempelen nenähän.
Wesi tippu wempelestä,
10. Raswa rahkehen nenästä.
Siinä seiso Wäinämöinen,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Siirry tieltä Joukahainen,
Sie olet nuorempi minua."
15. Se on nuori Joukahainen
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Wähä miehen nuoruesta,
Nuoruesta, wanhuesta,
Kenpä tieolta parempi,
20. Sen on tiellä seisominen;
Kenpä tieolta wähempi,
Sen on tieltä siirtyminen."
Sano wanha Wäinämöinen:
"Kun ollet tieolta enämpi,
25. Sano korwin kuullakseni,
Mitäpä enemmän tieät."
Sano nuori Joukahainen:
"Tieänpä minä jotaki:
Pohjola porolla kynti,
30. Etelä emähewolla,
Takalappi tarwahalla.
Siiall' on siliät pellot,
Tawilla laki tasanen;
Hyw' on hylkehen eleä,

35. Joopi wettä wiereltänsä,
Luotahan lohia syöpi,
Siwultansa siikasias.
Hauki hallalla kutewi,
Suukonna kowalla säällä;
40. Ahwen arka märkähäntä
Sykysyt sywillä uipi,
Kesät kuiwilla kutewi;
Käypi särki säärtä lyöen,
Lohi konstin koipiellen."
45. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Niin mitä enemmän tieät,
Ulommaksi arwaelet?"
Sano nuori Joukahainen:
50. "Tieän siitäki etemmä,
Ulommaksi arwaelen:
Puut pitkät Pisan mäellä,
Hongat Hornan kalliolla.
Paju on puita ensimmäinen,
55. Paju puita, mätäs maita,
Kiiskinen ween kaloja,
Ilman lintuja tiainen,
Kyytöläinen käärmehiä.
Tulen synty taiwosesta,
60. Wuoresta wetosen synty,
Alku rauan ruostehesta."
Waka wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Niin mitä enemmän tieät,
65. Ulommaksi arwaelet?
Sano tarkkoja tosia,
Muisteloita muinosia."
Sano nuori Joukahainen:
"Tieän kuitenkin vähäsen,
70. Muistan ajan muutamankin
Muistan meret kynnetyksi,
Kalahauat kaiwetuksi,
Siweret sywennetyksi,
Sarkajaot sauotuksi,
75. Mäet mullermoitetuksi,
Wuoret luowuksi kokohon,
Ilman pielet pistetyksi,
Taiwon kaaret kannetuksi,
Taiwoset tähytetyksi."
80. Sillon wanha Wäinämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Lapsen tieto, naisen muisti,
Ei ole partasuun urohon.
Omat on meret kyntämäni,
85. Meren kolkot kuokkimani,
Kalahauat kaiwamani,
Siweret sywentämäni,
Sarkajaot sauomani,
Mäet mullermoittamani,
90. Kiwet luomani kokohon;
Olin ma miessä kolmantena
Ilman pieltä pistämässä,
Taiwon kaaria kantamassa,
Taiwoa tähyttämässä."
95. Siinä nuori Joukahainen
Murti suuta, wäänti päätä,
Murti mustoa hawenta,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Tieän wieläki vähäsen,
100. Ulommaksi ymmärtelen;
Tuonne laulan tuhman miehen,
Laulan lastuiksi wesille,
Lumpehiksi lainehille."
Siitä suuttu Wäinämöinen,
105. Siitä suuttu ja häpesi.
Itse loihen laulamahan,
Sai itse sanelemahan;
Ei oo laulut lasten laulut,
Lasten laulut, naisten naurut,
110. Waan on partasuun urohon,
Joit' ei laula kaikki lapset,
Eikä poiat puoletkana,
Kolmannetkana kosiat,
Nykyssä nuorisossa,
115. Polwessa ylenewässä.
Laulo wanha Wäinämöinen,
Järwet läikky, maa järisi,

- Wuoret waskiset wapisi,
 Paaet wahwat paukahteli,
 120. Kiwilinnat liikahteli,
 Tornit maahan torkahteli,
 Portit Pohjolan repesi,
 Ilman kaaret katkieli.
 Laulo nuoren Joukahaisen,
 125. Laulo suohon suoniwöistä,
 Niittuhun nisälihoista,
 Kainaloista kankahasen.
 Laulo koiran Joukahaisen
 Kynsin kylmähän kiwehen,
 130. Hampahin wesihakohon;
 Laulo jousen Joukahaisen
 Kaariksi wesien päälle;
 Laulo nuolet Joukahaisen
 Hawukoiksi kiitäwiksi;
 135. Laulo pystysän kypärin
 Otawaisten olkapäille;
 Laulo haljakan sinisen
 Hattaroiksi taiwahalle;
 Laulo ussakan utusen
 140. Halki taiwahan tähiksi.
 Itse nuori Joukahainen
 Jo on suossa suoniwöistä,
 Niitussa nisälihoista,
 Kainaloista kankahassa.
 145. Se siitä hywin pahastu,
 Toki wiimmen tuskautu,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Oi sie wiisas Wäinämöinen,
 150. Tietäjä iän ikuinen.
 Pyörrytä pyhät sanasi,
 Peräytä lausehesi,
 Päästä tästä pälkähästä,
 Tästä seikasta selitä."
 155. Se on wiisas Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Niin mitä minulle annat,
 Kun pyörrän pyhät sanani,
 Peräytän lauseheni?"
 160. Sano nuori Joukahainen:
 "Ompa mulla kaarta kaksi,
 Toinen tarkka amunnalta,
 Toinen lyömähän riwiä;
 Ota niistä jompikumpi."
 165. Sano wanha Wäinämöinen:
 "Katson ma päälle kaariesi;
 Huolin hurja jousistasi;
 On kaari itselläniki
 Kahta mointa kallehimpi,
 170. Kahta kolmia parempi.
 Ei ole kaaren kantajaa,
 Eikä nuolen noutajaa;
 Mitä annat lunnahaksi?"
 Sano nuori Joukahainen:
 175. "On minull' oritta kaksi,
 Toinen tarkka askelelta,
 Toinen käymähän ripiä;
 Ota niistä jompikumpi,
 Päästä tästä pälkähästä
 180. Tästä seikasta selitä."
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Katson päälle orittesi,
 Suren sukkajalkojasi;
 On ori itselläniki
 185. Kahta kolmia parempi,
 Wiittä kuutta wirkiämpi,
 Jonk' on lampi lautasilla,
 Wesi selwä selkälulla,
 Syö se heinät hettehestä,
 190. Ween pilwestä pitäwi.
 Ei ole oron ottajoa,
 Suwikunnan suitsioa,
 Warsan wiejeä waolle;
 Mitä annat lunnahaksi?"
 195. Sano nuori Joukahainen:
 "On mulla sisar koissa,
 Jok' on warrelta walittu,
 Sekä kaunis kaswannolta;
 Annan ainoan sisaren,
 200. Lainoan emoni lapsen,

- Polwiseksi puolisosoksi,
Wanhan päiwäsi waraksi.
Sie pyörrä pyhät sanasi,
Peräytä lausehesi,
205. Päästä tästä pälkähästä,
Tästä seikasta selitä."
Sillon wanha Wäinämöinen
Pyörrytti pyhät sanansa,
Perähytti lausehensa.
210. Itse nuori Joukahainen,
Alla päin, pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypärin,
Itkeä wetistelewi,
Kotihinsa tullessansa.
215. Isä pääty ikkunassa
Emo aittojen wajoilla.
Emo ennätti kysyä,
Waimo wanha tutkaella:
"Mitä itket poikueni,
220. Waiwan nähtyni walitat?"
Sano nuori Joukahainen:
"Ohoh maammo kantajani,
Oi emo ylentämäni!
Ompa syytä itkiällä,
225. Waiwoja wetistäjällä.
Tuota itken tuon ikäni,
Puhki polweni murehin,
Annon ainoan sisaren,
Lainasin emoni lapsen,
230. Wanhalle Wäinämöiselle,
Ikuiselle tietäjälle.
Annon wanhalle waraksi,
Turwaksi tutisewalle."
Emo kahta kämmentänsä,
235. Hyrehti molempiansa,
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Ellös itke poikueni,
Ei ole itettäwiä;
Tuota toiwoin tuon ikäni,
240. Puhki polweni halasin,
Suwukseni suurta miestä,
Wäwykseni Wäinämöistä,
Laulajoa langokseni."

Yhesneljättä Runo.

Wäinämöinen metsässä, wastan taitannassa tapaa Joukahaisen sisaren. Warottaa tyttöä tästälähin waan hänelle mielimään. Tyttö wesisilmissä kotiin, äitillensä kertoo metsässä Kalewaisen tulleen, häntä itsellensä kaswamaan käskeneen. Emo tyttöänsä kieltää millänsäkään olemasta, aittaan menemään ja siellä parahisin waatteisin pukemaan. Tyttö emonsa silmiltä pihalle, siellä yhä itkee wetistele. Kysywälle emolle mitä yhtäläiseen itki wastaa ennen meren pohjaanki kun wanhalle Wäinämöiselle menewänsä. Niin katosi mereen tytti. Tuli nyt emonki wuoro itkeä; itki jotta kolme kokonaista jokea kyyneleistä kaswo. Waan tytti Wäinämöisen moniaasti onkiessa puuttu kalana onkeen. Wäinämöinen esinnä kyllä ouoksi katsoo, wiimmen luulee loheksi. Ottaa weitsen, alkaa halki leikata, niin kala käsistä luiskahti mereen ja ilmottihen. Pyytää Wäinämöinen wielä toiste tulemaan; ei tullut. Niin Wäinämöinen kylläki murehtii, kun ei älynnyt pitää kauan kaiwattua tyttöä. Wielä unissaki kuwailee jo olewan tytön saamattomassa.

- Sisar nuoren Joukahaisen,
Ainoa emonsa lapsi,
Läksi wastoa metsästä,
Wastan päitä warwikosta.
5. Taitto wastan taatollensa,
Toisen taitto maamollensa,
Kolmatta kohotteleksen
Nuorimmalle weiollensa.
Tuli wanha Wäinämöinen,
10. Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Kaswa tyttö minussa mielin,
Elä muissa nuorisoissa;
Kaswa karioissa somissa,
Weny werkawaattehissa,
15. Kaswa leiwän kannikalla,
Wehnäleiwän wiploisilla."
Neiti itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.
Isä pääty ikkunassa
20. Kirweswartta wuolemassa:
"Mitä itket tytti raukka,

- Tytti raukka, neiti nuori?"
 "Ompa syytä itkiällä,
 Waiwoja wesistäjällä.
25. Sitä itken taattoseni,
 Kirpo risti rinnaltani,
 Kari wyöstäni karisi;
 Rinnalta hopiaristi,
 Kari kulta wyöhyestä."
30. Weljekset weräjän suussa
 Laitioita laatimassa:
 "Mitä itket sisko raukka,
 Sisko raukka, neiti nuori?"
 "Ompa syytä itkiällä,
35. Waiwoja wesistäjällä.
 Sitä itken weikkoraukat,
 Kirpo sormus sormestani,
 Helmet kaulasta helisi;
 Kultasormus sormestani,
40. Kaulasta hopiaihelmet."
 Sisarekset sillan päässä
 Wyötä kullaista kutowat:
 "Mitä itket sisko raukka,
 Sisko raukka, neiti nuori?"
45. "Ompa syytä itkiällä,
 Waiwoja wesistäjällä.
 Sitä itken siskoraukat,
 Kirpo kullat kulmiltani,
 Hopiat hiuoksiltani,
50. Sinilangat silmiltäni,
 Punalangat pääni päältä."
 Emo aitan kynnyksellä
 Woita kirnussa pesewi:
 "Mitä itket tytti raukka,
55. Tytti raukka, neiti nuori?"
 "Ompa syytä itkiällä,
 Waiwoja wesistäjällä.
 Sitä itken maamoseni,
 Läksin wastoa metsästä,
60. Wastan päitä warwikosta;
 Taiton wastan taatolleni,
 Toisen taiton maamolleni,
 Kolmatta kohottelimma
 Nuorimmalle weiolleni.
65. Osmonen norosta nousi,
 Kalewainen kastemailta:
 Kaswa neiti minussa mielin,
 Elä muissa nuorisoissa;
 Kaswa kaiioissa somissa,
70. Weny werkawaattehissa,
 Kaswa leiwän kannikalla,
 Weny leiwän wiplosilla."
 "El' oo neiti milläkänä,
 Emon tuoma tuollakana;
75. Astu aittahan mäellä,
 Kalkuttele kartanolle;
 Kolm' on aittoja mäellä,
 Awaos parahin aitta.
 Syö sie siellä wuosi woita,
80. Tulet muita muolahampi;
 Syö toinen sian lihoa,
 Tulet muita sirkiämpi;
 Kolmas kuore kokkaroita,
 Tulet muita kaunihimpi.
85. Siell' on arkku arkun päällä,
 Lipas lippahan lomassa;
 Awaos parahin arkku,
 Kimahuta kirjokansi,
 Siin' on kuusi kultawyötä,
90. Seitsemän sinihamoista.
 Pane päällesi parainta,
 Komehinta kaulallesi,
 Ripeintä rinnoillesi,
 Warrellesi walkeinta."
95. Meni itkien pihalle,
 Kallotellen kartanolle.
 Illat itki ikkunassa,
 Aamut aitan kynnyksellä,
 Päiwäkauet kartanolla,
100. Kuukauet kujaisten suilla.
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "En minään ennen ollut
 Mustin muita neitosia,

105. Kalpeampi ween kaloja,
Tulin muita mustemmaksi,
Kalpeammaksi kaloja."
Meni emo katsomahan
Kolme yötä oltuansa:
110. "Mitä itket tytti raukka,
Nuorra saatuna walitat?"
"Ompa syytä itkiällä,
Waiwoja walittajalla;
Sitä itken maamoseni,
115. En mä wanhalle menisi,
Ikiwanhalle waraksi,
Turwaksi tutisewalle,
Suojaksi sopun kululle;
Mensisin minä merehen,
120. Alle aawojen sywien,
Sisareksi siikasille,
Weikoksi ween kaloille.
Hyw' ompi meressä olla,
Alla aaltojen asua,
125. Sisarena siikasilla,
Weikkona ween kaloilla;
Siika silmäni pesisi;
Hauki pääni harjoaisi."
Meni aittahan mäellä,
130. Kallotteli kartannolle.
Kolm' on aittoä mäellä,
Aukasi parahan aitan.
Siell' on arkku arkun päällä,
Lipas lippahan lomassa.
135. Aukasi parahan arkun,
Kimahutti kirjokannen;
Löysi kuusi kultawyötä,
Seitsemän sinihamoista.
Pani kullat kulmillensa,
140. Hopiat hiwuksillensa,
Sinilangat silmillensä,
Punalangat päänsä päälle.
Pani päällensä parasta,
Kaulallensa kaunihinta,
145. Ripehintä rinnoillensa,
Warrellensa walkehinta.
Siitä syöstihen merehen,
Alle aawojen sywien,
Sisareksi siikasille,
150. Weikoksi ween kaloille.
Emo aittahan tulewi
Kolme yötä oltuansa:
"Minn' on saanut tytti raukka?
Jo on kuollut tytti raukka;
155. Mennyt lietohon merehen,
Alle aawojen sywien,
Sisareksi siikasille,
Weikoksi ween kaloille.
Sisarena siiat syöpi,
160. Ween kalat weikkonansa."
Siitä emo itkemähän,
Kyynelwierus wieremähän.
Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
165. Ihopäillä itkewillä,
Muheilla muotopäillä,
Wieri poskille polosen.
Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
170. Polosilta poskiltansa,
Ripeille rinnoillensa.
Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Ripehiltä rinnoiltansa,
175. Hienosille helmoillensa.
Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Hienosilta helmoiltansa,
Sulkkusille sukkasille.
180. Wieri kyynel, wieri toinen,
Wieri wetrehet wetensä,
Sulkkusilta sukkasilta,
Kautokengän kantasille.
Wieri kyynel, wieri toinen,
185. Kanto wetrehet wetensä,
Kautokengän kantasilta
Maahan alle jalkojensa.

- Wieri maahan maan hywiksi,
Wetehen ween hywiksi.
190. Niin kaswo jokea kolme
Yhen ihmisen itusta,
Yhen immen kyneleistä.
Kaswawi joka jokehen
Kolme koskea kowoa,
195. Yhen ihmisen itusta,
Yhen immin kyneleistä.
Kaswo kolmin luotoloita
Joka kosken kuohuville;
Kolmin koiwuja yleni
200. Joka luowon partahalle;
Sai siitä käkeä kolme
Koiwuloihin kukkumahan.
Yksi kukku lemmen, lemmen,
Lapselle lemnettömälle,
205. Toinen kukku armon, armon,
Armottomalle emolle,
Kolmas kukku sulhon, sulhon,
Sulhottomalle tytölle.
Siitä wanha Wäinämöinen
210. Oli ongella olia,
Käeksellä käänteliä,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Otti ongen taskustansa,
215. Wäkärauan wäskystänsä;
Ongetteli ongellansa,
Takrallansa tarkotteli.
Wapa waskinen wapisi,
Hopiainen siima sinku,
220. Nuora kultanen kulisi
Jo päivänä muutamena,
Huomenna monikahana,
Kala otti onkehensa,
Tarttu takrarautahansa.
225. Sen weti wenosehensa,
Talu talkapohjahansa.
Katselwi, kääntelwi,
Sanan wirkko, noin nimesi.
"Mi on kummasen kuwannut?"
230. Emp' on tuota tunnekkana.
Siliähk' on siikaseksi,
Kuliahka kuujaseksi,
Haliahka haukiseksi,
Emätön emäkalaksi,
235. Räpylätön hylkeheksi,
Ihala imehnoseksi,
Pääriwaton neitoseksi,
Wyötön Wäinön tyttöseksi,
Korwiton kotiomaksi;
240. Luonnonko lohikalaksi?"
Wyöll' on weitsi Wäinämöisen,
Pää hopia huotrassansa,
Lohi leikkaellaksensa,
Kala palstoin pannaksensa,
245. Satronaisiksi saroiksi,
Lohisiksi lounahiksi,
Paaston ajaksi paloiksi.
Alko lohta leikkaella,
Weitsin wiilteä kaloa;
250. Lohi loiskahti merehen,
Kala kirjo kimmeltihen,
Pohjasta punasen purren,
Emästä eriwenehen.
Äsken päätänsä ylenti,
255. Oikiata olkapäätä,
Wasempia warpahia,
Sormia nimettömiä,
Wihurilla wiiennellä,
Kupehella kuuennellä.
260. Nosti kättä oikiata,
Näytti salkoa wasenta,
Seitsemännellä selällä,
Aallolla yheksännellä.
Sieltä noin sanoiksi wirkki:
265. "Ohoh sinua ukko utran!
Kun et tuntenut piteä
Ween wiimmeistä tytärtä,
Ahin lasta ainokaista,
Wellamon wetistä neittä.
270. En ollut lohi punanen;

- Olin sisar Joukahaisen,
Kuta pyyit kuun ikäsi,
Puhki polwesi halasit.
Enk' ollut minä tulewa
275. Lohi leikkoallaksesi,
Kala wiploin wiilläksesi,
Eli palstoin pannaksesi,
Aamusiksi atrioiksi,
Murkkinaisiksi muruiksi,
280. Lohisiksi lounahiksi,
Paaston ajaksi paloiksi."
Sano wanha Wäinämöinen:
"Miksi sie tulit minulle."
"Olinpa minä tulewa
285. Kainaloiseksi kanaksi,
Ikuseksi istujaksi,
Polwiseksi puolisoiksi.
Tulin wanhalle waraksi,
Turmaksi tutisewalle,
290. Sun sian lewittäjäksi,
Pään alasen laskiaksi,
Pirtin pienen pyyhkiäksi,
Lattian lakasiaksi,
Tulen tuojaksi tupahan,
295. Walkian wirittäjäksi,
Olutkannun kantajaksi,
Atrian asettajaksi."
Sano wanha Wäinämöinen
Alla päin pahoilla mielin:
300. "Oi sie sisar Joukahaisen.
Woi sie tulla toinen kerta."
Ei enää tullukkana,
Itse aaltohin aleni.
Tuonne waipu wastikästä,
305. Ween kalwosta katosi,
Kiwen kirjawan sisähän,
Maksan karwasen malohon.
Siitä wanha Wäinämöinen
Alla päin pahoilla mielin,
310. Kaiken kallella kypärin,
Kotihinsa tullessansa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Ohoh hullu hulluuttani,
Mieleltä wäheyttäni!
315. Olipa minullai mieltä,
Ajatusta annettuna,
Syäntä suurta surwottuua;
Oli ennen aikoinansa,
Waan ei nyt nykysin aion.
320. Nyt on mieli melkiässä,
Ajatukset arwosessa,
Kaikki toimi toisialla.
Jota toiwoin tuon ikäni,
Puhki polweni halasin,
325. Äsken tuli onkeheni,
Tarttu takraraudahani,
Waan en tuntenut piteä,
Ween wiimmeistä tytärtä,
Ahin lasta ainoata,
330. Wellamon wetistä neittä.
Sano nyt Untamo unesi,
Makuhusi maan wenyjä,
Missä Wuojela eläwi,
Neiot Wellamon wenywi."
335. Sano Untamo unensa,
Makuhunsa maan wenyjä:
"Tuolla Ahtola asuwi,
Neiot Wellamon wenywi,
Alla aaltojen sywien,
340. Selässä meren sinisen,
Kirjawan kiwen sisässä,
Maksan karwasen malossa.
Siellä Ahtola asuwi,
Neiot Wellamon wenywi,
345. Pikkusessa pirttisessä,
Kamarissa kaitasessa,
Saan lukkojen takana,
Tuhansin awaimien."

Marjatta kauan neitenä kotona ollut joutuu paimeneen, syöpi kummanlaisen marjan, josta hänelle syntyy poika. Tuoan pappi lasta ristimään, kysyy pappi ku saataisi isättömän pojan tuomariksi. Saahaan wanha Wäinämöinen, tuomitsee poian suohon wietäväksi. Aukasee suunsa kaksiviikkonen lapsi ja pakisee jo wäärin tuominneeksi. Siittä suuttuwa Wäinämöinen jo laulaksen poies eläwien luota, kantelen ainoastansa muistoksi jällelle jättäwä.

- Marjatta koria kuopus
Kaswo koissa korkiassa;
Hirren kynnystä kulutti
Hienosilla helmoillansa,
5. Kamanoa kaksi hirttä
Pätöwillä pääriwoilla,
Siltalauan lattiaa
Kautokengän kantasilla.
Marjatta koria kuopus
10. Aina piikuen pitänyt,
Aina ollut neityenä,
Pantu on lehmän lypsentähän.
Lypsi lehmät leppehesti,
Muut on kaikki lehmät lypsi,
15. Senpä heitti lypsämättä,
Ku oli häirynyt härille.
Marjatta koria kuopus
Aina piikuen pitänyt,
Aina ollut neityenä
20. Oli kirkkohan menewä.
Sai oronen waljahisin,
Puna puikkojen etehen,
Ei istu oron rekehen.
Pantu on tamma waljahisin,
25. Ruskia reen etehen,
Ei istu rekehen tamman,
Jok' oli ollut upehilla.
Pantu on ruuna waljahisin
Puhas puikkojen etehen,
30. Niin istu rekehen ruunan,
Sillä kirkkohan ajawi.
Marjatta koria kuopus
Aina piikuen pitänyt,
Aina ollut neityenä,
35. Päätty karjan paimeneksi,
Läksi lammasten keralle.
Pah' on olla paimenessa,
Tyttölapsen liiatenki;
Mato heinässä matawi,
40. Sisiliskot siuottawi.
Ei mato matanutkana,
Sisilisko siuottanna,
Oli marjanen mäellä,
Punapuola kankahaila.
45. Niin marja mäeltä huuti,
Punapuola kankahalta:
"Tule neiti poimimahan,
Tinarinta riipomahan;
Wyö waski walitsemahan,
50. Ennen kun elona syöpi,
Mato musta muikkoawi."
Marjatta koria kuopus
Meni marjan katsontahan,
Punapuolan poimentahan.
55. Keksi marjasen mäeltä,
Punapuolan kankahalta:
"On marja näkemiähän,
Puola ilmoin luomiahan;
Alahahko maasta syöä,
60. Ylähäkö puuhun nosta."
Tempo kartun kankahalta,
Sillä marjan maahan sorto;
Kirpo marjanen mäelle,
Siitä mäelle seisotaksen.
65. "Nouse marja helmoilleni!"
Nousi marja helmoillensa.
"Nouse marja wyöni päälle!"
Nousi marja wyönsä päälle.
"Nouse marja rinnoilleni!"
70. Nousi marja rinnoillensa.
"Nouse marja huulilleni!"
Nousi marja huulillensa;
Huuliltansa kielellensä,
Kieleltä keruksihinsa,
75. Siitä watsahan walahti.
Marjatta koria kuopus
Siitä tyyty, siitä täyty,

- Siitä paksuksi panihen,
Lihawaksi liittelihen.
80. Kanto kohtua kowoa,
Watsan täyttä waikiata,
Ympäri yheksän kuuta,
Kuuta puolen kymmenettä.
Niin kuulla kymmenennellä
85. Waimon waiwaksi tulewi,
Painuwi pakolliseksi,
Watsan täysi waikiaksi.
Siitä meiän Marjatta
Jo tuossa ajattelewi,
90. Minne mennä, kunne käyä,
Kusta kylpyä kysellä.
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Piltti pieni piikaseni!
Lähe kylpyä kylästä,
95. Saunoa Sariolasta,
Jossa huono hoiwan saisi,
Awun ange tarwitseisi."
Piltti pienin piikojansa,
Paras palkkalaisiansa,
100. Hyvä kielas käskeäkki,
Kepiä kehuttoaki,
Koprin helmansa kokosi,
Käsin kääri waattechensa,
Sekä juoksi, jotta joutu,
105. Ruma Ruotuksen tupahan.
Ruma Ruotus paitulainen
Syöpi, juopi pöyän päässä,
Päässä pöyän paiollahan,
Aiwan aiwinaisillahan.
110. Ruma Ruotuksen emäntä
Lieho sillan liitoksella,
Laaho keskilattialla,
Eläwi hywän tawalla.
Sano Piltti pieni piika:
115. "Läksin kylpyä kylästä,
Saunoa Sariolasta,
Jossa huono hoiwan saisi,
Awun ange tarwitseisi."
Ruma Ruotuksen emäntä
120. Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Kellen kylpyä kyselet,
Kellen aihelet apua?"
Sano piltti pieni piika:
"Kysyn muorille kotona."
125. Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
"Ei kylt kylähän joua;
On kylpy kytömäellä,
Huone hongikkokeolla,
130. Johon portto poiät saapi,
Tuulen lautta lapset luopi."
Piltti pieni piikojansa
Sekä juoksi, jotta joutu,
Sano tuonne tultuansa
135. Luoksi muorinsa kotona:
"Eule kylpyä kylässä,
Saunoa Sariolassa.
Ruma Ruotus paitulainen
Söip' on joip' on pöyän päässä,
140. Päässä pöyän paiollahan,
Aiwan aiwinaisillahan,
Ruma Ruotuksen emäntä
Lieho sillan liitoksella,
Laaho keskilattialla,
145. Eläen hywän tawalla.
Mie sanoin sanalla tuolla:
Läksin kylpyä kylästä,
Saunoa Sariolasta,
Jossa huono hoiwan saisi,
150. Awun ange tarwitseisi.
Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
Kellen kylpyä kyselet,
Kellen aihelet apua?
155. Mie sanoin sanalla tuolla:
Kysyn muorille kotona.
Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan Wirkko, noin nimesi:
Ei kylt kylähän joua;
160. On kyly Kytömäellä,

- Huone hongikkokeolla,
 Johon portto poiat luopi,
 Tuulen lautta lapset saapi."
 Siitä meiän Marjatta
165. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Lähteä minun tulewi,
 Niinkuin muinenki kasakan,
 Eli orjan palkollisen."
 Wiepi watan warjossansa,
170. Lehen lempisuojojassansa,
 Astua taputtelewi
 Huonehesen hongikolle,
 Tallihin Tapiomäelle.
 Niin sano sanalla tuolla,
175. Lausu tuolla lausehella:
 "Henkeäs hyvä hewonen,
 Huokoas wetäjä warsa!
 Watsan kautta waiwalaisen,
 Kylylöyly löyhäytä,
180. Sauna lämpönen lähätä,
 Jotta huono hoiwan saisi,
 Awun ange tarwitseisi."
 Henkäsi hyvä hewonen,
 Huokasi wetäjä warsa,
185. Watsan kautta waiwallisen.
 Min hewonen henkeäwi,
 Se on luotu kylyn löyly,
 Wesi wiskattu wiaton.
 Siitä meiän Marjatta
190. Kylpi kylyn kyllältänsä,
 Watsan löylyn wallaltansa.
 Saip' on tuonne poikuensa
 Heinille kesäteoille,
 Suorajouhen soimen päähän.
195. Siitä meiän Marjatta
 Otta poian polwillensa,
 Lapsen lannepuolellensa.
 Kaswatteli poiuttansa,
 Kullaista omenuttansa,
200. Hopiaista sauoansa,
 Alla seulan seulottawan,
 Alla korwon kannettawan,
 Alla jauhawan kiwosen,
 Alla juoksewan jalaksen.
205. Siitä meiän Marjatalle
 Kaswo poika kaunokainen,
 Ei tietä sukua sillä;
 Iso kutsu Ilmariksi,
 Emo ehtopoiaksehen,
210. Weljet wennon joutioksi,
 Sisaret sotijaloiksi,
 Muu pere nimettömäksi.
 Etsittihin ristiätä,
 Katsottihin kastajata;
215. Tuli pappi ristimähän,
 Wirokannas kastamahan,
 Palwonen pitelemähän.
 Sepä tuon sanoiksi wirkki:
 "Ketä tuohon tuotaisi
220. Tuon on tuhman tuomariksi?"
 Tuotu on wanha Wäinämöinen,
 Tietäjä iän ikuinen.
 Sano wanha Wäinämöinen:
 "Poika suolle wietäöhö,
225. Puulla päähän lyötäöhö,
 Tangolla tapettaoho."
 Puhu poika puolikuinen,
 Kaksiwiikkonen kajahu:
 "Ohoh ukko ulkomainen,
230. Wirokannas Karjalainen!
 Kun olet tuhmin tuominnunna
 Wäärin pitännä lakia."
 Pappi risti ripsahutti,
 Tästä lapsen kapsahutti,
235. Metsolan kuninkahaksi,
 Rahasaaren wartiaksi.
 Siitä suuttu Wäinämöinen,
 Siitä suuttu ja häpesi;
 Laulo kerran wiimmesensä,
240. Laulo waskisen wenehen,
 Laulo ruuhen rautapohjan.
 Laskea karehtelewi,
 Wenehellä waskisella,

- Kuutilla kuparisella,
245. Yläsihin maaemihin,
Alasihin taiwosihin.
Sinne puuttu pursinensa,
Wenehinensä wenähty,
Jätti kantelen jälille,
250. Suomelle ilon ikuisen,
Laulut suuret lapsillensa.

- Herännenkö, heittänenkö,
Luonenko, lopettanenko,
Wai wasta alottanenko?
Wiel' oisi sa'an sanoja,
5. Tuhat wirren tutkelmusta.
Joit' ei laula kaikki lapset,
Ymmärrä yhet urohot,
Eikä waimot warsinkana.
Waan ei koski wuolaskana
10. Laske wettänsä loputen,
Eikä laulaja hywäkän
Laula tyyni wirsiänsä.
Mont' on muutaki muretta,
Paljo huolta huommisesta;
15. Nälkä mulla näin sanowi:
"Suut' elä kullatta kuluta,
Pieksä kieltä penningittä;
Laulajan laki palawi,
Runoin kulkku kuiwettuwi,
20. Waan ei korwat kuuntelian."
Waan kuitenkin, kaikitenki,
Wirren laulon, laulun laitton,
Oksat karsin, tien osasin.
Siitä sinne tie menewi,
25. Rata uusi urkenewi,
Paremmille laulajille,
Taitawammille runoille,
Nuorisossa nousewassa,
Polwessa ylenewässä.

Loppu.

Toisintoja.

Ensimmäinen Runo.

5. Laulaja minä olisin,
Laulaja oletteleisin
Hyvän toiseni keralla,
Parempani kumppalini.
6. Suullinen sanalliseni!
8. Saaumma sanelemahan,
18. Kansassa ylenewässä;
60. Suorin solmun sommelolta.
70. Wähän päivän wietteheksi;
72. Huomeneni huokiaksi.
Taonta on sepolla työtä,
Laulanta laki runolla,
Kukunta kesäkäellä,
Painanta Sinettärillä.
80. Itse wanha Wäinämöinen,
* Isä wanhan Wäinämöisen,
84. Ikäwysty aikohinsa,
Ouostu elämähänsä,
101. Otawainen ottanunna;
117. Tako rautasen orihin
Hiirenkarwasen hewosen,
Tako sarwisen satulan.
127. Hewosella hirwisellä,
Kalahauin karwasella,
Lohen mustan muotosella,
128. Hiirenkarwalla hewolla.
129. Ajo syötyjä ahoja,
Noita Wäinön kankahia,
137. Lappalainen kyyttöselkä
Kanto wiikoista wihoa,
Kauanaikaista karettä
139. Kaukoa katsetta suurta
* Kaukaista ylenkatsetta

- * Kanto kaukaista katsetta
140. Päälle wanhan Wäinämöisen.
141. Walmisti tulisen jousen,
Jalon kaaren kaunisteli
142. Teräskaarisen kaniwi;
143. Kaari rauasta rakettu,
Selk' on waskesta walettu.
155. Wuoli piiliä pinohon,
Kolmisulkia kokohon,
Warret tammesta wanuwi,
Päät tekewi terwaksesta,
* Teki piiliä piwosen,
Kopran nuolia kowia,
157. Sulitteli nuoliansa
* Sulitti tuliset nuolet
160. Warpusen wipusimilla.
168. Taisi jäntehen tawata,
169. Hiuksista Hiien immen,
Karwoista emäkapehen.
* Hännästä ujon upehen,
Hapsista halukapehen.
179. Wuotti illan, wuotti aamun,
Illat istu ikkunassa,
Aamut aitan kynnyksellä,
Päiwät kuunnellen kujassa,
187. Keksi mustasen merellä,
Sinerwöisen lainehilla,
188. Selässä sinisen hirwen,
Selwällä meren selällä,
Ulapalla aukialla.
190. Toki nuolensa tuliset
Korwalla tulisen kosken,
Pyhän wirran pyörtänällä;
211. Ampu kuiten, ei totellut;
213. Min käsi ylentänehe,
215. Min käsi alentanehe,
Sen nuoli ylentäöhön.
217. Ampu nuolen ensimmäisen,
* Ampu kerran nuoliansa,
Meni ylitse merehen;
Ampu toisen nuoliansa,
Meni alatse merehen;
227. Koki kerran kolmannenki,
Jopa wiimmen kohti käypi,
Ampu riuhto Wäinämöisen
Wasemehen kainalohon,
Päähän olka oikiahan,
229. Ampu olkisen orihin,
Hernewartisen hewosen
Alta wanhan Wäinämöisen,
Läpi länkien sioista,
Kautta kainalolihojen.
231. Oikiasta olkapäästä,
Kautti kainalon wasemen.
234. Sormin sortuwi wetehen,
Käsin käänty lainehesen,
* Sortu sormin lainehille,
Kämmenin wesille käänty,
* Sormin suistuwi wetehen,
Kääntywi käsin merehen,
245. Astune kotiahoille,
Saane Wäinön kankahille.
246. Saane Wäinölän saloille.
249. Seulு seitsemän keseä,
253. Meri aaltonen e'essä,
Takanansa taiwas kirkas.
257. Kussa kättänsä kohotti,
260. Sihen niemiä nimesi;
262. Sihen kuopat kaiwaeli;
* Sihen kuoppia kowerti;
264. Lati nuottalaskimia;
* Sihen siiwosi apajat;
269. Purret käypi kauppamiesten.
- 257-269. Mahto luoa tuotoloita,
Saatti saaria sanella,
Salakarit siunaella,
Kalahauat kaswatella.
270. Lenti kokko koilta ilman,
Koilta ilman, alta taiwon,
* Hanhonenpa ilman lintu
Lenteä lehuttelewi,
* Sotkonen on ilman lintu
Etsiwi pesän sioa,

- * Haapana haki peseä,
- Asunmaata arwaeli,
- 272. Tuli Turjan kintahissa,
- Sai Lapin lapukkaissa,
- 274. Lenti kaikki ilman tuulet,
- 279. Pisti polwensa pesäksi,
- 287. Pähän polwen Wäinämöisen.
- 288. Wanu waskesta pesänsä,
- 290. Muniwi munia kolme,
- 297. Kuuli suonien sulawan.
- 298. Liikahutti polwiansa,
- 300. Munat wierey wetehen,
- * Munat wierehty wetehen,
- Lapsukaiset lainehesen,
- 303. Kokko ilmahan yleni.
- * Kotka läksi lentämähän.
- 306. Mi munass' alanen puoli,
- * Munoa alanen puoli
- * Jäälitsän alanen puoli
- 308. Mi munass' ylänen puoli, (K. 306)
- 310. Mi munassa ruskiata,
- Jäälitsässä ruskiata,
- 312. Mi munassa walkiata, (K. 310.)
- 314. Mi munassa luun muruja,
- Jäälitsässä luun muruja

Toinen Runo.

- 4. Petäjäissä pölkyn päänä,
- * Meni männyn säikälennä,
- 10. Jo tunsi tuhun tulewan,
- Hätäpäiwän päälle saawan,
- 15. Jouin puulle pyöriwälle,
- Warwalle wapisewalle,
- 25. Tulehenko teen tupani,
- Wai wetehen saunan salwan.
- 28. Tuli tuiki polttanewi;
- 29. Westän pirttini wetehen,
- Wesi wienewi iäti.
- 30. Siitä tuuli tuuwitteli,
- Ilma lieto liikutteli,
- 33. Tuonne wiepi Wäinämöisen
- Pirun pitkähän perähän,
- 39. Tuolla Pohjolan lahella,
- Kylän kurjan kuuluwilla,
- 44. Tulin mailta tuttawilta,
- Siirryin syntymäσιοilta,
- 46. Jäniksen jälettömälle.
- 50. Kaikki sammakot sanowi,
- 61. Matkoa osaamahan,
- 67. Tuopa musta Pohjan akka,
- Ulappalan umpisilmä
- Nousi aiwan aikaisin,
- 73. Pyyhki pikkupirttisensä,
- Waskilattian lakasi,
- * Pyyhki pikku pirttiänsä,
- Lattiatansa lakasi,
- 74. Lakaeli lattiansa
- Waskisilla warpahilla,
- Luualla hopeisella.
- 76. Luualla tuhatlehillä.
- 79. Wiepi rikkansa pihalle,
- Pellolle perimmäiselle,
- 81. Rikoillansa seisotaksen,
- Siitä korwin kuuntelewi,
- 83. Takimmalla tanhualla,
- Kaijimmalla pientarella.
- Tuosta kuuli kuusialle,
- Tajusi kaheksialle.
- 85. Itku kuuluwi mereltä,
- Poikki joen juorottama.
- * Kuuli miehen itkewäksi,
- Urohon urisewaksi.
- * Ujertawaksi urohon.
- * Urohon ujeltawaksi.
- 89. Tämä on itku Wäinämöisen,
- Urajanta Untamoisen,
- Jouhileuan juorottama.
- * Jouhileuan juorotusta.
- 95. Läksi luota katsomahan,
- Likeltä tähyämähän.
- * Läksi itkua perihin.

99. Kiwen kirjawan siwulla,
Paanen paksun pallehella,
104. Otti miehen kuolemasta,
Urohon katoamasta,
* Nosti wanhan Wäinämöisen,
Wiepi wierahan kotia.
107. Itse istu soutamahan,
* Suoritaksen soutamahan,
109. Kirjokannen kynnykselle.
110. Syötti miehen syöneheksi,
Juotti miehen juoneheksi,
Apatti alanenäksi;
* Syötti miehen syölähäksi,
Juotti miehen juolahaksi;
112. Sano tuonne saatuansa,
Pohjolahan tultuansat
115. Uriset uwantolainen?
Laatisiko mieli miehen
Palata omille maille,
Noille maille ristityille,
Paikoille papillisille?
118. Laatisipa mieli mennä,
Palata omille maille j.n.e.
132. Onpa hyvä ollaksesi,
Armas aikaellaksesi
Pohjan poikajen tuwilla,
Perinteillä pehmeillä,
140. Kultakupista olutta.
152. Minpä annat palkastani,
164. Saatatko takoa sammun,
Kirjokannen kalkutella,
* Kun sa laait uuen sammon,
Kirjokannen kirjottelet,
166. Kahesta karitsan luusta,
Yhestä jywästä otran,
Wielä puolesta sitäi,
* Kolmesta jywästä otran,
* Maiosta mahowan lehmän,
178. Ei oo taattoni takoja,
Eikä seppänä setäni,
Enk' ole opissa ollut,
Seissyt seppojen pajassa;
181. Wielä taitawa takoja;
Ei ole seppää selwempätä,
Takojata tarkempata,
Se on taiwahat takonut,
Ilman kaaret kalkutellut,
185. Eikä pihtien pielmät.
202. Tyttösi lepyttelewi,
Tinarinnat riuoawi.
206. Anto hälle uuen purren,
Wasta terwatun wenehen,
Laulo tuulen tuppurihin,
Ilman raiwohin rakenti,
Työnti wanhan Wäinämöisen
Pimiästä Pohjolasta.
* Anto hälle sirkun siiwet,
Anto leiwon lennättimet;
Niillä wanha Wäinämöinen
Lenteä lehuttelewi,
Pian lenti matkat pitkät,
Wälehen wälit lyhyet
Siitä kylmästä kylästä,
Pimiästä Pohjolasta.

Kolmas Runo.

1. Tuulikki Tapion neiti,
Hoikka Honkelan miniä,
Salo kaarron kaunis waimo
* Katrinar neito kaunis,
Sisar nuoren Joukahaisen
3. Sinisukkahan sireksen,
Kautokenkähän kaniwi.
18. Näki kaaren taiwahalla,
* Näki neien taiwahalla,
Ilmassa ihanan immen,
* Näki pilwen taiwahalla,
Neit' on pitkän pilwen päällä,
24. Wask waipoo waruwi,
Piwossa hopiapirta,
Kultasukkula käessä,

29. Tuletko minulle neiti,
Ikuseksi puoliseksi,
Kainaloiseksi kanaksi?
30. Wieretäte wiereheni!
55. Emmä sulle ennen tullo,
* Tulisin minä sinulle,
Kun sa weistäsit wenosen,
59. Kirwon lyömättä kiwehen,
69. Ei kirwes kiwehen käytä,
Kasa hietra kalliohon.
* Ei kirwes kiwehen kosken,
Eikä kalkkan kalliohon.
* Ei kirwes kiwehen käynyt,
Eikä kalkat kalliohon.
71. Päiwälläpä kolmannella
Hiisi pontta pyörähytti,
Lempo liikutti tereä,
78. Kirwes kimmelti kiwestä,
Kammeltihen kalliosta,
Terä lipsahti liha'an,
* Terä liuskahti liha'an,
81. Hiis sen suonille sowitti,
Lempo luille luiskahutti;
* Lempo liitätti lihoille,
87. Weri pääsi wuotamahan,
Hurme huppellehtamahan.
* Maito maahan juoremahan.
103. Tulewalle tukkimeksi,
Weren tielle telkkimeksi.
105. Weri tulwana tulewi,
Hurme juoksewi jokena,
* Weri tuiskuna tulewi,
113. Ei ollut sitä mätästä,
125. Rekehensä reutoaksen
Wieretäksen korjahansa.
* Rekehensä reutosihen,
Korjahan karentelihen.
130. Korja kultanen kulisi,
Jalas koiwunen kolasi,
* Korja kultanen kulahti,
Hopaiainen pyörä pyöri,
Ratas rautanen hasahti,
131. Ajo tuonne toitalle,
Tuonne kylmähän kylähän;
* Ajo tuonne toistolle,
Tuonne kylmähän kylähän,
Tarkkahan Tapiolahan;
* Ajoa karittewi,
Ajo kymmenen kyleä,
Talo wastahan tulewi,
Ajawi talon pihalle,
Kartanolle kaunihisti;
136. Uron tuskan tuntioa,
Wammojen wakittajoa,
Rauan raannon katsojoo,
Puun jälen puhelioa,
* Weritulwan tukkijoo,
Salpoa werisatehen,
Suonikosken sortajoo?
140. Poika portahan nenässä;
* Paarna pieni pankon päässä;
141. Lapsi warsin wastaeli,
153. Kesimmäistä tietä myöten,
Kesimmäisehen talohon.
165. Ohkoa owen awasi,
173. Ajo tuonne toisialle,
Äärimmäisehen talohon;
Siell' on ukko uunin päällä,
Halliparta harjun alla,
Jok' on tukkinut hywätki,
Jalommatki jaksanunna.
176. Itse noin sanoiksi wirkki:
Oisi akka amuttawa,
Koukkuleuka kolkattawa.
Porohkoiksi poltettawa,
179. Wierimmäistä tietä myöten,
Wierimmäisehen talohon,
189. Tuli ukko ikkunahan,
Puuho ukko pöyän päässä,
Parta laulo, pää järisi:
197. Alta kosket, päältä wirrat,
Kosket kuohujen kohilta,
200. Kapeista kannaksista.

Neljäs Runo.

1. Sano ukko, noin nimesi
Tytöllensä nuorimmalle:
Lämmitä saloa sauna,
Rikenehen riuahuta
Haapasilla halkosilla,
Pienillä pirastehilla;
Kasta kaljalla saranat
Oluella ukset woia,
Jott' ei ulwo suuret ukset,
Eikä wankase saranat.
Wieös wastat warjoissasi,
Lehet hienot helmoissasi;
Niin hauo simanen wasta,
Mesilatwa lauhuttele.
5. Meni saunahan saloa,
Kylin kylpihuonehesen,
Ilman uksen ulwomatta,
Saranan narahtamatta.
9. Reiälle rewennehelle,
Haawalle halennehelle;
20. Laattialle lainehtinna;
Ei ole talossa taassa
Sinun tulwan tukkiata.
27. Ain' on toimi toisialla
Kun on toisessa talossa,
Wäki wäljässä tilassa
Kun on toisen hartioissa.
Sai itse sanelemahan,
Puhkesi puhelemahan:
Sulettun' on suurematki j.n.e.
340. Yheksältä woitialta,
Kaheksalta katsojalta.
346. Ne on polwehen panewi,
Warpahisin walmistawi.
* Niillä woiti Wäinämöisen,
Pahoin tulleen paransi.
392. Kapaloittu kaunihisti,
401. Saipa tulwa tukkiansa,
Suonikoski sortajansa,
Kiiwahasti kiinni otti,
Weri seiso selwäsesti,
403. Tuosta tuli terweheksi,
Kaswo aiwan kaunihiksi,
Ihommaksi entistähän j.n.e.
411. Waka wanha Wäinämöinen,
Kun oli wiimmen wirkistynyt,
Tointunut werituhosta,
Katsahawi taiwahalle j.n.e.
418. Luonnon luojalta lujalta.

Wiies Runo.

14. Noita Wäinölän ahoja,
Kalewalan kangasmaita,
17. Syö syöjä unen näkiä,
26. Laulelee, hyrähtelewi;
32. Halki pilwien hajotti.
34. Laulo näähän kultarinnan,
Kaksi kullaista käkeä
Kuussehen kukkumahan,
Lehwyille lekkumahan,
Laulo oksille orawan.
52. Ompa syytä ollakseni,
Jouwuin maille wierahille
Äkki ouoille owille,
Enkä tiennyt tietä käyä,
Outo matkoja osannut;
Annon seppo Ilmarisen,
Lainasin emoni lapsen
Pimiähän Pohjolahan,
Pohjan pitkähän perähän.
Sano seppo Ilmarinen:
Ellös ollo milläkänä
60. Maan kuulu, ween walio,
64. Saoin markoin maksettawa,
Tuhansin lunastettawa
72. Jopa taianki tajuta,
Ymmärrellä mielalasi;

- Jopa sie minun menetit
 * Tuosta tunnen kielastajan,
 Tajuan walehtelian;
 Jopa sie minun lupasit
80. Paikoille papittomille,
 Maille ristimättömille.
90. Siell' on kuu kumottamassa,
 Siellä oksilla otawa.
 * Kun on näätä kultarinta
 Kultasessa kuusosessa.
99. Nossos puuhun korkialle
 Orawaista ottamahan,
 Nääteä tapoamahan.
110. Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 Oi Ukko ylijumala,
 Tahi taatto taiwahinen,
 Nosta tuuli tuppurihin,
 Ilma raiwohin rakenna;
129. Läpi taiwahan tähitse
130. Tuuli tuopi wierahia
 Tuonne Pohjolan pihalle,
133. Eikä wirka willahännät,
 * Penut oikein osata.
143. Eikä wirka willaseuot.
146. Taiottani, tieottani,
 Ilman innotta isäini,
 Waruksitta wanhempaini
 Tuntemattomain tuwille,
 Käymättömille kylille.
154. Tuota Wäinölän wäwyä,
 Tahi seppo Ilmarista?
158. Olen ma seppo Ilmarinen,
 Tahi taitawa takoja,
 Waan en wäwy Wäinölässä,
 Kasakka Kalewalassa,
 Weli olen wanhan Wäinämöisen,
 Lanko laulajan ikuisen.
170. Sio kullat kulmillesi,
 Sinilangat silmillesi,
 Punalangat pääsi päälle,
 Hopiat hiwuksillesi;
185. Seitsemän sinihametta;
 Wiitiseksen, waatiseksen,
 Waskipantohin paneksen,
 Tinawöihin telkitäksen,
 Tuli aitasta tupahan
 Pukemissa puhtahissa,
 Walkehissa waattehissa
197. Uuwutti unettomaksi,
 * Uuwutti unettomaksi,
 Waiwutti warattomaksi;
204. K. II: 164.
214. Taian ma takoa sammon
220. Jo olen taiwoa takonut,
 * Äsken taiwoa takoissa,
 Ilman kantta kalkuttaissa.
234. Wasaroa warsinkana.
 * Wasarata warrellista.
247. Alasimellen alusta
286. Lyöä lynnähyttelewi,
291. Yöt neittä lepyttelewi,
 Pitelewi pitkähiusta.
293. Saapi sammon walmihiksi,
 Kirjokannen kirjotuksi;
 Ei saa neittä miessytyksi
 Impeä lepytetyksi.
 * Sai sampu takoneheksi,
 Neitonen lunastetuksi.
295. Ei neiti lunastetuksi,
 Hiwus pitkä miessutuksi.
299. Jauho päiwän, jauho toisen,
 Päiwän jauho juotawia,
 Päiwän toisen syötäwiä,
 Kolmannen pieltäwiä.
309. Yheksän sylen sywähän
326. Laatisipa mieli mennä,
 Saaha syntymäsiolle,
 Kotihini kuolemahan.
333. Nousi tuuli tuulemahan,
 Tuuli poies Pohjolasta,
345. Jo mie laain uuen sammon j.n.e.

Kuues Runo.

2. Seki kaunis Kaukomieli
Kulkeaksensa kokesi,
Mennäksensä miettieli,
5. Luotolahan lankohinsa,
Wäinölään anoppihinsa.
* Wuojelahan lankohinsa,
Wäinölään sisarihinsa.
8. Talwen tallikonkaria,
14. Oi emoni kantajani,
Warsin waltawanhempani,
Hae sukkani, saa rätsini,
Hae warwashattarani,
18. Lähen neitiä Pohjolasta,
* Lähen Hiiestä kosihin,
Wuoresta walan tehestä.
26. Lapin uusille tiloille,
Lapin talwitanterille;
69. Saata Saksaksi sanoa.
75. Suan seinähän siwalti,
Liinat lieskahan lewitti;
78. Jos kauko kaonnehekse,
Mies häjy häwinnehekse,
Jo suka werin tulewi,
Harja hurmehin noruwi.
81. Harja hurmehin kuluwi.
* Harja nuorehin noruwi.
* Harja hurmehin huruwi.
182. Sillon lieto Lemminkäinen
Tohti toiseksi ruweta,
Ruohti muuksi muutellate;
Mato rautasna matona,
Kulki kyissä käärmehenä.
183. Sai sisähän salwoksesta,
188. Laki täynnä laulajoita,
205. Kun ei sua koirat hauku,
Eikä wiitsi willaseuot.
216. Itse laululle rupesi,
Töille wirtten työntelihen;
230. Etemmäksi ennätellä,
233. Kuss' ei kuulu karjan kello,
Helkkeä hewosen kello.
246. Kokonansa kokkahongat,
Tywin syösten suuret hongat,
Latwoin laikkapäät petäjät.
260. Siksi en sinua laula,
263. Rinnoillansa riuottelit,
273. Juoksi Pohjolan joelle,

Seitsemäs Runo.

11. Kun sa kylwet kuuman saunan,
Kuuman saunan rautalanan,
Wastan rautasen keralla.
Niin sanowi Lemminkäinen:
Oi Ukko yli jumala j.n.e.
14. Lyylikki lylyjen seppä,
Kapo kalhujen kania,
* Lystikki lylyen seppä,
Kaunis kalhujen tekiä,
* Kaunis Kauppi köyrötyinen,
Warsin weitikkä werewä,
16. Sykysyt lylyä wuoli,
Talwet kalhua kawelti,
* Kesän laati uutta susta,
Talwen kalhua kawerti,
17. Ketti kalhua kewään,
18. Wuoen wuoli sauan wartta,
Toisen sompoa sowitti.
* Talwen sauoa salitti,
* Päiwän laati sauoansa,
20. Saapi sauat walmihiksi,
Sauan warret wuolleheksi,
25. Kahen siiwen siukowata,
Jot' ei näillä yllättäne,
Kaunihisti kannattane,
30. Päätty Hiidet kuulemassa,
Juuttahat tähyämässä;
32. Hiidet hirwiä rakenti,
Juuttahat poroja laati,

33. Juuttahat suki poroja,
* Jalopeuroja sukesi,
* Tewanoita synnytteli,
36. Säät suolta seipähistä,
Selän aiwin aiaksesta,
39. Taljan kuusen koskuesta,
Ruumihin lahosta puusta,
42. Hiidet neuo hirwiänsä,
47. Jalkoa jaloton wilja,
50. Lapin lastutanterille.
54. Ahin aitojen perätse,
Weitikän weräjän suutse;
55. Warsin weitikän weräjän;
56. Potkasi koasta korwan,
58. Kesken keitin keikahutti,
* Selät keitin keiahutti,
* Kesäkeiton keikahutti,
* Keitin korwan keikahutti,
59. Keitot tuhkahan tuherti,
Wellin lietehen lewitti,
62. Waimo nauro, lapset parku,
64. Lapin naiset nauramahan.
65. Itse weitikkä werewä
Heitti rangan karsimatta,
Puun sorian sortamatta,
Kohta päätywi pihalle.
80. Pian suuttu ja wihastu,
81. Solahutti suopetäjän;
86. Toinen makso markan sauua
89. Silmän siitämättömähän,
95. Hiitten hirwen lautaselle,
98. Siwua silittlewi,
101. Lempi tyttösen lewätä,
Tinarinnan riuotella.
109. Lyly lenti pälkähästä,
Kalhu kantapään siasta,
Sana suoweron warasta,
117. Palaneeko, paistuneeko
Lappalaisen ruokokenkä,
Luikanneeko, laikanneeko
Kappalaisen kalhun pohja.
141. Halla-aamuna warahin,
Jott ei ämmät äkkäjäisi,
Koukkuleuat kokkajaisi.
156. Ampujat alakätiset,
Pärenuolet, puuwasamat
Ei ne kauas kannattane,
Ampuwarikit ei yletä.
164. Niin on korwat koirallani,
Kun on suurin lammin lumme.
174. Haukkuani haittoawi,
190. Jott' ei koirani erehy,
Etsien uron ereä
206. Uloppalan ukko wanha,
Ukko wanha umpisilmä
Makasi oman emonsa,
Rinnoillansa riuotteli
Suon selällä, maan nawalla,
Ween liiwan liikkumilla.
Kanto koiran kohussansa,
Maksoissansa maan walion.
214. Tuuli wilttiä kohotti,
Ahawa alaista puolta,
278. Eikä miehet mielusemmat;
302. Aina auttamattuessa,
374. Poikki Pohjolan joesta,
Päällitse tulisen kosken.
461. Sinun on kullat karwasemmat,
Minun on kullat kuulusimmat,
496. Kun sa warsan waljastelet,
Längität jalon hewosen,
Suitsetat punasen ruunan
Wihannalla wainiolla,
Pyhän pellon pientarella.
503. Warsan waljoja kysywi,
Suwikunnan suitsiloita,
519. Waahtileuan warwikolla,
523. Isä ilma, auer taiwo,
534. Jolla warsan waljastatan,
Suitsetan tulisen ruunan.
555. Eikä ankein ajeta.
Enmä siimalla siwalla,
Enkä raipalla rapa'a;

- Jos ma siimalla siwallani
 Silkkisiimalla siwallan,
 Eli raipalla rapa'an,
 Saran syrjällä syseän.
586. Jousetonna, nuoletonna,
 Aiwan ampukaaretonna
587. Yksillä yrityksillä,
590. Läksi joutsenen joruhun,
 Pitkäkaulan katselohon,
 Tuonen mustassa joessa,
 Manalan alanteheessa.
605. Wesikyyt weestä nosti,
 Lapokyyt on lainehista.
607. Läpi syämen maksan kautta,
621. Samolla sarajahansa
 Heitti Tuonelan jokehen,
 Manalan alantehesen.
628. Manalan ikimajoille.

Kaheksas Runo.

15. Lausu orja owen suussa,
 Owen suussa orren alla:
30. Polo poikoa pätöistä;
 * Jo nyt on polo poikoani,
 Sekä loppu Lemminkäistä;
36. Kysy tuolta poikoansa:
 Miss' on poikani polonen,
 Missä lieto Lemminkäinen?
57. Liekkö hukkunut wesillä,
 Tahi kuollut koskiteillä?
80. Etsitähän eksynyttä,
 Kaonnutta kaiwatahan,
 Talwella lylvyn liwulla,
 Kesällä weno kapeilla.
 Etsitähän, eipä löytä,
 Haetahan, ei hawata.
96. Juoksi korwet kontiona,
 Järwet saukkona samosi,
 Lintuna lehot lewiät,
100. Hakiellen hienot heinät,
105. Tie kaunis kawon tekemä!
 * Tahikka kawon tekemä!
109. Emp' on tieä, enkän tunne;
122. Aina eistywi etemmä,
 * Aina eillehen menewi,
125. Tahi kantama kapehen
136. Polwin hyytä hyppimässä,
 Säärin jäätä särkemässä,
 Riitettä repäsemässä.
159. Wirrassa wipajawassa,
 Koskessa kohajawassa,
163. Muu ruumis lahona puuna,
171. Warsi walmista tuhatta.
174. Itse purstoksi panewi
 Leipälapion lewiän,
 Elohurstit siiwiksensä.
 * Aivot siiwiksi sitowi,
 Purstoksi pitkän petäjän.
178. Sa'an salmen loitommaksi.
186. Paista päiwä hemesestä,
 Toinen kimmosti kimota,
203. Wanhat sauwojen warahan,
225. Paljo muita muskuloita,
233. Tästä poikasen rakenti,
235. Sano lieto Lemminkäinen:
243. Työnti Tuonelan jokehen,
 Manalan alantehesen,
 Meni koskessa kolisten,
 Myötäwirrassa wilisten,
 Siellä turskaksi tulewi,
 Waipuwi walaskalaksi,
 Ruotsi syöpi ruokinansa,
 Herrat herkkuihana hywinä,
 Pappilat parahinansa.
248. Ei saattant sanoille panna,
 Eikä wirsille weteä.
256. Taiwan tähtien takoa;
266. Läpi taiwahan lähitse;
280. Sanowi sanalla tuolla:
 Oi Ukko ylijumala!
 Tee on terwe Lemminkäinen,

- Äitisen emoni lapsi,
288. Jopa sai sanalliseksi,
Taisi wirsille weteä.
* Ja saatti sanoille panna.

Yheksäs Runo.

2. Weisti wuorella wenettä,
Kalkutteli kalliolla
Kesken jäänyttä wenettä,
Purtta puolin puuttunutta;
24. Siitä saapi pohjapuuta,
28. Laulo päivän, laian puutti,
Laulo toisen, toisen puutti,
30. Kolmannen perikokalla,
Hankoja hawinnehissa,
Keulakaarta kääteessähän.
36. Peräjuuren jatkoksessa,
Kokkien kohentimilla.
* Perälaiian liitännässä,
Wene konnan kokkapuussa.
43. Niin sano sanalla tuolla:
Tuolta saan sa'an sanoja,
Tuhat wirren tutkelmoita,
Joutsenen kynän nenästä,
Aina allin kielen alta.
52. Tappo parwen pääskylöitä,
Joutsenia pitkän juonen,
Lauman hanhia hajotti,
(Hajotteli hanhikarjan)
Ei saanut sanoa yhtä.
66. Sai sieltä sata sanoa,
Ne kaikki awuttomia.
75. Astu tietä, astelewi
Tuolle Tuonelan joelle.
79. Sittä huuti huiahutti,
Wihellytti wiuahutti
82. Lapsi Kalman karpasoa,
93. Muun surman murottamatta.
* Muun surman musertamatta.
99. Jo tunnen walehtelian,
Ymmärtelen kielastajan;
* Tuosta tunnen kielastajan,
Tajuan walehtelian;
102. Tuoni suusta tupruaisi,
108. Rauta on mun manalle saanut,
Teräs tuonut Tuonelahan.
117. Hurmehin norahteleisi.
128. Tulin turkkisi palaisi,
* Tuli turkissa palaisi,
Walkiainen waattehissa.
Ei sillä wenettä saaha,
Tuoa purtta Tuonelasta.
139. Wesin helmasi waluisi,
* Wesin waattehet waluisi,
Waahtena walahteleisi.
* Wesi waatteista waluisi,
Helmoista herahhteleisi.
* Waahti parrasta waluisi,
151. Jo wainen walehtelinki,
Täytywi tosin sanoa:
172. Tuonen tyttäret toruwat,
Lapset Kalman kalkuttawat:
Ei täältä wenehet joua,
Eikä suorru soutajamme.
Sillon wanha Wäinämöinen
Tohti toisiksi ruweta,
Ruohti muuksi muutellate,
Kiwenä wetehe wieri,
Sarana saraikkohon.
Tuonen tyttöset toruwat,
Tinarinnat riitelewät:
Äiä on tänne tullehia,
Waan wähän palannehia;
On meillä kotona tytti,
Rautalangan ketreäjä;
On meillä kotona poika,
Waskiwerkkojen kutoja
Tuohon Tuonelan jokehen,
Manalan alusmajahan,
Ettet pääse päiwinäsi,
Selwiä sinä ikänä.

178. Satasormi Tuonen tyttö,
 * Tuonen tyttö rautasormi,
 Rautasormi, rautanäppi,
 182. Keträsi sykyksen nuotan,
 184. Kiwen kirjawan siwulla,
 Paaen paksun palliolla.
 * Korwalla tulisen kosken,
 Pyhän wirran pyörteheessä.
 186. Tuonen poika rautasormi,
 Rautasormi, rautanäppi,
 Jok' oli kuollehen näkönen,
 Kaonnehen karwallinen,
 Jo kuto sykyksen nuotan,
 207. Sanan wirkko, noin nimesi:
 Täm' ei mies Manalle joua,
 Tukkapitkä Tuonelahan;
 Mato joutaoon Manalle,
 Lyhyttukka Tuonelahan,
 Ilman tauin tappamatta,
 Oman surman ottamatta,
 Muun surman musertamatta.
 209. Meni mustana matona,
 214. Mateli matona werkot,

Kymmenes Runo.

12. Suussa Anterwo Wipusen,
 * Suussa Angerwo Wipusen,
 15. Hempu heiluteltawata,
 16. Neki matkoja pahoja;
 18. Naisen neulojen neniä;
 20. Miehen miekkojen teriä;
 25. Kuni muinosen musikan
 Eli kurjan palkollisen.
 30. Ohoh taitawa takoja!
 35. Lai syämehen teräkset,
 Pane päälle meltorauta;
 39. Watsasta Wironi wanhan,
 43. Kauan kalkkisi kaonnut,
 * Kauan Antero kaonnut,
 50. Juoksi juonen ensimmäisen
 * Juoksi juonen heikutteli
 52. Astu toisen tolkutteli
 54. Kolmannenki kelkytteli
 58. Kauan lehossa lewännyt;
 (Lewossa, liewossa, mannussa)
 59. Kaswo suusta kaunis ruoho,
 Kielestä helewä heinän
 Wenehaapa hampahista,
 Leuoilta lewiä leppä,
 Niskasta niherwä kuusi,
 (Kulmista kumia kuusi),
 Päältä pensii petäjä.
 71. Wenehaawat hampahilta,
 Otsasta orawikuuset,
 Päältä pensiat petäjät.
 * Jaloilta jalon petäjän.
 74. Syösti rautasen korenonn,
 Pisti pään teräksisimmän.
 89. Torkahti jalansa toisen,
 Waapahti wasempuensa
 Suuhun Antero Wipusen,
 90. Mahtipontisen powehen;
 103. Lyöä helkähyttelewi,
 110. Jo sit' on jotaki syöty,
 112. En ole syönyt taan näöstä;
 115. Rauan karstat karkelewi
 416. Emmo Wäinölän wasikka,
 Ulappalan umpisilmä
 Eli kantus Kalewalassa,
 Jotta helpon heittäsimmä,
 Muunne muuttaisin majani.
 421. Lähen konna koukuistasi,
 Maksoistasi maan wenyjä,
 Kun sanot sa'an sanoja,
 Tuhat wirren tutkelmusta.
 444. Ennen eukon neuomia,
 Kehrawartta kiertessänsä,
 Wäätessänsä wärttinätä.
 Laulo muitaki sanoja,
 Otetuitansa omia,
 Tiepuolista tempomia,

Kanarwoista katkomia,
Risukoista riipomia,
Wesoista wetelemiä.

Yhestoista Runo.

7. Rakenteli laiwojansa,
Kun kuki sukimojansa,
Itse ilmoim luomiansa,
Laulo wenosen wesille,
Laulo päälle purjehia.
13. Karahkoita kankahalla,
18. Somerta sirottamahan
Wenehellä waskisella,
Melan koukkupään nojassa,
24. Satalaita lainehtiwi,
27. Kawe ilman kaunis impi,
29. Aina poukkujen pesiä,
Räpähien räimittäjä,
* Aina sotkulla asuwa,
Waattehia walkasia,
(Räpäleitä räiskyttäjä),
Rannalla meryttä wasten,
Wasten merta hiuennutta.
* Laisen laiturin nenässä,
Siwulla sinisen sillan,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.
Sepä kuuli kuusoalta,
Kaheksaltaki karehti.
36. Kahen puolin kaikki paikat,
42. Kun sa ollet hanhikari,
45. N. s. l. lewitö (lewiös, lewiä),
47. Kun lienet kalanen kari (kare)
50. N. s. u. ureu (uretu),
52. Kun ollet kiwinen kari,
55. W. p. wetele (wetelös, wetäköö),
57. Kun ollet isoni pursi
Eli weioni wenonen,
59. Niin kohin kotihin kännys,
61. Kylin muita walkamoita.
68. Niin sä lähene lähemmä,
* Niin perin kotia käännys,
74. Jo kohin kotia käänty,
Perin muille walkamoille,
* Ja perin kotia käänty,
Kohin muita walkamoita,
81. Kysytteli, lausutteli:
83. Suorihet suwannon sulho,
* Urkenit uwentolainen,
* Ulkosit uwantolainen,
86. Läksin kuujan kuullantahan.
Lohen suuren pyyäntähän,
94. Muin ennen minun isoni,
Toisin waltawanhempani,
96. Läksi lohta kuultamahan,
93. Oli werkkaja wenonen,
Laiwan täysi laskimia,
Pian täysi tarpomia,
106. Läksin joutsenen joruhun,
Pitkäkaulan katselohon,
* Läksin sorsien hakuhun,
107. Satasiipien samohon,
123. Hywä koira kahlehisssa,
124. Koira kierti rannan kierät,
* Rakki rantoja samosi,
129. Tule neiti purteheni,
Weäte wenoseheni,
138. Wenosi wesien wieä,
144. Ja wainen walehtelinki,
Joutawia juoruelin;
Läksin neittä Pohjolasta,
Impeä Imantolasta;
Kun on neiti Pohjolassa,
Impi kylmässä kylässä,
Kiitti puoli Pohjan maata;
Lihan läpi luu näkywi,
Läpi luun yin näkywi.
154. Kun tunsi toet sanomat,
158. Noita tuuli tuuwitteli,
Ilman lieto liikutteli
Rannalla meryttä wasten,

- Wasten mertta hiuennetta.
160. Pian juoksi matkan pitkän,
Wälehen wälin lyhyen.
(Wälehen wälit samosi).
164. Ohoh seppo weikkoseni,
163. Kolmet korwaskoltuskaiset,
* Kolmet korwarenkahaiset,
173. Talwen talliorittasi,
Syli syttä hartioilla,
Waaksa muulla wartalolla,
Kyynärä kywentä päässä,
Kortteli kowa nokea.
176. Otetahan sun omasi;
* Otetahan ostettusi;
180. Vuosin kaksin kaupittusi,
Kolmin vuosin kosjottusi;
190. Wasara waju käestä,
192. Kulta kiehu kattilassa,
Kulta tuhkahan tuhertu,
Lietehen hyvät hopiat,
202. Jolla (josta) p. pesemme,
Pulmonen puhastelemme,
211. Puuhusilla pikkusilla,
212. Kanto wettä kaiwosesta,
* Kanto wettä kauhasella,
Wettä tiiskillä tiputti,
215. Lempiwastan liehautti,
216. Lati pikkusen poroa,
Lipiäistä liuotteli,
Yhen kynnen mustukaista,
Kynnen mustan (päällä) seisowaista.
222. Sa'an lukkoja takowi,
Tuhannen awaimia,
225. Yhen kalan kiehuessa.
226. Siitä peipponen peseksen,
Maan walio walckoaksen,
Suoriksen suwannon sulho.
(Sueksen urosten sulho).
230. Saipa kaswot kaunihiksi,
Puhkesi punaweriksi,
Tuli tuntemattomaksi.
240. Tuoppi kauhtana kaponen
242. Wyöhyt kullan karwallinen
244. Saaos saapka sen näkönen,
* Saa saapka soasta saatu,
Tuhannesta tukku tuotu;
Pane warsa waljahisin,
Puna puikkojen etehen.
256. Laski helmillä hewoista,
* Laski wirkkua witsalla,
Läksi wirkku winkumahan.
265. Linnan lusku luukutteli,
Perän peltohon sysäten,
Hännän maahan torkutellen;
266. Sano Pohjolan emäntä:
Oi on piika pikkarainen,
Kylän paras palkkalainen,
Käyppä, joua katsomahan,
270. Käwi tyttö katsomahan,
Waajon päähän päästyähän,
Itse noin sanoiksi wirkki:
Tules maammo katsomahan,
Ajetahan kirjokorjin j.n.e.
288. Käyös renki katsomahan.
297. Maan walio waikutteli,
299. Hännän maahan torjutellen.
301. Ei halli wiatta hauku,
Peni syyttä syyhättele,
310. Jo taisi pian tajuta,
Jo ylenki ymmärrellä,
317. Ulkopuolen uuhen lahta.
334. Nenätse utusen niemen,
Päitse saaren terhenisen,
339. Ku soutaa punawenehin,
* Ku soutaa punasin pursin,
Perätse utusen niemen,
Taatse saaren terhenisen,
340. Punasella purjehtiwi,
344. Saapi purrella eloa,
* Saapi sammulla eloa,
* Alus on täynnä aartehia.
349. Wanha neuossa warakas,
Nuori työssä nopsahampi.

351. Niin neiti paremmin tiesi,
 Asiansa arwaeli,
 Sanowi sanalla tuolla:
 Ei oo neiti antaminen,
 Tahi tyttö työntäminen
 Korjahan joka kosian,
 Joka miehen mieltä myöten.
354. Ei neittä rahoilla saaha,
 Eikä kullalla kosita,
362. Siitä tultihin tupahan.
 Kysy Pohjolan emäntä:
 Mitä wierahat sanowi?
 Tuop' on wiisas Wäinämöinen
 Itse eillä ennättäwi:
 Läksin neittä kosjomahan.
- * Lauulo lapsi lattialta,
 Imewäinen istumalta:
 Pois pojat, ulos urohot,
 Pihalle pisimmät miehet
 Rinnuksia riisumahan,
 Rahkehia raastamahan.
382. Wanhoa en warsinkana.

Kahestoista Runo

12. Lempo wasta wakoeli,
 31. Pani kytä kytkeyhen,
 Kääreisin käärmehiä,
 Rautasihin renkasihin,
 Witjohin teräksisihin,
 43. Panet karhut kahleisin,
 45. Tappo tammät tanhuilta.
 * Kaato tammät kankahilla.
53. Karhut rautakahleisin,
 65. Kun saat Pohjolan joesta
 Hauin hirmuhampahisen,
 Kalan suuren miesten syöjän
 Anopille antehiksi.
74. Pahoin huoliksi panihen
 Ilmariselle sepolle,
 Takojalle tarkimmalle;
 Tohti toisiksi ruweta,
 Ruohti muuksi muutellate,
 Laati kokon kopristansa,
 Itsestensä iskulinnun;
 * Ottawi kokolta koprat,
 Linnulta lihan pitimet,
 Hawukalta haarottimet;
96. Selkä seitsentä wenettä.
 * Selkä syltä seitsemättä.
98. Kohotellen ilman koira,
 141. Jo kokko kohotteleksen,
 142. Ween wenkalen wetäsi,
 145. Niin nosti kynime kokko,
 Nosti suuren suomuhauin,
 Kohotteli korkialle,
151. Pitkän pilwen laian päälle,
 Ylähäksi taiwahalle;
153. Siinä riipo rintapäitä,
 Siinä maisteli makua,
 Ruuatt' on korwa kilpiäwi,
 Watsan warsin halki laski.
154. Taiwan kannet kallistihen,
 162. Ei tunnu wesi weelle
 Hauin suuren suomuloista,
 Eikä tunnu maa maalle
 Linnun liian lentimiltä.
176. Tulkohon ikuinen tuoli,
 Istunpölkky polwuhinen
183. Joko neiti annetahan,
 Tytty täältä työnnetähän?
192. Kun söit koira saalihisi,
 198. Kokki suolansa kokewi,
 Makiansa maistelewi.
 * Kokki ruokansa kokewi,
200. Saanni Tuonelan joesta,
 207. Paniaksi päänaluen,
 Jalkoien jaksajaksi.
 Sillon Pohjolan emäntä
 Anto oman tyttärensä
 Ilmariselle sepolle,
 Takojalle tarkimmalle,

- Sanan Wirkko noin nimesi:
Mistä tiesit teutamoinen j.n.e.
220. Sillon seppo Ilmarinen
Itse tuon sanoiksi Wirkki:
Siitä tiesin teutamoinen j.n.e.
221. Lapsi pieni lausutteli:
225. Kuulu kullalta metsältä,
Hopehelta hongikolta;
Ei sen koirat koissa maattu,
Pennut pehkussa lewätty,
Haukku koirat korkiasti,
Sinisen salon sisässä,
Korwen kuulusan koissa.
225. Hopehilta lainehilla,
* Lakehilta lainehilta,
229. Saksan salmilta sywillä,
Ulapoilta aukeilta.
* Wienan päälliltä wesiltä.
242. Aikawihkon antajoa,
* Tulewata tuttuansa,
Kuuluwaista kultoansa.
247. Kuuli kukon laulawaksi,
250. Niinp' on suihki sukkulainen,
Kun kärppä kiwen raossa,
Niinpä piuhko pirran pii'it,
Kun tikka puun kupeessa,
Niinpä käänty käärilauta,
Kun orawa oksapuussa.
260. Laatikaame pieni pirtti,
270. Hyw' on heponen salata,
* Parempi hepo salata,
270. Toiset runot kertovat Wäinämöisen mainitut työt
tehneen ja neien perinneen, waan Ilmarisen
itsellensä kullasta takoneen.

Kolmastoista Runo.

1. Päiwilä pitoja laati,
* Pohjola pitoja laati,
Sariola juominkia,
13. Hämeessä härkä synty,
* Kaswo härkä Kainuhussa,
* Kaswo härkä kaunihisti,
Liho mulli liiotenki,
17. Keski lehmojen wasoja,
Häntä torkku Torniossa,
Pää pääty Kalewalassa,
Jalan astu Aunuksessa,
Jalan toisen Torniossa,
22. Neljäs laajassa Lapissa;
Söi se heinät hettehistä,
Selkä pilwiä siwupi.
23. Päiwäkauen pääsky lenti.
25. Kuukauen orawa juoksi
26. Härän selkäluuta myöten
* Härän häntäluuta myöten,
Hätäsesti päähän pääsi;
Kesän kärppä kääntelihen
Yhen kytkyen siällä.
32. Sonnin maahan sortajata,
* Sonnin suuren tappajata,
34. Kauhiasta Karjalasta,
41. Wirokannas kaatamahan;
43. Mustat silmät muljauttti,
45. Palwanen pajuille pääsi,
Wirokannas witsasille.
55. Siitä meni toisen kerran,
Ukko hammasta hiowi,
Ruhto niskahan rutosti,
Sorti sonnin polwillehen j.n.e.
63. Mies nuori merestä nousi,
71. Part' on rinnoilla eessä,
78. Sonni kaunis kaatajansa.
81. Wäänti härän polwillehen,
Siitä käänti kyllellehen,
Kyllellehen, selällehen.
(Tuosta työnti selällehen).
83. Saipa siitä saalihiksi.
84. Wähä on saatu saalihiksi.
88. Kuuta kuusi leiwiskätä,
92. Pani otraista olutta

- Puisen uuen uurtehesen;
 Ku on kanto kauhasilla,
 Ku on tiiskinä tiputti,
 Se on kaunis Kaukomieli,
 Hänpä määrillä mäkäsi,
 Hänpä kanto kaksin määrin
 Omiansa otriansa.
99. Niin huhu humala puusta,
 * Huhusi humala puusta,
100. Wesi kaiwosta syvästä,
 * Wesi Juortanin joesta,
103. Millon yhtehen yhyymä!
112. Talwi pantihin olutta,
121. Kaiwahtawi ulkokansa,
128. Pieni ois soan sawuksi,
 129. Suuri keittowalkiaksi.
 * Suuri paimenen paloksi.
130. Pantihin olutta talwi;
 135. Kolmesta jywästä otran,
 Kahesta humalan päästä.
143. Kawon kaljan käyttimeksi.
148. Mitä tuosta syntynehe,
 Kun olisi henki saatu.
157. Hywän muorin hyppysissä?
160. Osmotar oluen seppä,
 Kapo kaljojen tekiä
 Hiertelee, hykertelewi,
 Hiero kaksin kämmensä,
 Hykerti käsin molemmin;
 * Hiero kahta kämmentänsä,
 Hykerti molempiansa,
 Reisillähän reikutteli;
 Hiero walkian orawan.
164. Sano tuon on saatuansa:
 Orawani wästäkäinen,
 Puun puria puhtukainen!
 (Kummun kukka kultaseni!)
172. Mäki poikki, toinen pitkin,
 Kolmansi wähän witahan;
 * Salo poikki, toinen pitkin,
 * Siell' on kolme korpikuusta,
 Neljä puuta petäjäistä;
 Nouse kuusehen norolla,
 Petäjääsen kankahalla,
176. Katkoos käpyä kolme,
 Päitä lehwän leikkaellos,
 * Tuo kypönen tullessasi,
 * Käpy hiero kynsihisi,
 Kääriös kypälehesi,
182. Pian juoksi matka joutu,
 Wäleä wälit samosi,
194. Otti kuusesta käpyjä,
 Petäjästä helpehiä,
 Ne kanto kawon kätehen,
 Wei olalle Osmattaren.
201. Kapo kaato kaljahansa,
 202. Eipä nouse nuorten juoma,
 Ylene kawesten kalja.
 * Ei kaswa kawetten kalja,
 Eikä juokse miesten juoma.
203. Eikä kalja käyöksensä.
 * Juoma nuorten nostoksensa.
227. Orpolastansa opetti:
232. Joki poikki, toinen pitkin,
 Kolmansi wähän witahan,
 Pohjon Peltojen perille,
234. Jossa tammat tappelewat,
 Orihit tasan panewat;
 (Tasan ottawat orihit,)
236. Rautasella kalliolla,
 Wuorella teräksisellä,
 * Koprin hiiwoa kokoa,
241. Rinta kulta riehätellä;
252. Walu kuona konnan suusta,
 Kino ilkiän kiasta,
 * Waahti juoksi warsan suusta,
 Kuona otsasta orihin,
 * Juoksi kuona tamman suusta,
 Waahti leuoilta orihin,
266. Waka wanha Wäinämöinen
 Warsin päätänsä kohotti,
 Keksi mustasen merellä,
 Sinerwöisen lainehilla.

- Siellä kyyt olutta juovat,
Maot hierrettä wetävät;
Sen tähän emäntä rukka
Wähemmin olutta saapi,
Kun on kyyt olosen juovat,
Maot wiertehen wetävät.
290. Meri poikki, toinen pitkin,
Kolmansi wähän witahan,
292. Tuurin uutehen tupahan,
Palwosen laettomahan.
* Tuirin uutehen tupahan.
310. Siwull' on simanen heinä,
Mesiheinä helmoissansa,
* Ompa neien pääriwoilla,
Ompa heinä kolmisyryjä,
311. Wyöllänsä simanen heinä,
319. Kanto mettä kaulassansa,
Mettä kaulansa rajassa,
325. Yleni kawetten kalja,
328. Tahto taari tyyräellä,
Kahi kultanen kuhata.
336. Tapin waskisen taaksi,
341. Laulajani laitteleisi,
* Laulajani lainehtisi,
349. Muu kala karehtiaksi,
* Muu kala murehtiaksi,
351. Kalassa karehtiata,
358. Susi poika Loiramoisen
Sep' on laululle rupesi,
Töille wirtten työntelihen;
Ei suessa laulajata,
- 359 1/2. Kaswawa karehtiaksi,
361. Kalsussa karehtiata,
363. Kielen kanta kammeltunna.
* Kieli suuhun kimmeltynnä.
363. Kun ei jouwu juojoani,
Juojoani, syöjööni,
Kun et laita laulajata,
Katsone karehtiata,
372. Katkon päältä wannekaaret,
Ulos tappini lähetän.
376. Päiwiläp' on ilman ukko,
382. Rammatki, rekirujotki,
Sokiatki, waiwasetki,
390. Kauko on kaikitse torasa,
Weitikkä werien luona.
* Se on weitikkä werewä,
Se on kaikitse torasa.
394. En tunne Ahin kotia,
Enkä Kaukon kartanoa,
Miss' on weitikkä werewä,
Kussa kaunis Kaukomieli?
402. Lemmen on lahen perällä,
404. Silmä kiero, toinen karsas,
Leuka pitkä, suu lewiä,
416. Maisin köyhiä kuletti,
419. Eipä kutsunt Kaukomieltä,
Tahi lieto Lemminkäistä.

Neljästoista Runo

1. Pääsi Päiwilä pitohin,
Hywä joukko juominkihin.
4. Kumu kuuluwi kujalta,
Iso rannalta ratsina.
11. Toiwoin tuulen tuntewaksi,
13. Meren rannan roiskawaksi,
15. Eipä tuuli tuullutkana,
Pino pysty wierrytkänä,
Meren ranta roiskahtanna,
Someret karehtinunna;
20. Wäki tulewi tuhansin,
Saoin kaksin käänteleksen.
* Wäki tulewi tukulla
Saksan salmilta sywiltä,
Wienan päällistä wesiltä,
Ulapoilta aukeilta.
24. Hywän rahwahan rajassa.
26. Tuntuwi wäwy wäestä:
* Tuntuwi wäwy tulewa:
29. Tantsiwalla kaprehella,
Lentäwällä liepehellä.

37. Ja wäwy pihalle saapi,
 45. Rinnuksia riistomahan.
 * Rinnuksia riipomahan,
 Laskemaan wäwyn oroa.
51. Kylän naiset kyyhkyläiset!
 * Ohoh piika pikkarainen,
 Kylän palkattu kasakka!
 (Kylän pantu palkkalainen.)
57. Wiekööte wäwyn oronen
 Piehtaroille pehmeille,
 Tasaselle tanterelle,
 Kultaselle kuomikolle,
67. Waskisesta wakkasesta,
 * Waskisesta kaasiesta,
 Pyhäsestä pyörtehestä,
 Kussa kala kultanen kutewi,
 Maimat maalle pilkehtäwi.
70. Alta helpiän petäjän.
 72. Pestyin otrin, lestyin lehwin,
 * Lestyin otrin, pestyin kakroin,
77. Takaselle tanhualle,
 * Tanhuoon takimmaisehen,
 * Takasehen tanhuohon,
 Ylimmäisen soimen päähän,
81. Siiwootes wäwyn oronen
 Kultasista koltsahista,
89. Otsiseinän ottamatta,
 91. Kamoan kohottamatta,
 97. Yht' on päätänsä pitempi
 Wäwy kaikkea wäkeä.
114. Oli lapsi lattialla,
 Laulo lapsi lattialta:
 Jopa tääll' on penkit pesty,
123. Siwuseinä on sirkan luista,
 127. Orsi on osman olkaluista,
 131. Lattia wesiin walettu,
 134. Penkit pienistä kiwistä.
 135. Uuni on waskesta walettu,
 Saatu pankko paasiloista,
 (Pankko saaren paasiloista,)
 Karsina kapehen luista.
143. Kohin kullaista rahia,
 Rinnoin ristirahwasen.
- 164 1/2. Mustentaa wäwyni silmät.
 * Mustuttaa wäwyni kaswot.
174. On kun kulta kotsahaiset,
 170. Kylän naiset kyyhkyläiset,
 185. Ompa tuopin totta tehä,
 188. Siman haarojen sisästä,
 221. Pahanko panin oluen,
 Wainko keitin wiinan wienon;
227. Kukapa tässä kukkujana,
 Kenkä kielin laulajana,
244. Huomenemme huokiaksi.
 247. Tahi suuressa su'ussa,
 249. Ku saisi käen kätehen,
 * Saajoa käen kätehen,
 Lihan toisehen liha'an,
264. Jälestä parantelewi.
 296. Kansassa kasuawassa.
306. Kaljat koskena kohoa,
 * Wiinat wirtana wilata,
308. Kaunehissa kartanoissa,
 366. Sitte huusi huiahutti
 Tuossa Tuonelan joessa:
 Tuo wenettä Tuonen tytti,
 Lauttoa Manalan lapsi.
 Tuonen tyttäret toruwat K. IX: 85

— — — — —
 Toki ma sanon toetki,
 Jos wähän walehtelenki:
 Olin Pohjolan pioissa,
 Sariolan juomingissa,
 Parahina laulajina,
 Tietäwimpinä runoina.
 Laulon päiwän, laulon toisen,
 Niin päiwänä kolmantena
 Rikkohen reki runoilta,
 Jalas taittu laulajalta,
 Kapla koiwunen kalahti,
 Jalas paasinen pakahtu.
 Läksin Tuonelta oroa,
 Manalalta wäöntieä,

Reen uuen laatiani,
Ratsun on rakentoani.
Tuo wenettä Tuonen tytti,
Lapsi Kalman karpasoa.
Tuonen tyttäret sanowat,
Kalman immet kolkuttawat:
Paljo on tänne tulleheita,
Wähän täältä lähteneitä.
Sillon wanha Wäinämöinen
Meni mustana merehen j.n.e.
369. Koprin käärin kokkaroissa,
376. Silotellen siian päitä.

Wiistoista Runo.

1. Jo oli wiikko häitä juotu,
Toinen pietty pitoja,
12. Pirtin pienen puhtautta?
13. Et issu ison hywyyteen,
Et emännän armauteen, j.n.e.
18. Nuoren neien armahutta,
20. Kanamarjan kauneutta.
24. Walmis walwateltawasi;
26. Puoli palmikoitsematta.
* Toinen palmikoittawalla.
31. Wast' on käsi hiemotetttu,
* Hia on toinen hiemotettu,
38. Toinen kengitettävänä.
46. Wiikon wiipy, kauan wuotit,
Et enämpi wuottanekkan,
Jo nyt allii annetahan,
Kanawarsi kaimatahan,
Kaswatin kun kananpoian,
Sorsalinnun suorittelin.
48. Mene nyt myöten myöty neiti,
* Mene nyt myöen m. n.,
52. Kiiwas kihlan otantahan.
* Kiires kihlan otantahan.
56. Kun lait kautun kaupan,
61. Emosi elämämailta,
* Oman emosi elolta,
Kantajasi kainaloista.
74. Käyä päiwäksi käkesit,
Tahi kuuksi kulkewasi,
84. Polweksi emon elolta.
94. Silta lautoa lewempi,
108. Noinpa polonen pakisin:
139. Mitä liekkän mieli muien,
152. Ellös ollo milläskänä,
154. Ei sinua suolle wieä,
Eikä ojalle oteta;
158. Se on seppo sen mokoma,
Wielä taitawa takoja.
159. Taitawaisimman takojan.
171. Warpa wartalon sukailut.
174. Ompa täällä sulhasella
194. Ompa kuusin kultawöitä,
Wiisi willaista hametta,
Neien nuoren wyötelläte,
Hanhuen hamehtiate.
Ompa täällä sulhasella
Telat täynnä tynnyriä,
Tynnyrit olutta täynnä,
Juoa jouten ollessasi,
Kielin mittaellaksesi,
Kyllin syöä, kyllin juoa,
Kyllin antoa kylälle.
197. Länkilöille lekkumassa,
218. Jos talo epätapanen,
Talo tapoja kysywi,
Jospa mies epäpätönen,
Mies on mieltä koittelewi.
224. Anopin lihaista kieltä,
228. Akka karhu kiukahalla,
230. Nato nauloina pihalla;
244. Elä suihki sutsunatta,
246. Eläkä räimä rätsinättä,
* Eläkä räihkä rätsinättä,
247. Elä kengättä kehäjä.
* E. k. kemaja (kepäjä).
259. Lattia joka pyhäksi.
263. Aina tuolilla asua,

- Eikä pestyn penkin päässä.
294. Suuren leiwän leipojaksi,
Leiwän paksun paltehille,
Jauhoppuuron partahalle.
305. Neuo sie meiän kanoa,
Opastellos orpolasta
Witsasella willasella,
Ruoskuella ruokosella;
Ellös raipalla rapaja,
Nahkasiimalla siwalla;
Wiel' on wiisi weljeänsä,
Seitsemän emonsa lasta,
Jänön jälen polkiata.
322. Koiwu korpinotkelmasta,
352. Aina pään pesemistäsi,
Enemmän imettämistä.
357. Joien ma keralla kaswon.
381. Katajat kataikoilla,
Terwaskannot kankahilla,
383. Kaikki weessä puun wesoimet,
Lepän lehet, koiwun kuoret,
Hongan oksat, kuusen juuret,
Kaikki jättelen hyvästi,
Kaikki toiwon terweheksi.
390. Käs' on kirjokintahissa,
392. Jalk' on toinen jalaksella,
Toinen reisien wälissä.
* Jalk' on saksan saappuessa,
Toinen neien reittä myöten.
399. Niin tuli jänön jälille;
419. Niin tuli rewon jälille;
427. Rewon poika rellitellyt.
439. Niin tuli jälille karhun.
* Niin tuli suen jälille.
446. Susi on tästä poikki juossu,
Hukka huhtonut ylitse.
451. Suen juoksewan jälillä,
Aina käyän askelilla,
460. Syöt sie liemettä lihoa,
Apat werta kauhasetta.

Kuuestoista runo

2. Jalan isku iljankolta,
* Kuulu suotta ruoskan roiske,
* Loitos kuulu airon loiske,
Wiikon witsasen hamina,
5. Itse Ilmolan emäntä.
Oli ulkona olia,
Loi silmänsä luotehelle,
Käänti päätä päiwän alle,
Keksiwi wenon wesillä,
Satalaian lainehilla:
Se on poikani wenonen,
Poian pursi purjehinen;
16. Miero nuorta morsianta,
Lapset marjaista mäkeä,
22. Kohti näitä walkamoita,
Ilon saamille teloille,
Weljen weitsin wuolemille;
29. Lato täysi, laiwa täysi
Tinapäitä neitosia;
Lato täysi, laiwa täysi
Sukapäitä sulhosia.
41. Piilotitko pystyn tiinan,
* Pirrotitko pissun tiinan,
* Politko poikki neien lemmen,
Olitko suin sulassa woissa,
Koprin k. kakkaroissa, K. XIV. 368.
46. Tulewalta weioltani;
Helmass' on heliä heinä,
Tinarinta rinnoillansa.
50. Oron jouten juosseheksi?
* Wenon suotta soutawaksi?
52. Weno suotta souatellut;
Tuli weio, wesi läikky,
Weno souti, airot wälkky,
Pursi juoksi, ranta roikki.
55. On mitä wenon weteä,
Satalaian lasketella.
Nouse nyt sotka soutimilta,
Alli airoilta ylene,

- Hahut haapa tehtahilta.
 57. Nouse ilman nostajatta,
 Ylene ylentäjättä;
 60. Ihana (wihanta) ylentäjäsi.
 62. Pole jalka portahalle,
 Toinen rannalle rapaja;
 72. Weräjillä puhtahilla,
 85. Kynnyskyinä kääntelihen,
 Hienohelman hersajoa (hemmujaista).
 114. Kainalwihkon kantajaista;
 118. Piha pesty wierainesi,
 120. Terwe sintsi täysinesi,
 Sintsi wierahaisinesi,
 Lautakatto kansoinesi!
 125. Lakilauta lapsinesi!
 148. Tyttönä ison tykönä,
 Neitona emosi luona,
 150. Naisena anoppilassa.
 152. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 Kutsuseni, kuuroseni,
 Armas airojalkaseni!
 Oliko huokiat hopiat,
 Rahataskut tanterilla j.n.e.? K. 308.
 157. Jo oli kauan kaljat pantu,
 Wiikon otraset olunna,
 199. Maltahia maistellessa,
 Samotessa saunateitä.
 204. Sekä sormilla sowitti.
 * Siotteli sormillansa.
 205. Hywän leiwän leipoeli,
 Hywän talkkunan taputti,
 237. Hipiällä hiettömällä,
 Iholla alatsomalla.
 Pääll' on haahen haljakkainen,
 Alla maksan karwallinen.
 242. Päällä haahen haljakkaisen;
 244. Kirjokynnen kirjottama,
 Kesäuuhen uujusista,
 252. Silmäripset simpukoissa,
 Kulmat kullan solmuloissa,
 253. Päässä pystynen kypärä,
 * Päässä saapka sahmattainen,
 256. Läpi metsän läiköttäjä (lääpöttäjä).
 271. Saksan salmilta sywiltä,
 Sungun suurilta wesiltä.
 277. Kaswo maasta mansimarja,
 Punapuola kankahalta,
 284. Suuhun sultsina menewi,
 Käsän kääri kakkaraiset,
 280. Se on kullalla kuottu,
 Hopialla huoliteltu.
 290. Wesilintu wierewillä.
 * Wesilintu wierukoilla.

Seitsemästoista Runo.

5. Satasarwella härällä,
 Tuhatpäällä tursahalla,
 9. Kuulewi kumun mereltä,
 Jalan iskun iljankolta;
 11. Tuonne Pohjolan pitohin,
 Salajoukon juominkihin.
 Kataluutta Kauko itki,
 Weitikkä osan wähyyttä
 Ahti aitan pieneyttä.

(Obs. taitais olla parempi alkaa tämä runo:)

- (Ahti saarella asuwi,
 Kauko niemen kainalossa;
 Kataluutta Kauko itki,
 Weitikkä osan wähyyttä,
 5. Ahti aitan pieneyttä.
 Oli pellon kyntämässä j.n.e.)
 47. Tuo tänne sotisomani,
 * Hae sukkani, saa rätsini,
 Haepa warwashattarani,
 63. Lähen Päiwilän pitohin,
 Jumalisten juominkihin.
 67. Häissä sotkieltawani,
 Häissä heimakoiltawani,
 69. Iso käski, emo kielti,

74. Kutsumatta kutsuloihin:
79. Hyvä wieras kutsumatta;
Hyvä ilman lykkelewi;
100. Päaset tietä pikkaraisen,
On tuossa tulinen koski,
Kolm' on luotoa kosessa,
Kolmin koiwut luotoloissa,
Kolmin kokot koiwuloissa,
Niillä suu tulin palawi,
Kita kierein lämpiäwi;
103. Luowoss' on tulinen tammi,
Latwassa tulinen kokko,
Kokossa tulinen tursas,
104. Koiwussa tuliset oksat,
Oksilla tulinen kokko,
110. Päiwät kynttä kriskuttawi,
Pään waralle Lemminkäisen,
Kaukomielen kaulan päälle.
114. Kyllämä siihen tuuman tieän,
Mutkan muistan, keinon keksin,
Laulan leppäsen wenehen;
119. Eilläni samoamahan;
122. Koprasta kokon tulisen,
129. Sywä on hauta kaiwettuna
Päässä sillan Pohjolaisen;
Sinne on saanut saan miestä,
Hukkunut tuhan urosta.
135. Tulialle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle.
139. Kylässä kylyt paremmat,
Mieron lauat lauhkiammat.
141. Teen minä lumisen miehen,
Uron hangesta hotasen,
- 167 1/2. Kääry suuri käärmehiä
Eessä portin poikkipuolin,
174. Käärmehet kähähtelewät,
Ylös kielin kiehahawat
187. Kyyt kytken, maat waljastan,
* Panen kyitä kytkeyhen,
Kääreisiin käärmehiä,
Rautasihin renkasihin,
Witjohin teräksisiin,
* Otan weitsen wierestäni,
Tupestani tuiman rauan,
Sillä matoja siwallan
Wiilettä witsaswäliltä,
Seitsemältä seipähältä,
188. Satuloin sa'an matoa,
207. Hiitolan weräjän suussa,
* Weräjillä wastahasi,
223. Jott' en wielä jouakkana
Suuhun Untamon susien,
- 234 1/2. Waimot waskiwaljahissa,
Tyttäret tinasiloissa,
Poiat puolisaappahissa,
249. Mäki on täynnä seipähiä,
Piha täynnä pistetyitä,
Ne on täynnä miehen päitä,
Yks' on seiwäs ilman jäänyt
Pään waralle Lemminkäisen.
250. Tuhat pystössä pihalla,
252. Yksi seiwäs päätä waila;
255. Sano lieto Lemminkäinen:
Kyllämä siihen mutkan muistan,
(Otan kallon kuollehelta,)
Pään mäkäsen menneheltä,
Toisen tuiki tullehelta,
Senki seipähän nenähän.
257. Päin seinähän sysäsi,
278. Jo on lähteä käkewi,
235. Owen pihtipuolisessa,
Rengin riisuntasialla,
Kintahen kirwottimilla,
Lakin päästä laskomilla,
(Hatun harwon heittimillä,)
288. Lapseni, wakawuuteni!
293. Paremmat parempi puoli,
Äsken sinusta mies tulewi,
303. Istu puolella sialla,
312. Nousi maasta ratsahille,
Kohta lähtewi koista,
Luota entisen emonsa.
315. Koskessa tulinen luoto,

- Luowossa t. k. j.n.e. K. 104.
- 320 1/2. Höyhenet tulin waluwi,
328. Otti sulkia hitusen,
334. Laulo lauman tetrilöitä,
Kolmin kerroin koppeloita
Kulkkuhun kokon tulisen.
336. Tempo tetriä lehosta,
Koppo koppelot mäeltä,
Ne syöksi kokolle suuhun,
Parwen tetriä panewi
Kynsiin kokon kynimen,
Waakalinnun warpahisin.
342. Tetret suuhusi sukase,
Kesälinnut kielellesi,
Koppeloiset kulkkuhusi.
343. Silmät luppahan lupise,
361. Mies on wanha taiwahinen!
364. Kolmas kohota koilta,
Neljäs iätä iästä;
Nepä yhtehen yhtä,
Lomakkohon loukahuta,
Sa'a hyytä, sa'a jäätä,
Sa'a rauaista raetta
Teräskangen kappaleita,
372. Nosti Ukko pitkät pilwet,
Nosti pilwet luotehelta, j.n.e.
379. Sillä kylpi kuuman saunan,
Kuuman saunan rautalauan,
Wastan rautasen keralla.
386. Portit Pohjolan näkyvät,
Paistawat pahat weräjät.
* Hien ukset ulwottawat,
Rautaäret ärwöttävät.
413. Taisi tarhoa tawata.
467. Hieroa nutustelewi
472. Laulo lauman lampahia,
Kinkon (kimpun) kieräwillasia,
(Syöä Suomelan susien,)
Sinne suen suimistella,
Sekä karhun kaimistella,
Sillä sulki suut sutosen,
Karhun leukaluut lukitsi.
481. Saapkan päästä päästämille,
497. Etkä yötä ennen tullut,
Etkä päiweä jälestä.
504. Häät juotu, piot pietty,
506. Kahwit kannuin mittailtu,
Pikarit pinohin pantu,
Kannut kanneltu kokohon,
Tuopit tukkuhin lykätty.
520. Minä määrillä mäkäsin,
Minä kannoin kaksin määrin,
524. Emmä liene lempi wieras,
Kun ei tuotane olutta
Tulewalle wierahalle,
Saawalle käkeäwälle.
(Wasta saawalle wäwylle.)
537. Tuotihin tulinen tuoppi,
Tulta terwoa sisässä.
546. Kanto kaksiwantehella,
547. Hiiwa alla, waahti päällä,
Keskellä olut punanen.
548. Kyy on keskellä asuwa,
Käärme päällä käänteleksen.
* Maot kiehuwat kesellä,
Käärmehet kähätelewät.
555. Kyy kitansa kätkeöhön,
Käärme päänsä kääntäöhön.
* Ruoka suuhun pantanehe,
Rikka maahan luotanehe,
559. Otti ongen taskustansa,
Wäkärauan wäskystänsä,
* Otti weitsen ollastansa,
Tupestansa tuiman rauan,
Weti wettä weitsellänsä,
Ristin weteli olutta,
Maon halki, toisen poikki,
Kolmannen wähän witanan.
* Puhu kerran tuoppihinsa,
Tuli kyytä kymmenkunta,
Puhu toiste tuoppihinsa,
Satakunta sammakoita,
Puhu kerran kolmanenki,

- Tuopin tuojan Tuonelahan,
 Kannun kantajan Manalle.
 Joi olosen onneksen,
 Meen mustan (makian) mieliksensä.
571. Kun ei tuotane olutta
 Warawammalla käellä,
 Suuremmalla astialla.
 Enkän liene lempiwieras,
 Kun en saane kumppalia,
 Kunnollista kumppalia.
 Annettihin nuori neiti;
 Niin läksi kotihin tuosta,
 Neion mestasi merehen.
570. Laillisempata olutta,
 578. Kaljoa rahan alaista.
 579. Tuop' on Pohjolan isäntä
 Itse syöpi, itse juopi
 Päässä pöyän paiallansa,
 Aiwan aiwinaisillansa,
 Pian suuttu ja wihastu j.n.e.
585. Juomahan ween wetelän.
 * Juomahan wetisen lammin.
591. Suuhun Untamon sutosen.
 594. Senki surmaksi jäniksen.
 604. Paremmistaki pioista.
 * Häien juotua hywien.
618. Kummill' on pitempi miekka,
 * Kummin miekka mieluhumpi,
 Kenen kalpa kauhiampi,
 Senpä eellä iskeminen.
626. Olen kortta korkiampi,
 Waan oli miekka mieluhumpi,
 Kalpa paljo kaunihimpi
 Lietopoian Lemminkäisen,
 Senpä kuu kärestä paisto,
 Päiwä w. w. j.n.e.
632. Lyöpi lieto Lemminkäistä,
 * Ja lyöä yrittewi,
 Osasi owihakahan,
 Maiskasi on maatitsahan.
637. Wainot waimosen seassa,
 * Seikat akkojen seassa,
639. Lattiat ripottelemma,
 642. Ulkona weret paremmat,
 Kakaroilla kaunehemmat,
 Päässä heinän helpeämmät,
643. Kanarwoilla kaunihimmat,
 646. Maholehmä tapettihin,
 Sen nahalla seisottihin.
653. Jopa taiat tarwitakki,
 655. Tahi kaula katkiawi.
 Koita konna kalpoasi.
660. Ei oo tuosta tuon parempi,
 Eipä wuoret wermentänä,
 Wienyt warrasnahkoana.
 * Ei lipasst lihoakana,
666. Kawahutti Kaukomieli,
 670. Laski pään on päältä olka,
 Kallon kaulalta siwalti,
673. Eli naurihin nawasta,
 Pään on pienestä kalasta,
 Ewän kaikesta kalasta.
677. Wiepi pään pojan polosen
 Tuonne Pohjolan tupahan,
 Siin' on pää pojan pätösen,
 Kuulu kultasen omenan;
 Tulkohon ikuinen tuoli
 Hywän Pohjolan pitohin,
 Salajoukon juominkihin.
695. Laitti lapset liikkehelle,
 Saatteli sanan kylälle,
 Kutsu miehiä kylästä,
 Kansoa monen näöstä
 Kaukomielen kaulan päälle.
697. Waskilautan pääläelle,
 Rautaruuhun jalkohinsa,
 Weestä wesomen nosti,
 Umpiputken lainehista,
 Syöstä miehen syömen kautta.

52. Sit' olen pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypärin.
Tuli työ, satu tapahtu
Hyvän Pohjolan pioissa,
Weren juoksu juomingissa.
Tapon miehen kun urohon,
Paremmaisen itsiäni,
Omani setäni poian,
53. Pane ruoka ruttosesti,
60. Terästävät tuuriansa.
82. Istu puolella sioa
Astu puolella aselta
Owen suussa orren alla.
91. Karahkaksi kankahalle,
92. Sano kaunis Kaukomieli:
Jos menen männyksi mäelle,
(Käsket männyksi mäelle,)
Katajaksi kankahalle,
Jo siinä tuho tulisi j.n.e.
99. Rikenee noronen koiwu,
100. Pirttipuiksi pilkotahan,
* Riihipuiksi pilkotahan,
101. Hakatahan halmemaiksi,
102. Mene marjaksi mäelle,
114. Satasilmiä kutowi,
Werkkoloita walmistawi
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen;
Wiepi werkkoja wesille
Surmaksi kalasen karhin.
119. Metsän karhun kartanolle,
130. Kussa kuollo kohtajaisi,
Paha loppu loukahtaisi.
143. Sanon ma hyvänki paikan,
Kussa piiltä pillomuksen,
Paeta pahan tapasen,
Kun wannot walat ikuiset
Ei eneä sotia käyä,
162. Niemelle nenättömälle,
Selälle meren sinisen.
166. Pohjan poikain soassa,
Pahan wallan wainon alla.
167. Weriwuonna woimatonna.
Siellä miehet mettä juowat,
Simoa sirettelewät
190. Saarelle selälliselle,
Manterelle puuttomalle,
198. Weteä wenettä yhtä,
202. Sekä nuoremmat sanowi,
Jotta wanhat wastoapi:
205. Ompa maata saaren maalla,
Jos weät weneitä wiisin,
Kuusin pursia kuletat.
229. Piennar piehtaroiakseni,
240. Käwi kymmenen kyleä,
Kylä puolen kymmennettä;
248. Sa'an nauro miehen naista,
Tuhatkunnan neitosia,
* Makasi tuhannen neittä,
Saan naista miehelistä,
254. Kaksi kaikista saoisista,
Kolme koko tuhannesta,
- 258 1/2. Poika werraton werewä
260. Ilahutti saaren immet;
- 263 1/2. Saaren impien ilohon,
Niemen neitojen kisahan,
266. Teki liiton nostaksensa
268. Nousi ennen aikoansa
Ennen ehtoliittoansa
290. Pursi poltettu poroiksi,
* Ja weno wesiajolla,
Laiwonen lahen selällä.
300. Wiien wärttinän muruista,
Kuuon tainnan taittumista.
301. Kehräwarren kappaleista.
804. Päiwän airoja asetti,
Toisen laati laitapuuta,
Rautahankoja rakenti.
310. Laulo purren lainehelle,
Ulapoille umpiputken,
311. Lastun tammen lainehille,
* Lastun männyn lainehille,
329. Saaren waimot waikerrehti,

- * Saaren waiwaset waketti,
- 332. Saaren impyet sanowi:
En itke punaista purtta,
Rautahankkia halaja;
Itken purjepuun alaista, j.n.e.
- 338. Kun ei niemen puut näkynnä,
Kirkon harjat haimentanna.
- 339. Sawuharjat haimentanna.
Sano kaunis Kaukomieli:
En itkis ma saaren maita, j.n.e.
- 343. Sawiharjan haltioita.
- 351. Satahanka haihatteli:
- 354. Kauko ei käy tappeloita
- 372. Oisi Tiero (Teuro, Teuri) t.,
- 385. Wenehiä weistämässä,
* Laitioita laatimassa,
* Laitioita laanimassa,
- 396. Peräpahkat pieksämättä,
Kupehet kutsuttamatta.
- 402. Ulkona käwysteleksen.
- 407. Susi putkessa puhusi,
Kärppä käy käen siällä,
- 411. Muien keihojen sekahan.

Yheksästoista runo

- 2. Sepä synty äitistänsä,
- 8. Wietihin Wenäjän maalle,
* Wietihinpä wierahille,
- 10. Sepolle Köyrötyiselle,
Wiien wiikatteen palahan,
Kuuken kuokan kuoliohon.
- 21. Isännältä iltasella,
Emännältä aamusella.
Työ orjan nimettäöhö,
Nimi työlle pantaoho.
- 24. Raiwolle rahan alanen.
- 20. Pantiin lapsen katsojaksi,
* Pantiin lasta katsomahan,
Katso lapsen, kaiwo silmät,
Syötti lapsen, söi itsekki,
- 30 1/2. Waatteet wirrassa wirutti.
- 31. Jo päiwänä, toissa pänä
- 37. Pantihin kasen ajohon,
* Pantu on kasen leikantahan
Kullan solki sorrantahan.
- 39. Kaato puuta kaksi kolme,
* Leikko puuta kaksi kolme,
- 40. Siitä hyppi kannon päähän,
* Hypeäwi kannon päähän,
* Niin kawahti kannon päähän,
- 44. Sotipelto sortuoho,
Kuni huuto kuulunehe,
Kuni wierenee wihellys.
- 50. Kullan solki sorrannassa.
- 65. Siitä wyötti maan maoilla,
- 72. Siitä seppo Ilmarinen
Käwi itse katsomassa
Aitoa Kalewan poian,
Solukullan sortamata;
Näki päitä liikkuwia,
Raiwoja ratisewia
Aiassa pojan Kalewan,
Solukullan sortamassa.
- 83. Souanko wäen takoa,
Wäen miehuen nojassa,
Wai souan asun mukoa?
- 88. Mi on siitä soutajasta,
Ku ei soua wäen mukoa?
- 94. Souti hangansa hajalle,
Hangat koiwuset hajalle,
Lewitti lesen wenosen,
Wenon mäntysen menetti.
- 112. Mi on siitä tarpojasta,
Ku ei tarwo wäen mukahan.
- 114. Wäh' on wangilla wäkeä.
- 117. Kiwen kirsoksi rakenti,
- 131. Pantiin karjan paimeneksi,
- 135. Syöjätär paha emäntä
Kiwen leipo leipähänsä,
Paino paaen kakkuhunsa,
(Paaen paino möykkyhynsä,)

138. Wehnän päällitse weteli,
 140. Pani paimenen powehen,
 Sanoen sanoilla näillä.
 387. Wiere wehnäkoiwukolle,
 405. Pahan waimon palkan maksan?
 407. Lehmät syöttelen susille,
 Koukkusääret kontioille,
 415. Lehmät syötteli susille,
 Koukkusarwet kontioille,
 423. Pure poikki pohkiasta,
 Katko kaikki kantasuonet.
 424. Otti torwen tollikosta,
 Räpäpillin räystähiltä.
 430. Wiiesti weräjän suulla.
 431. Jo emäntä ouosteli,
 Mistä paimen pillin saanut.
 441. Torwen tuomikkopurolta;
 447. Raawahat rakentamahan.
 463. Susi päälle suimastaksen,
 Karhu päälle kaimistaksen,
 497. Tuotihin sana jälestä,
 * Sana wietihin jälestä,
 504. Ompa muita maamosia,
 516. Ompa muita taattosia,
 522. Waimosi kotona kuoli;
 528. Ompa muita waimoloita,
 * Omp' on naisia kylässä,
 533. Soitti suolla mennessänsä,
 Patakoitteli palolla,
 Kullerwoitti kankahalla.

Kaksikymmenes Runo.

5. Kun oli kuollut nuori nainen,
 10. Eikä vielä wiikonkana.
 24. Hopehia lietoksehen,
 * Hopehia walkiahan,
 32. Hatuttoman hartiehen,
 Päivät lietso, yöt lepäsi,
 43. Katso alle ahjoksensa,
 46. Terä kulta, pää hopia;
 51. Sen seppo pahoin pahastu,
 Muu miero hywin hyvästy.
 56. Poimi kultia merestä,
 Hopehia lainehista j.n.e.
 * Pani kultia lisäksi,
 Hopehia päälliseksi
 Sykysyisen uuhen w. j.n.e.
 77. Ruuna tungeksen tulesta,
 Liinaharja liettehestä,
 Harja kulta, pää hopia,
 Kaikki waskesta kawiot;
 88. Poimi kultia merestä, j.n.e.
 114. Aika tyttö ahjoksesta,
 Pää kulta, käet hopiat,
 (Päät kullat, jalat hopiat,)
 122. Ei saata sanoille naista.
 * Ei saattat sanoille panna,
 Eikä wirsille weteä.
 * On neiti hyvän näkönen,
 Ei tieä tapoja neien.
 (Kun oisi hyväntapainen.)
 126. Heti öissä ensimmäissä
 Juo tuossa lepäelewi j.n.e.
 138. Nuoren neitosen nisussa,
 141. Yön lepää, lepääwi toisen,
 Niinp' on yönä kolmantena
 Waroaksen waippahansa j.n.e.
 145. Karhun taljoa kysywi.
 * Karhun taljat katselewi,
 Willawaipat walmistawi.
 147. Ku oli kylki neittä wasten,
 Waston kultaista kuwoa,
 Hopiaista morsianta,
 Se oli kylki kylmimässä, j.n.e.
 161. Miehet nuoret naimattomat,
 166. Hopiaista puolisoa;
 189. Suuhun Suomelan susien,
 Kitahan kirokapojen,
 192. Sano seppo Ilmarinen:
 Anna akka tyttäresi;
 En tuota pahoin pitäisi,

Hyvästi minä pitäisin,
Sylissäni syöessäni,
Käsissäni käyessäni.
Sano Pohjolan emäntä:
Ennen annan tyttäreni j.n.e.

Yheskolmatta Runo

6. Hyvän turwan tuoantahan.
* Kirjokannen kannantahan.
8. Ei oo sampo helpon saatu,
Kirjokansi kannettuna,
* Ei oo sampo saatawalla,
Kirjokansi otettawalla,
11. Siell' on sampo salwattuna,
Kirjokansi suojeltuna,
15. Takasalpojen ta'aksi.
26. Saan salpojen takoa,
33. Suurille sotakeuille,
Werisille wainioille,
Sorkkihin sotahewoisten,
Kawioihin wainowarsoin.
* Miesten tappotanterille,
Urosten upottajille.
37. Tunki rautansa tulehen,
Alle ahjon teräksensä.
44. Kuonana kohaelewi.
* Raswana rapahtelewi.
54. Walo warren hopiasta,
Kulta taipu taikinana.
70. Heponen terällä hilju,
* Heponen terällä seiso,
Kasi nauku naulan päässä,
Mato putkessa makasi.
- 72 1/2. Sylkytteli miekkoansa
Wuoren rautasen raossa,
Kahen kallion lomassa,
Wien wuoren winkurassa.
Siitä lyöä leimahutti,
Tuhat wuorta poikki lyöpi,
Sata rautasta mäkeä,
Tempasi (telkytti) teräsniä,
Rautapäitä raskutteli,
Liekipäitä liekutteli,
Tulisia tuiskutteli,
Hakulaisia hajotti.
74. Hyöteleksen, myöteleksen,
Weran äärillä weäksen,
Lustuolla solkiaksen.
(Lustuloihin sulkiaksen.)
78. Lustuossa mies lujempi,
80. Teräswöissä tehtosampi.
82. Käyä toimi kerkiäwi;
85. Kulkiwat kotikujoa,
Ajatellen aian wiertä,
Jokopa meriä mennä,
Tahi maisin matkustella.
Läksit etsohon hewosen,
Kuloharjan kuuntelohon,
89. Waka wanha Wäinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen
Kulki kuunnellen kujoa,
Ajatellen aian wiertä,
Kahen etsiwät hewosta,
Päältä puiti katselewat,
Löysit hiekalta hewosen,
Mullokselta mustan ruunan;
Painoit päähän kullan päitset,
Suwikunnan suitset suuhun.
Jopa itki puinen pursi
Wene honkanen walitti.
96. Waiwanen walittamassa.
99. Waiko maisin matkustellen,
Ratsastellen rantamaita.
103. Surma saakohon merelle
* Surma wettä soutaoho,
Millon tuuli turjuttawi,
Millon wiskowi wihuri,
Tuuli wie wenehen laian,
Tuli toisen polttanewi.
112. Kyllä mies meret lukewi,
Uros aallot arwelewi,

117. Wesi wieno wilkuttawi.
119. Niin heitti hewon aholle,
Suwikunnan syönnin päälle,
Ohjat oksahan ojensi,
120. Hietahan halut hewosen,
122. Meni luota katsomahan,
Tyköä tähystämähän,
Tuonne kengättä kepitti,
Ilman hamsi hattaroita.
125. Mitä itket uusi pursi,
Satahanka haihattelet?
(Wene hangaton halajat?)
128. Hangatuuttasi halajat?
* Kaarituutta kaipaelet?
130. Wene hankanen sanowi:
* Wene honkanen sanowi:
132. Jos on terwoissa teloilla
134. Jos on koissa korkiassa.
142. Täyteni rahoja tuowan,
Alaseni aartehtia.
146. Kaikki muut pahimmat purret.
Ne kaikki sotia käywät,
Kahetki tänäi kesänä
Tuotu on täytensä rahoja,
Kulto kuwunsa täyen,
Hopehia huonommatki.
152. Minä weno Wäinämöisen,
154. Lahon tässä lastuillani,
Wenyn westämysilläni.
* Aina wenyn westoillani,
Lahon lastulmuksillani.
156. Matalimmat maan matoset
Ala kuoreni asuwat,
150. Pesän pielessä pitäwät;
Parempi minun olisi,
Parempi olettelesi,
163. Petäjänä hongikossa,
165. Hawulinnun liitätellä,
Penun alla pyörätellä.
166. Käsin kourin kääntämättä.
187. Juosta sormin soutamatta,
198. Niinpä mun sukuni muuki,
Sekä toinen joukkioni,
Juostaan sormin soutamalla, j.n.e.
205. Lykkäsi wenon wesille,
Terwalaian lainehille;
* Lauhoa hyrähtelewi,
Laulawi wenon wesille,
Työnti purren lainehelle,
Teloiltansa terwarinnan,
Terwalaian lastuiltansa;
207. Laitto laian neitosia,
* Lato laian neitosia,
208. Kultapäitä neitosia,
* Silkkipäitä tyttösiä,
* Liinapäitä tyttöläitä,
Waskiwöitä waimolaita;
Mi on narri naimatonna,
Ku on piikuen pitänyt.
211. Lato toisen laitapuolen
Pulskioita poikasia,
Poikasia piipiwoja,
Miekkawöitä sulhosia.
215. Lato wanhoa wäkeä
Täytehen wenehen laiat,
221. Laulo wielä Wäinämöinen,
Laulo nuoret, laulo wanhat
Kultihin kulajawihin,
Hopeihin helkkäwihin.
Sanan wirkko, noin nimesi:
Neitsy Maaria emonen,
Sie on airoille aseta,
Sowitate soutamahan.
Neitsy Maaria emonen
Se on warsin wastaeli:
Siepä wanha Wäinämöinen,
Itse istuos perähän,
Laaitate laskemahan,
222. Niin kun Suomen suolasäkki,
Tukholmin humalatukku,
223. Kokan koiwusen kohalle,
* Kokan kultasen nojaan,
Melan waskien waraan.

232. Ei wanhoissa sottajoa,
 237. Nuoret souti, selkä nuoju,
 238. Eipä matka ehikkänä,
 * Ei ilo ilosta käynyt,
 Soutu souwusta tajunnut.
 241. Sowitaksen soutamahan,
 250. Pyinä pyyrimet wihelti (wiherti),
 Terät teirinä kujerti,
 Nenä joiku joutsenena,
 Perä kratso kaarnehena,
 Hangat hanhina hahahti (pajahti).
 Souti suoraa sujotti,
 Nenätse metisen niemen,
 259. Tuopa lieto Lemminkäinen,
 * Tuo on nuori Joukahainen,
 * Wesiliitto, laitopoika,
 * Ikiliera Tieran poika,
 * Ikitiera Nieran poika,
 261. Osatuutta onnen itki,
 Ei itkent osan wähyyttä.
 270. Pilwessä pisarat suuret,
 Pisaroissa laajat lammit,
 Lammissa weno punanen,
 Wenosessa kolme miestä,
 Mies puhas perässä purren,
 Mies toinen nenässä purren,
 Mies kolmas kesellä purren,
 281. Melan luoen luotehesta.
 * Melaloiwat luotehesen.
 282. Huutawi hujottelewi,
 290. Uros korwen keskimmäinen?
 291. Kun et tunne tuota purtta,
 293. Laiwa laulajan urohon,
 * Laiwa laskian (laatian) u.,
 Wene wanhan Wäinämöisen,
 304. Kohti pohjaista kowoa,
 313. Ota minua purtehesi,
 Oisin mieki miessä siellä,
 330. Laiat warsinki warawat,
 336. Tuki heineä tuhua;
 338. Tuuli wie wenehen laian,
 Wastatuuli warpehenki.

Kaheskolmatta Runo.

1. Siitä wanha Wäinämöinen,
 Toinen seppo Ilmarinen,
 Kolmas lieto Lemmin poika
 Laskewat sinistä merta
 5. Souti päivän suowesiä,
 Päivän toisen maawesiä,
 Kolmannen meriwesiä.
 * Laski päivän Päiänettä,
 Toisen souti Suowanetta,
 Kolmannen Elowesiä.
 12. Kosken tyttö, kuohuneiti,
 Wirran wierellä asuwa!
 (Wihowirran wierellinen!)
 28. Kukkuja kulettaissa,
 32. Sylin aaltoja aseta,
 Käsiwarsin waahtipäitä,
 41. Puuttu pursi Wäinämöisen,
 Takeltu weno jumalan;
 * Puuttu pursi laulajalta,
 Takahtu wene runolta;
 46. Arpoa asettelewi,
 Käkiähän käänyttäwi:
 50. Waiko hauin hartioille,
 Ween koiran koukkuluille,
 Tahikko siikasen selälle,
 Lohen purstolle punasen?
 * Kiwellenkö, kannollenko,
 Waiko wanhalle sialle,
 Wai on waskirauniolle?
 54. Luotosessa puuttumassa,
 Meren selwällä selällä.
 Waka wanha Wäinämöinen,
 Jo itse menewi maalle;
 Lohen on luita luotosessa,
 Lohen luita, hauin päitä,
 Kian kylkiluun paloja,
 Mursun sääriluun muruja,

- (Sorsan sääriluvin muruja,
Lohen luita sieltä otti j.n.e.
57. Pani miekkoa merehen
61. Miekka murskahti muruiksi
* Miekka mureni muruiksi
79. Sano miehille hyville,
Jotka purresta puhuvat
Wenehestä weistättävät:
94. Puukon tuppipuoleltansa,
96. Kalan pahkoa paloiksi.
* Kalan wiiltäwi kaheksi.
98. Minkä tuosta seppo saisi,
Kunka taitawa takoi,
Mies naati naputteleisi,
* Saisko harpun hauin luista,
Kantelon kalan ewästä,
109. Tahikka takojan luona,
112. Tuostapa tulisi soitto,
Harppu (harkko) kaunis hauinluinen,
Kantelo kalanewänen,
121. Laati harpun hauinluista,
Kantelon kalan ewästä,
Soiton kian kylkiluista.
Mist' on koppa kantelessa?
Hauin suuren hartioista.
Mistä naulat kantelessa?
Kalahauin hampahista.
Mistä kielet kantelessa?
Jouhista uwet orihin.
124. Pani naulat kantelesen
Orahista tuonen otran,
Tuonen hauin hampahista.
131. Pani kielet kantelesen
Hiuksista Hiien ruunan,
Lemmon warsan waattehista.
* Mist' on kielet keksittynä?
Jouhet juoksewan hewosen,
Immen itkewän hiukset.
137. Pani wanhat soittamahan,
143. Ei ilo iloksi käytä,
Eikä soitto soitannaksi,
Kunniaksi kullekkana.
Kutsu pojat, kutsu piiat
Soittamahan sormillansa,
Kutsu miehet naimattomat,
Kutsu nainehet urohot,
Ei ilo ilolle nossut,
Tarpeheksi Wäinämöisen.
151. Harpun kylmässä kylässä;
* Kantelon Sariolassa;
189. Kaikun laatian käsissä.
* Kaikkuan kaninehella.
193. Tekiänsä tienohille.
197. Itse istuksen ripahan,
* Istuwi ahokiwelle,
Löihen leikkikalliolle,
* Istuwi ilon teolle,
Laaittihen laulamahan,
* Itse istu soittamahan,
Alko soittoa somasti,
201. Otta soiton sorsanluisen,
Kantelen kalanewäsen,
203. Soitantoa Wäinämöisen,
212. Soitti ruotoista rojua,
Kalanluista kanteletta
Käsin pienin, hoikin sormin,
213. Sormet pienet pelputteli,
215. Wast' ilo ilolle käwi,
220. Ratsun jouhet raikkauwat.
221. Ei sitä metsässä ollut,
Neljäjalkaista jaloa,
223. Kolmin koikkelehtawata,
229. Honkasesta huonehesta,
230. Rinnoin aialle ajaksen,
* Rinnoin aialle asettu,
Risukolle reutoaksen,
234. Siitä kuusehen kawahti,
Korkiammalle kohosi
(Nousi puuhun korkiaille,)
242. Tarkotin metsän emäntä
Wiikon päätänsä panewi,
Kuukauen kurikkoansa,
Waan kun kuuli ouon äänen,

- Heti heitti suorintansa,
 Awopäin, haralla hapsin,
 Ilman wyöttä, helmuksitta,
 Istu koiwun konkelolle,
 Lepän lengolle lewesi,
 (Lepän l. lehahti l. kohosi),
 244. Sinihuiwihin sioksen (sujoksen),
 Punasukkahan pukewi,
 Kautokenkähän kapiwi
 248. Siinä wiipy wiikommanki,
 Puolen polwensa asuwi,
 Ilon uuen uotannassa,
 Soiton toisen toiwiossa.
 250. Mikä lie metsässä ollut,
 Käwi tarkon kuulemahan;
 Mikä ilmassa ylällä
 Lintuparwea parasta j.n.e.
 252. Eikä tarkon ilmassana,
 * Eikä ilmassa ylällä,
 261. Alli aaltojen keseltä,
 * Alli aalloilta wesiltä,
 232. Sulhon soittawan sulosen,
 285. Kaikki rihmat katkesiwat,
 287. Ei sitä meressä ollut
 Ewin kuusin kulkewoa,
 Kaheksin wajeltawoa,
 294. Lohet uipi longotellen,
 Ween siiat wengotellen,
 Ween hauit hangotellen,
 309. Kammalla kuparisella,
 Waskisella harjallansa;
 314. Harja haihtu kämmenestä.
 317. Rikkarinnalla tulewi,
 * Rinnoin ruohosta kohosi,
 * Rinnoin aalloille ajaksen,
 * Rinnoin ruowolle rojahti,
 Ween ryönälle rytkäysi,
 319. Watsalolle waiwoaksen,
 321. Soitantoa Wäinämöisen,
 Iloa ikirunoisen,
 225. Itki wuoret, wanku waarat,
 Kaikki kalliöt älisi,
 Kaikki wuoret woiwotteli,
 Tuhat itki Turjalaista,
 Sata laulo Lappalaista.
 338. Itseltäki soittajalta
 * Itse itki Wäinämöinen
 Soitantoansa omoa,
 (Omoansa soittoansa),
 Weet juoksi silmästäntä,
 Toiset toisesta noruwi
 Karkiammat (kariammat) karpaloita,
 Pyyliämmät (pyöriämmät) pyyn munia,
 Pienemmät munia pääskyn,
 (Häriämmät härän päitä)
 Leweille leuoillensa,
 Niin siitä alemma wieri
 Riweille rinnoillensa,
 Wieri wieläki alemma
 Pätöwille polw. j.n.e. XXXI: 175.
 355. Kautti kuuen kultawyönsä
 377. Sekä nuoret, jotta wanhat:

Kolmaskolmatta Runo.

4. Jo on tultihin tupahan.
 Kysy Pohjolan emäntä:
 Mitä wierahat sanowi,
 Matkalaiset mainitsewi?
 15. Hywä on sampuen hyrätä,
 Kirjokannen kahnatella
 Pohjolan kiwimäessä,
 Waaran waskisen sisässä;
 Hyw' on olla Pohjolanki
 Hywän sampuen warassa.
 25. Niillä Pohjolan nukutti,
 Pahan wallan waiwutteli,
 Paineli pakanan kansan,
 41. Lukot sormin longotteli,
 Käsin aukasi owia.
 44. Oi sie seppo Ilmarinen,
 Lankoni, emoni lapsi!

53. Sylin sampoa syleli,
Käsiwarsin käänytteli,
(Kirjokantta kallutteli),
Eipä sampo käänykkänä,
Kirjokansi kihnakkana.
77. Käsiwarsin kannattelit,
78. Kannoit sammon purtehensa,
Saattelit wenosehensa.
* Saiwat sammon purtehensa,
Wieretit wenosehensa,
Wenehesen Wäinämöisen,
Purtehen Puhantolaisen.
- 88 1/2. Sorkkien sotahewosen,
97. Sano seppo Ilmarinen:
132. Muurahainen musta lintu
* Muurahainen murhapoika
* Muurahainen musta koira
Se kusi kuren jalalle;
Kurki päästi kumman kulkun,
Säikähti pahan säwelen,
Sillä Pohjolan herätti,
Pahan wallan walweutti.
140. Käwi sammon katsantohon,
165. Waston Wäinölän wenettä,
* Kaaha wene Wäinämöisen,
Upota Uwantolaisen,
Sampo tänne saattaellos,
Kirjokansi kannatellos.
173. Kowin luo turjotteli,
189. Pohjolaanki kulettaissa;
* Nähnyt näillääi wesillä;
193. Kun ma tänne läksinkänä,
206. Paljoa paremmin maltti,
Asiansa arwaeli,
212. Jospa tuuli tuikutteli,
Aallot wiskowat wenettä,
Jo oli laiatki warawat.
217. Laitto rautaista sotoa,
Teräksistä tellitteli (teljetteli);
* Soan rautasen rakenti,
Teräksisen tellitteli
Jälkeen wanhan Wäinämöisen;
220. Kun kana munasiansa,
* Kuni sorsa poikiansa,
Telkkä luopi tehtyjänsä;
223. Sata airohon urosta,
225. Sata miestä ampujata.
* Sata muuta ampujata.
* Tuhhat jousella urosta.
228. Kohta sampoa tawotti.
* Kohta lähtöhön ajaksen,
Ajamahan karkulaista,
Sampoa tapoamahan,
Wenehestä Wäinämöisen.
234. Oi sie seppo Ilmarinen,
* Oi sie nuori Joukahainen
* Oi sie lieto laita poika,
* Wesiliitto, laitopoika,
* Ikiliera Tieron poika,
237. Kasisliekahan kawa'a,
* Ruokonuorahan rupia,
239. Katso pitkin Pohjan ranta.
249. Korwet kirjokoppeloita.
258. Kokko Turjasta tulewi,
Laskeksen Lapista lintu,
Siipi taiwasta siwellen,
Toinen wettä wiepraellen.
262. Ei se kokko ollekkana,
Lapin lintu lienekkänä,
270. Satalaita laiehtiwi;
* Sotalaiwa laiehtiwi;
273. Miehet kaikki miekka wyöllä,
Urot kalpio käessä.
294. Keksin kummoa wähäsen.
295. Tapasi on taskuhunsa,
Löihen kukkaroisehensa,
Tempo (löysi) piitä pikkuruisen,
Tapo tauloa wähäsen,
300. Yli oikian olansa,
304. Luowote merehen luoto,
Salasaari siunoate,
Johon purret puuttuoho,
Wenehet takeltuoho.

306. Juokse puhki Pohjan pursi,
Satahanka halki lennä!
303. Loi sen luowoksi merehen,
Karipääksi kaswatteli,
Johon puuttu Pohjan pursi,
Satahanka halkieli.
319. Laati kokon kopristansa,
Itsestänsä iskulinnun,
* Wastat siiwiksi sitowi,
Perämelan purstoksensa,
Otti wiisi wiikatetta,
Kuusi kuokan kuolioa,
Ne kyhäsi kynsiksensä.
322. Kokon kynkkäluun nenille.
333. Pähän pielen (purren) Wäinämöisen.
* Mastohon rakenteleksen.
336. Laiwa lastuin lohkiella.
339. Pahoinpa on palkka saanut
Muinosista murkkinoista,
Atrioista ainosista,
Pohjan poikien tiloilla,
Perinteillä pehmeillä.
340. Kirjokannen katsantohon,
342. Pohjan akka harwahammas
Liikahutti leukaluuta,
Purskahti punanen sappi
Kahenpuolin leukaluita,
Sillä sen soan häwitä.
374. Lastun kuusen lainehista,
Käänti kuusista meloa,
Petäjäistä järkälettä,
378. Kun yksi nimetön kynsi.
379. Miehet meiskahti merehen,
Koprin kääntywät merehen,
Käsin käyen lainehesen;
385. Puusta purtehen rawahti
388. Puusta koppelo puonnut,
- 391 1/2.. Wasemella warpahalla;
392. Saatti sampuen merehen,
Tuonne kaato kirjokannen,
396. Sampo mureni muruiksi,
401. Niin meni muruja paljo,
Sammon suuria muruja,
(Suurimmaisista muruja),
406. Siitä sai meri pohatta,
Maa köyhä, meri pohatta,
410. Wasten maata hyyännettä,
413. Riwan kylmähän kylähän,

Neljäskolmatta Runo.

1. Siitä sampo nostettiin,
Kirjokansi kannettiin
Nenähän utusen niemen
Wenehestä Wäinämöisen.
Kesän kennällä makasi,
Talwen kaiken tanterella,
Keskellä jwäketoa,
Jywäparkan parmahalla.
11. Pällämöiselle pojalle:
Sämpsä poika Pällämöinen!
22. Keteheh kesäorawan,
Kesä- (talwi-) kärpän kämmenehen.
Portimon perustimehen.
25. Aroja tihittämähän,
36. Pelto hapsiksi hajota,
Saoin haaroin haarottele,
- 62 1/2. Ennen mantu maita puuttu,
Ahti selwiä wesiä,
Kun on sampo siemeniä,
Pellerwo jwän periä.
70. Raiat nurmien rajoille,
74. Waskiwaarnahan tapasi,
81. Sillä maita mullosteli,
99. Heitti hellan wallallensa,
Olewalle onnellensa.
103. Läksi tuota tietämähän:
136. Tämän tammen taittajoa,
Puun sorian sortajoa,
Puun murhan (murskan) musertajoa,
145. Uros aaltojen kesestä,
152. Ween hattu hartioilla,

- Ween saappahat jaloissa,
 Uuet kintahat käessä,
 Wanhat kirjat kintahissa,
 Kirwes kultanen olalla,
 Waskiwarsi kirwehessä,
 165. Kolmehen kowasimehen,
 175. Sylt' on suusta housun lahje,
 Kaksi syltä kaatiosta.
 185. Ison tammen tasmen luokse,
 191. Lohkarehut lohkoeli,
 194. Jo kaasi tulisen tammen,
 204. Leikkasi ikuisen lemmen;
 205. Ku on lastuja lewesi,
 209. Pikatuoni pistoneuot.
 269. Itselläin on ilman miekka,
 Luonani awaimet onnen,
 277. Miesten mielistä pahoista,
 288. Tarha rautanen rakenna,
 302. Itse (Sinä) Pohjolan emäntä!
 310. Omiasi toukojasi,
 Kylwämiäsi omia.
 Sa'a rautaset rakehet, j.n.e.
 321. Pohjan karjakartanoille.

Wiieskolmatta Runo.

128. Itse neuo lapsiansa,
 Poikiansa suin puheli,
 Tuonne työnti turmionsa,
 Panewi pahansa kaikki,
 140. Lapset Wuojelan lahowi,
 Tauissa nimettömässä,
 201. Kiwi kirsolla mäellä,
 Waaran wankan liepehellä,
 234. Yötä Annan aikuista.
 271. Kirskasi kiwen kowaksi,
 Paaen kolmeksi palaksi;
 Niin kiwi k. t. j.n.e.
 309. Sillä Luotolan paransi,
 Poiat Wäinölän peruutti,
 Tauista tawattomasta j.n.e.
 310. Kaiken Wuojelan paransi.

Kuueskolmatta Runo.

3. Kätki kuun kumottamasta,
 9. Yöhyt pitkä ja pimiä,
 44. Tuota tulta tuuwitteli.
 288. Wellimo ween emäntä,
 * Wellimys ween emäntä,
 Sataharjan hallitsia,
 (Ahen huan hallitsia,)
 293. Tuulen tyttären tekemä,
 Aallottaren keträämä;
 308. Likosesta liettehestä,
 Kalasesta kaartehesta,
 312. Anna Ahti ahwenia,
 Pistä piikkiniskasia,
 Ahwenia, ihweniä,
 Kaikkia ween kaloja,
 Alta aawain sywäin,
 Päältä mustain murain
 Taan on nuotun nostimille j.n.e,

Seitsemäskolmatta Runo.

63. Panen päiwän paistamahan.
 65. Joko kerran kolmannenki;
 68. Portit Pohjolan näkyvät,
 Rautaääret ärwöttävät,
 Ulwawat pahat saranat.
 * Pahat linnat liimottawat,
 Pohjan ukset ummottawat,
 77. Eikä suorru soutajamme;
 * Eikä soutajat sowite;
 78. Jalon hoikin huoparina,
 91. Rapauta rannallemme.
 108. Pohjan ukko, Pohjan akka
 Sanowat s. t. j.n.e.
 113. Miekast' on sanomat saatu,

Kalwasta katalat tieot.

129. Kun ei kuu kiwestä päässe j.n.e.
148. Leimahutti, luimahutti,
151. Päitä poikien poloisten.
195. Ylen taitawa takoja.
200. Kauan katsoin syöjän suuhun,
Partahan palan purian,
231. Taiten kyllä wastaeli:
253. Kuu oli nossut, päiwä nossut,
263. Pääsit ylös aaltoin alta,
Alta maan, alta manuen;
(Alta maan, alta manalan;)
269. Tuowos tänne tullessasi
Aina täyttä terweyttä;
272. Onni onkehen ohase,
276. Juokse (päätä) kaari kaunihina;

Kaheksaskolmatta Runo.

Toisin kuuluvat koko tässä Runossa, niinkuin osittain muuallaki, on pitänyt heittää kirjottamatta, koska niitä on ylön paljon, nimittäin kaikki pian metsämiehen ja ohon luwut, joita siellä täällä jo luetaan prantättynäki ja wasta tulee enemmin.

Yheksäskolmatta Runo.

18. Läksi merta luutimahan,
Laineita lakasemahan;
Luuti lumpehet kokohon,
Meren ruokoset rowihin,
Meren kaislat karhiloihin.
Rikka puuttu luutahansa,
Waskisehen wastahansa;
Siitä silkkunat sikesi
Mullan muikut, maan silakat.
41. Meren ristihin harasi,
Laposille aallot laski.
54. Puun wisan wetistäwänsä.
56. Mit' itket ihana neiti,
58. Kuori walkia walitat?
65. Ilossahan tuo eläwi,
Riemussa remahtelewi;
117. Itkusta ilo ikuinen,
Hywä huolesta huwitus.
124. Teki harppua halulla,
Suositteli Suomen maalla,
Kalkutteli kanteletta.
Kust' on koppa kantelessa?
Koiwusta wisaperästä.
Mist' on naulat kantelessa?
Tammesta tasaset oksat.
164. Jouhuet perittänehe?
169. Laulo ilman aikojansa,
Kuulun päiwyen kuluksi,
175. Tyttölapsen laulelewan;
* Lapsen lempi laulelewan;
193. Rautasille rappuloille,
197. Aukasi sanasen arkun,
Wirsilippahan wiritti
Poikki puolen polwillensa,
202. Immen hapsi haihahteli.
203. Soittelewi, joittelewi,
212. Someret siotteleksen.
217. Lenti kuuelta kylältä,
Pitäjältä seitsemältä
Luoksi wanhan Wäinämöisen,
222. Lenti luoksi liitätellen,
243. Hawut hangelle hajosi.
245. Kannot kaswoit pitkät oksat.

Kolmekymmenes Runo.

1. Tuopa nuori Joukahainen
Ajo tiellä wastatuksen
Kera wanhan Wäinämöisen.
* Tuo kaunis Kalewan poika
* Tuopa seppo Ilmarinen
* Tuopa lieto Lemminkäinen
4. Se on tietänsä käweli.

5. Sopi tiellä wastakkoa,
 * Tulit tiellä wastaksutta,
 * Tulit tiellä wastakkahan,
 Aisa aisahan takistu,
 Wemmel tarttu wempelehen,
 Rahis rahkehen nenähän.
8. Luokki loukkihin takeltu.
9. Raswa wuotti rahkehesta,
 Wesi wempelen nenästä.
 * Wesa kaswo wempelehen,
 Haapa aisohin yleni,
 Raita suuri rahkehesen.
19. Kumpi tiennehe enämmin,
 Se nyt tiellä olluohon;
 Joka tiennehe vähemmin,
 Se tieltä pois poiketkohon.
 * Kenpi tieolla enämpi,
 Senpi tiellä seisuohon;
 Kenpi tieolla pahempi,
 Senpi tieltä wältyöhön.
28. Tieän mä toki wähäsen.
39. Suukkona kowalla säällä;
40. Ahwen arka märkäsuoli
 * Ahwen arka märkäperse
49. Kuulin nuorra käyessäni,
 Waeltaissani warahin,
 Remuawan waskiwuoret,
 Kalliot kajahtelewan,
 Korwen ukon koirinensa
 Tanssiwan tasajalassa,
 Koska ennen uljas ukko,
 Ukko uljas ulkomainen,
 Liikutti lyhintä kieltä,
 Kajahutti kanteletta
 Noilla Wäinölän ahoilla,
 Kalewalan kaskimailla.
54. Tieän linnuksi tiaisen,
 Kyyn wiherän kääremeheksi;
 Tieän terwan karkiaksi,
 Mullan mustan muikiaksi,
 Lipiän wihoweeksi,
 Urpiaisen ukkoseksi.
59. Wesi on wanhin weljeksistä,
 Kiukua meren kiwistä,
 Patsas puista päähkehistä,
 Kattila pataranista,
 Wesi wuoresta siennyt,
 Tuli tullut taiwosesta,
 Rauta raukka ruostehesta.
67. Muinosia muistelmoita.
 * Walehia muinosia.
70. Enimmäiset arwaelen:
 Tieän kolkot kuokituksi,
 Sywät kolkot kuokituksi,
 (Meren kolkot kuokituksi,)
73. Sywät järwet sylkityksi,
75. Mäet myllermöitetyksi,
 * Mäet mylleroitetyksi, (muller.)
 * Mäet mykkylöitetyksi,
 Pellerwoiset pieksetyksi,
 Rewityksi lamperoiset,
 Kiwet luowuksi kokohon,
79. Kuun uuen ylennetyksi,
 Auringon asetetuksi,
 Ojennetuksi otawan.
82. Lapsen tieto, waimon muisti,
 * Lapsen on mieli, naisen tunti,
 Ei urohon partasuisen.
 * Ei ole siinä miehen muisto,
 Eikä partasuu urohon.
85. Omat kuopat kuokkimani,
91. Ilman pielet pistämäni,
 Taiwan kaaret kantamani,
 Taiwoset tähyttämäni.
99. Mi sinä lienet miehiäsi
 Ja kuka urohiasi?
 Laulan sun weitsiksi wesille,
 Lastulmoiksi lainehelle.
105. Sekä suuttu jotta säänty.
112. Ymmärrä yhet urohot,
117. Leuat liikku, pää järisi,
 Waan ei hampahat hajottu,
 Eikä leuat lonkaeltu.

119. Paaet paukku kalliolla,
Linnat liikku, hongat huoju,
125. Sorkin suohon sortuwaksi,
Niittyhyn niwuslihoista,
145. Jop' on tuskiksi tulewi,
Pahoin huoliksi panihen,
Painuwi pakolliseksi,
151. Myössytä pyhät sanasi,
Luowutappa luottehesi,
(Peruhuta lausiesi,)
161. Annan kultia kypärin,
Hopehia huowan täyen,
(Hopehia helman täyen,)
Oman pääni päästimeksi,
Henkeni (itseni) lunastimeksi.
166. En huoli hopeaistasi,
Kysy kurja kultiasi; (kullistasi;)
Mull' on kullat kuunikuiset,
Päiwän polwiset hopiat,
Ilman kurja kullittasi,
Hopehittasi häwyton.
(Ilkiä hopehittasi.)
175. Annan ainoan orihin;
Juosten juomahan menewi,
Juosten juomasta tulewi,
Itseksen sotia käypi,
Tappeloita tallustawi.
182. En huoli hewosestasi,
Ilkiä orisestasi;
187. Pääss' on päiwä paistamassa,
Olkaluillansa Otawa,
190. Wesipilwiä wetäwi.
196. Annan ainoan wenehen,
Itseksen sotia souti
Tuoan täytensä rahoja j.n.e.
201. Iki puolen istujaksi,
Suojaxi sopun kululle,
213. Tuli itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.
237. Oi on poikani polonen!
Elä itke suottakana,
Ei ole syytä itkeähäk,
Waiwoja walittoahak;

Yhesneljättä Runo.

1. Anni tyttö, aino tyttö
Läksi wassan taitantahan.
7. Kolmatta korotteleksen,
* Kolmatta kokoelewi,
- 8 1/2. Perehen parahimmalle.
9. Osmonen orosta wirkki,
Kalewainen kaskimailta,
* Osmonen orosta kirpo,
* Osmonen norosta kirku,
11. Kaswo neito minusssa mielin,
Ylä muissa nuorisoissa,
Nuorisossa kaunihissa,
Kaswo kaiioissa somissa
Ole haahen haljakoissa.
16. Weny wehnä wiiplosilla.
17. Anni tyttö, aino tyttö
21. Mitä itket Anni tyttö,
Anni tyttö, aino tyttö?
27. Tinaangat wyöni päistä,
* Tinat wyöstäni tilahti,
Kaunoseni wyöni päästä,
- 48 1/2. Kultaripsut kulmiltani,
Sinisilkit silmiltäni,
(Simpsukkaiset silmiltäni,)
Punapäret pääni päältä,
Hopiaiset huuliltani.
31. Laition on laainnassa,
Kirjokorjan kirjonnassa:
52. Emo aitan portahalla
Woita kiulussa pesewi:
65. Osmonen orosta huuti,
73. Anni tyttö, aino tyttö,
Elä ole milläskänä;
80. Tulet muita wuolahampi;
82. Tulet muita siukiampi;
135. Awasi pahimman arkun,

137. Löysi pauloa palasen,
 138. Kaheksan kapalowötä;
 Kuukistaksen, kaakistaksen,
 Kuristihen kultawöillä,
 Kaakistiin kapalowöillä,
 Riputaksen rihmallensa;
 Siitä riutu lippahalle,
 Kaatu arkun kannen päälle.
151. Meni emo katsomahan,
 152. Yön kahen, kolmen perästä:
 * Kolmen wuoen oltuansa:
 * Kolmet wuotta oltuansa:
154. Jop' on uupunt Anni tytti,
 Anni tytti, aino tytti,
 Saanut pauloa palasen,
 Kuristanut kultawöillä,
 Karistant kapalowöillä.
 Emo tuosta itkemähän:
 Wieres kyynel kyyättele,
 Wierkää wetrehet weteni
 Itkewillä ihopäillä j.n.e.
175. Helman hienon helmuswöille.
 179. Sinisille sukkasille.
 * Sinipäille sukkasille.
183. Kultakengän kantasille.
 * Kaunihille kantapäille.
 * Kaunihille kalsuillensa.
199. Rotiwi kolme koiwuu
 202. Joka koiwun latwuelle.
 203. Käki kukku lemmen, lemmen,
 205. Toinen kukku auon, auon,
 Lapselle auottomalle,
 Kolmas kukku sulon, sulon,
 (Kolmas k. emon, emon,)
 Lapselle emottomalle.
 (Lapselle sulottomalle.)
211. Käeksellä kääriäwä,
 * Käeksellä aina käywä,
 * Kalan pyyössä käwiä,
216. Laski onkensa wetehen,
 Ongetteli, tarkotteli.
219. Hopiainen siima winku,
 223. Lohi puuttu onkehensa,
 Taimen tankarautahansa.
226. Kumo kuusikaarehensa.
 230. En tunne kaloa tuota.
 240. On luonnon lohikalaksi.
 * Luopusin lohikalaksi.
 * Luonnoton lohikalaksi.
242. Kattila sepon pajassa.
 Niin sano sanalla tuolla:
 Oisko kuokkani kotonen,
 Eli halkohakkurini?
245. Aamusiksi atrioiksi,
 Murkinaisiksi muruiksi.
250. Lohi loimahti merehen,
 * Lohi luonnon loiskahteli,
251. Kala kirjo kammeltihen,
 * Kala kirjo kammertihen,
 * Kala kirjo kimmertihen,
254. Äsken päätänsä kohotti,
 Nosti kättä oikieta,
 259. Kupahalta kuuennelta.
265. Oi sie hullu hulluuttasi,
 Hulluuttasi, houkuuttasi,
 Mieleltä wäheyttäsi!
 (Wäinö mielesi wähyttä!)
269. Wellolan wetistä neittä.
 275. Emp' on sulle siksi tullut,
 * En mie sulle tullukkana,
295. Jalkojesi jaksajaksi,
 Mesileiwän leipojaksi.
294. Tulen wiejäksi kotihin,
 312. Emo wastahan tulewi,
 Emo ennätti kysyä:
 Woip' on poikani polonen!
 Mit' olet pahoilla mielin j.n.e.
 Waka wanha Wäinämöinen
 Niin sano sanalla tuolla:
 Olin ma ongella olia j.n.e. (kertoin kaikki)
317. Sääntä suurta sylwättynä,
 321. Ajatukseni alalla,
 Toimi toisessa talossa.

327. Ei ollut kuntoa piteä
 333. Missä Ahtola asuwi,
 Wäinön tyttöset wenywi.
 348 1/2. Siitä wanha Wäinämöinen
 Paino sepponsa pajahan,
 Naista kullaista kuwaapi,
 Hopiaista huolittawi j.n.e.
 (Samati kun ennen Ilmarinen).

Kahesneljättä Runo.

5. Toisen hirren päänsä päältä,
 Sinisillä silkillänsä,
 8. Ummiskengän uurtehilla.
 15. Yhen heitti lypsämättä,
 207. Ei tietä iseä sillä;
 * Ei tietä nimeä sillä;
 Isä kutsu Ilmasekse
 210. Wellet werra joukkioksi,
 Muu kylä nimettömäksi.
 215. Tuli ukko ristimähän,
 228. Kaksiwiikkonen karehti.
 232 1/2. Ei ole vielä suolle wiety,
 Eikä puulla päähän lyöty,
 Tahi tangolla tapettu
 Töistä tuhmemmistakana.
 240. Laulo puisen umpipurren,
 Waskilaitan pääläelle,
 Rautaruuhun jalkohinsa.
 241. Kuparisen kyyhätteli.
 Laskea köröttelewi
 Kurimuksen kulkun alle,
 Kian kielen kääntimille,
 248. Kantelmoinehen katosi,
 Lakhtuwi lauluinensa,

Loppu tästäkin.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KALEVALA (1835) 2. OSA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
 THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
 PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid

the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of

obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.